The University of Jordan
THE LIBRARY

הצפה

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

יום רביעי, י"ד ניסן תשל"ו (14.4.1976)
שנה ל"ח — גליון 12203 — המחיר 2.50 ל"י

סורים מאיטים התקדמותם בלבנון

המטוסים האמריקנית „סאראטוגה" הצטרפה לכוח המשימה המשייט ליד לבנון

13, (יופי"ע, עי"ר) — הסוריים האיטו היום את התקדמותם בתוך לבנון. לנוכח ... מצפה ... הפעולה ... ערבית שבה ...

בדוח של סוריה שהציבה בשטח לבנון לפחות 40 טנקים והחזירה כוחות סוריים, מוסקים באנשי שמבנו פלשתינאים לתוך לבנון.

תחנת שידור המופעלת על ידי הבינה נאצריסטית־שמאלנית שידרה אך היא ביקורת נגד סוריה. שידור התחנה נאמר: מדוע לא התערבה סוריה כדי לבטל ההקפות הימין על אזורים בלבנון הנתונים לשליטת השמאל.

יוקמייל מרוצה מאומט של אסאד לעומת זאת קיבלה היום תחנת שידור ימנית בברכה את נאומו של אסאד וציטטה דבריו של מנהיג הפאלאנגות, פייר ג'מייל, שכינה את הנאום כהסטורי.

ראש ארגון הקומנדו הפלשתינאי הנתון למרותה של סוריה, זהייר מוחסיין צוטט על ידי עתון בביירות באומר כי עתה נמצאים בלבנון 16 אלף פלשתינאים וכוחות סוריים.

דובר הפנטגון הודיע כי נושאת המטוסים „סאראטוגה" בת 82 אלף טונה הצטרפה לכוח המשימה האמריקאי השט ליד חופי לבנון.

עם בואה האניה שאליה נילוו שתי משחתות גדל מספר אניות הבילוגה האמריקאניות השטות לאורך חופי לבנון לעשר.

דובר הפנטגון מסר כי על סיפון נושאת המטוסים סאראטוגה 85 מטוסים. הוא הוסיף כי האניות נמצאות בכיבות כוח משימה ימי של שבע אני"ת אמריקאניות, הכולל את נושאת ההליקופטרים „גואדלקאנאל" אשר נמצאת בחלק המזרחי של הים התיכון זה לבעלה משבועיים.

שליח המיוחד של הנשיא פורד ללבנון, דין בראון, אמר לאחרונה כי הכוח הימי תפקיד נמצא בהישג היד לקראת פינוי אפשרי של 1,450 אמריקנים הנמצאים עדיין בלבנון.

השליח האמריקאי נפגש עם שהייה הלבנוני

השליח המיוחד של צרפת ללבנון, ג'ורג' גורס, נפגש היום לשיחות עם שר החוץ הסורי עבדול חאלים חאדאם. גורס הגיע לדמשק מביירות ואמר אחרי הפגישה כי דן עם חאדאם בהתפתחויות בלבנון ובמאבצים למהלך של 35 קי"ב מבאסעבת.

השמאל קורא לשביתה נגד ההתקרבות הסורית

כוחות השמאל קראו היום לשביתה כללית ולהפגנות בעיר צידון כמחאה נגד התערבות סוריה. הגד „תוכנית אמריקאנית להחליש את תנועת ההתנגדות הפלשתינית". סבורים כי הכוונה היא לביקורו של השליח האמריקאי דין בראון בלבנון שעליה נבהה ביקורת על ידי כבה קבוצות פלשתיניות.

בראון נפגש היום עם הנשיא הלבנוני סולימן פראנג'יה ועם אחדים מתומכיו.

בביירות אילצו היום אנשים מזוינים דיפלומט קולומביאני לכסות את מכוניתו לידיהם. ...

השגרירות הקולומביאנית ...

השגריר הבלגי

בעידת חוץ וביטחון

ועדת חוץ וביטחון של הכנסת קיימה אתמול ישיבה עם ראש אגף מודיעין במטה הכללי, אלוף שמה גזית. ראש אמ"ן דיווח על המצב בלבנון ועל התחזיות הצבאיות ועל עבודת ההערכות המדיניות בנושא זה.

המר: ישראל לא תסכים לגבול סורי בלבנון

ישראל לא תוכל להסכים לגבול ישראלי־סורי בגבול לבנון, ובבחינה זו יש לישראל „קו אדום", שאותו לא תעבור — אמר אתמול שר הסעד זבולון המר בכסיבת עתונאים, שנערכה ב„בית סוקולוב" בתל־אביב.

השר ציין, כי ישראל איננה עשה לקרב בשום מקרה, וגם לא במקרה הנוכחי. אך יש להבחין בין השתלטות סורית על לבנון לבין השלטת סדר, והדבר תלוי בכמות הכוחות הסוריים, בהרכב הכוחות ובמרחקים שאליהם יגיעו. „אני מקווה, שהסורים יודעים מהו „הקו האדום" של ישראל", אמר.

הבחירות מגרה מוכיחות שאין סיכוי להתיעות

בהעריכו את תוצאות הבחירות ביהודה ושומרון אמר מר המר, כי הנסייה האוכנית — שמאלנית — אשפיית, שנתגלתה בהצבעה, מעידה שאם נהביר את הגדה, היא תעבור תוך כמה שעות מידי המתונים לידי הקיצוניים. כך, שאין כל סיכוי „לחלום על החזרת הגדה לידי המתונים".

„לי ברור, שצריך אויב בארץ שלי, כאשר אויב מחוצה לי, בגבולות צרים. העתיד יוכיח, אם הנבחרים יתנהגו כנבחרים מוניציפאליים או כמסיתים וכמנהיגים לאומיים, ובמקרה האחרון תצטרך ישראל להפסיק את המשחק", אמר.

השר הוסיף, כי יש לפעול ב„יד חזקה" גם נגד מסיתים ובלתי נאמנים בקרב המיעוט הערבי בתוך ה„קו הירוק". אם לא נפעל בדרך זו, יהיו לנו „ימי אדמה" נוספים.

את תפקיד היועץ לא הציעו לדין

„את הרב דרוקמן הציעו לדין, אך את היועץ הוא לא הציעו לדין", אמר השר, בהוסיפו כי הערבים יהיו זכאים לזכויות, אם ישאו גם בחובות. כבוד שיהיה לאזרחי, שמירה באנטי־ריסקאות וכחוזה. להלן הביע תקוה, שהממשלה לא תחליט להוריד את ההתנהלות בנושא זה.

(סוף בעמוד 2)

5 מומחי תעשייה סובייטיים יגורשו בקרוב ממצרים

קהיר, 13 (יופי"ע, עי"ר וקי"ק) מצרים עומדת לגרש בקרוב 5 מומחים סובייטיים העובדים בתעשייה, ברזל ופלדה מצרית, מסר היום דובר ממשלתי.

הדובר אמר כי הכשת המומחים ששמותיהם לא פורסמו, עבדו במפעל הפלדה הממשלתי שהוקם בעזרת ברית־המועצות בהילואן מדרום לקהיר.

הסביר כי מנהל התשלובת התבקש לוותר על שירותיהם של המומחים הסובייטיים משום שהם „התחילו להעדר ולא ביצעו את תפקידיהם, בעקבות ההחלטה לבטל את חוזה הידידות המצרי־סובייטי".

כ־500 מומחים סובייטיים עובדים בתשלובת הפלדה ובמפעל אלומיניום, ששניהם הוקמו בסיוע סובייטי. העתון הרשמי למחצה „אל אהרם" כתב בשבוע שעבר כי מצרים הכינה תכנית־תחליף כדי להבטיח שהתעשיות שהוקמו בעזרת בריה"מ יוסיפו לפעול גם אם בריקים תהליך להחזיק את מומחיה.

גירושם של כ־15 אלף אנשי צבא סובייטיים ביולי 1972 בידי סאדאת, לא השפיע על נוכחותם של מומחים אזרחיים. אולם בעקבות ביטול החוזה נפוצו שמועות כי הסובייטים יחלו מחזירים את מומחיהם לבריה המועצות. מקורות ממשלתיים מצריים הכחישו זאת.

בידיעה נפרדה מסרה סוכנות הידיעות המזרח־תיכונית כי מצרים תשגר עוד החודש את שר המסחר שלה האכריה עבדול אל פתח למוסקבה, כדי לחתום על הפרוטוקול המסחרי לשנת 1976 בין שתי המדינות.

פרוטוקול זה נחתם בראשי תיבות בקהיר בשלהי השנה שעברה. השלטונות המצריים הטילו על הסובייטים את האשמה לעיכוב החתימה.

ישראל תתערב בלבנון רק אם תראה פגיעה בבטחונה

גאת שפרט מבריני מירושלים בשלב זה אין שום שינוי בעמדת ישראל בכל הנוגע לחדי. ה הסורית ללבנון — אמרו אתמול הוגים מדיניים.

לפי הידיעות מקפידים הסורים להישאר בעמדותיהם בלבנון, ביחוד לאורך החוף, כדי לנטרל את הגורמים השמאלניים שם.

הקריטריון הבטחוני ביחס לפעולה ישראלית נשאר, ואם יתברר שיש פגיעה בביטחון, יש להניח שהתהיה פעולה מדינית וצבאית.

מהבורר שבריה הפוצצות המצודדת בגורמים שמאלניים בלבנון איננה אוהדת ביותר את הפעולה הסורית. אך באחר שיש לה אינטרסים משותפים אחרים עם סוריה, אין ברית המועצות משמיעה את קולה בנושא זה.

סבורים שסוריה השתמש בנימוק של המצב המתוח בלבנון, כדי להסכים להאריך את המנדט של כוח החירום של האו"ם בגולן. זהו אחד הנימוקים שסוריה מהרצת את החדירה ללבנון, לגורמים שמאלניים צרביים, משום שאיפשקט בלבנון, יפריע לה להמרץ בגבולה עם ישראל בגולן. הנימוק האמיתי הוא כי השתלטות גורמי השמאל היתה מסכנת מידי סוריה את עמדת והשפעה שיש לה בלבנון, הנשלטה בידי גורמים מתונים.

שגריר סורי: בשמור סאדאת — השנוא ביותר בעולם הערבי

לונדון, 13 (עסט"א) — כשסרנו של סאדאת במצרים הוא השנוא ביותר בעולם הערבי, כעת היום שגריר סוריה בבריטניה, עדנאן עומראן.

הוא אמר זאת בראיון בשידור רדיו בבי. בי. סי., על ההאשמה בלבנון. הוא האשים את מצרים באחריות להתנגשויות בלבנון, ותיאר את פעולות מצרים כ„חיפור כלא" לבדידותה של קהיר בעולם הערבי בעקבות הסכם סיני עם ישראל.

המטוס הפיליפיני החטוף נחת בלוב

בנגאזי, לוב, 13 (יופי"ע) — מטוס נוסעים של חברת התעופה הפיליפינית „פאל" ובו 3 חוטפים מוסלמים ו־12 בני ערובה, נחת היום אחה"צ בבנגאזי, בתום טיסה בת 7 שעות מכפיסקאן.

לקראת נחיתת המטוס נגנסו אנשי צבא ביטחון הפריים בבגל התעופה. אחד החוטפים ביקש „מידי ראש הנשיא קאדאפי להשאר במדינה, „בכספים הומניטריים".

„כאן מדבר אחד החוטפים", קרא ברמקול של המטוס ד"י.סי.־8., „אנו מוסלמים מן הפיליפינים, באנו הנה מתוך מטרה שוורדת. הייתי רוצה לשוחח עם הקולונל קאדאפי".

ראש הממשלה: עתידה של ירושלים לא יהיה נושא למיקוח מדיני

בהקדמה שכתב ראש הממשלה, יצחק רבין, לספר החדש של העתונאי יונה כהן, „ירושלים במצור — דפי־יומן השייה, שהופיע השבוע בהוצאת „גיתאל", כותב מר רבין כדלהלן:

מלחמה ירושלים — מלחמת המדינה

„כל הסממנים המאפיינים גבורתו של עם לוחם על קיומו, למען ביתו, מדינתו ועמו, לחימה מתוך תחושה של צדק וצוסר, בתחושה של שליחות ובאמונה מוצקה בעתיד, היו במלחמת ירושלים השי"ח.

מערכת ירושלים היתה נקודת מוקד של מלחמת שחרור העם והמדינה, מלחמה שהתנהלה בכל שכונה, בכל רחוב ובכל בית ובדרך אליה.

המערכה על ירושלים לא תשכח מזכרוני. שמשתי כמפקד חטיבת ה„הראל" בימים הקשים של המצור על ירושלים. ככל הלוחמים בירושלים חשתי את התחושה הבדידות של עיר נצורה וככל הלוחמים והחמים בירושלים האמנתי בכל נפשי גם בימים הקשים ביותר שירושלים תישאר בידינו כבירת המדינה היהודית וכסמל להגשמת החזון היהודי עתיק היומין של שיבת העם לארצו ולבירתו. בספר זה לא מהווה החלק המרכזי של חטיבת „הראל" במלחמה על שחרור ירושלים, אך יש בו די והותר כדי להנחיל לכל קורא את מלוא המשמעות של המערכה על ירושלים.

היטיב הסופר והעתונאי הוותיק, יונה כהן, לתת בספרו זה, הכתוב בצורה של יומן, ביטוי נאמן לימי שלום בימי היותה בבללי המצור. יסורי מצור והמסור, אחוותם של נצורים, דיוני סרק על תבויות בינים ירושלים, הישגים וכשלונות בניהול המלחמה ועוד.

כיצד עמדה ירושלים בתשי"ח?

חשוב הוא הספר הזה דווקא בימים אלה, כאשר פה ושם מכרסם הספק ביכולת עמידתנו. יידע העם הנוער כיצד עמדה ירושלים בתנאים קשים ביותר, בתקופה של שלטון זר וצרין שלא פעם קצר הוא את פריית נצעורתנו: כיצד עמדה ירושלים בשעה שהאויב שלט בחלקים רבים של העיר ובסביבתה הקרובה ובני ירושלים דלים בכלי נשק ומעוטי מזון ומים. טוב שהנוער והעם בכללו יקראו וידעו גבורותם המיוחדת של בני ירושלים ואת אחוותם של לוחמים והאזרחים נצורים בימים ובלילות של סבל והקזיה.

ירושלים תישאר מאוחדת

ירושלים היתה ונשארה לב האומה והמדינה. שחרורה והצלתה עמדו בראש דאגות הממשלה בראשית דרכה ופעולתה. עמידתם של לוחמים ואזרחי ירושלים הביאה לידי סיום השליטה הישראלית בברבית שכחה של ירושלים. כאן שבה והיתה עיר באוהדת המהפחתת בקצב ישראלי. רק שלטון ישראלי יבטיח את שלומה ושלמותה של ירושלים. רק ישראל הוכיחה כאן שחרורה המלא של ירושלים בהלחמת ששת הימים כי לכל אדם גישה חפשיה למקומות הקדושים וחופש פולחן לבני כל דת. עתיד ירושלים לא יהיה נושא למיקוח מדיני: ירושלים תשאר לעד מאוחדת ובירת מדינת ישראל העצמאית.

לא על מגש של כסף שבה ירושלים לבניה־יבוניה והיתה מחדש בירתה הנצחית. כזו היתה וכזו תישאר לעדי".

רבה של מוסקבה בשיחה טלפונית עם הגר"ש גורן

סדר ציבורי בהשתתפות כ־80 איש ייערך בליל החג בבהכ"נ במוסקבה

סדר ציבורי גדול ייערך בחג הפסח באולמי בית הכנסת במוסקבה, בהשתתפות 80 איש.

על כך נמסר בשיחה טלפונית שהתקיימה אתמול בין הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן לבין הרב הראשי של מוסקבה הרב יעקב פישמן וראש הקהילה היהודית בבירה הסובייטית אלכסנדר קפלן.

באותה שיחה הזמין הרב פישמן את הרב גורן לבקר במוסקבה, כדי לראות במו עיניו את הסידורים הדתיים הקיימים במקום.

במהלך השיחה נמסר, כי את הסדר הציבורי הגדול במוסקבה יערוך הרב פישמן עצמו ולקראת המאורע נשחטו 30 עופות כשרים וכן נשחט בשר בקר בבית המטבחיים שמתוך למוסקבה, כדי לספק בשר כשר לכל דיכפין במוסקבה והסביבה. כמו כן הוכנו מצות, בשר, דגים, יין ושאר מטעמים, כולם כשרים לפסח, לכל יהודי המבקש זאת.

126 טונה מצות נאפו השנה

הרב פישמן ומר קפלן סיפרו עוד לרב גורן, כי הקהילה היהודית במוסקבה אפתה השנה 126 טונה מצות במאפיה שליד בית הכנסת. הממשלה מכרה לקהילה היהודית 136 טונה קמח לשם אפיית מצות. טונה מצות חולקה חינם כמצוות חיטין לנזקקים, ו־125 טונה נמכרו לכל דורש.

מצה שמורה נתקבלה מארה"ב בכמות מספקת, ויין כשר לפסח הכינו בעצמם מצימוקים.

הרב פישמן יבקר בארה"ב אחרי החג

בהמשך השיחה נמסר כי הרב פישמן מתכונן לנסוע מיד אחרי החג לביקור של 10 ימים לארה"ב ב־9 במאי עד 18 בו. במהלך הביקור ייפגש עם חברי הסתדרות הרבנים האורתודוקסים בארה"ב ועם הוועדה ליהודי רוסיה בראשות הרב אברהם שניאור, אשר ממנו קיבל את ההזמנה לבוא לארה"ב. הרב פישמן הודיע כי ההזמנה אושרה והוא עושה את כל ההכנות לביקורו בארה"ב.

הרב פישמן סיפר לרב גורן, כי ראש הקהילה היהודית במוסקבה שנבחר אשתקד, מר סנדריטניק, חלה וזה כשלושה חודשים מאושפז בבית חולים. במקומו שוב נבחר כראש הקהילה מר קפלן בן ה־82 שכיהן כבר 18 שנה בתפקיד זה. כמו כן מסרו כי שלחו לבודאפסט שלושה תלמידים במוסקבה להשתלם שם ברבנות, בישיבה שליד בית הכנסת במוסקבה 10 תלמידים וראש הישיבה הוא הרב שלום דובין.

בבית הכנסת המרכזי במוסקבה יתפללו בחג לפי הערכתם למעלה מאלף איש. לפני התיבה יעבור החזן קליימן. הרב הראשי פישמן יביא בדרשת החג את ברכת ירושלים ליהודי מוסקבה כפי שמסר להם הרב גורן.

הרב פישמן ביקש מהרב גורן לבשר ברכת־חג לכל היהודים בארץ מהרב הראשי של מוסקבה, המכנה את עצמו „הכהן הגדול של בית־הכנסת במוסקבה" ובאהל חג שמח ושלום בארץ ובעולם.

פרס: תוצאות הבחירות ביו"ש אינן משקפות הזדהות עם אש"ף

הבחירות ביהודה ושומרון התנהלו בהתאם לקודקס הירדני ובהתאם לפילוסופיה הישראלית, שגורסת בחירות דמוקרטיות, ללא לחץ וללא התערבות חיצונית — כך סיכם אמש שר הבטחון שמעון פרס את הבחירות המוניציפליות בגדה המערבית.

לדבריו, היו אלה בחירות בעלות אופי מקומי, כאשר הנושאים הפוליטיים בהם היוו רק מוצר לווא׳ סבעי למציאות הקיימת. „נהגנו כמכשלה ולא כמפלגה — לא ניסינו להשפיע או לנקוט עמדה פוליטית לצד זה או אחר".

לשאלה אם כל אלה, שנכו במירב הקולות יוכלו לכהן כחברי מועצות עיריה, השיב מר פרס: „כעקרון אנו נכבד את פסק דינו של הבוחר ונקיים את החוק. אשר למועמד שנמצא בין כתלי בית הסוהר, ביוועץ בכשפטנים ונוהג כפי שההוק מחייב".

מר פרס שלל את הגירסה כאילו תוצאות הבחירות משקפות הזדהות עם אש"ף. לא היו למעשה כאלה שהזדהו בגלוי ובשלמות עם אש"ף, ומחציה מהמועמדים כלל לא הבהירו את עמדותיהם. אשר ליותר — הם משקפים „גיוון רחב של עמדות פוליטיות.

צבי ברנשטיין: הבחירות ביו"ש — משגה חמור

הבחירות בגדה מהוות אחת הדשגיאות החמורות ביותר של ממשלת ישראל והזאת־זהיחיזן באבאר והנו את האוהרה שהשכנו מצדדים שונים ואת הדרישה שלא לקיימן עתה — אמר צבי ברנשטיין מנכ"ל המפד"ל בסכמו את הבחירות ביהודה ושומרון.

חבל, אמר מר ברנשטיין, שהממשלה לא חזתה מראש את תוצאה הבחירות באווירת פרור ולחץ שנתלהבה אחרי המאורעות האחרונים. אווירה שהגישה את הניצחון לאש"ף ורקיה מכש על סס של זהב ונתנה לגיטימציה לאש"ף (שעל גליו בישאה גם רקיה) שהוא „הנציג האמיתי המוכתר" של ערביי הגדה.

מזכ"ל המפד"ל אמר שאם מישהו קיווה שהבחירות ישפרו את תדמיתה של ישראל כדבוק בביכול, ינחל אכזבה. שום דבר לא ישכנע את דעת הקהל העולמית באופי הדמוקרטי והנדיב של השלטון במדינת ישראל, שהרי הכל יודעים מכילא את האמת, אך יש שמתכוונים למרוד בה.

3 הרוגים ו־5 פצועים — באסון המשאית בבית שמש

מספר ההרוגים באסון המשאית בבית שמש הגיע אמש במהלך פעולות החילוץ לשלושה — שתי דיירות הבית ונהג המשאית.

כמו כן נפצעו 5 מדיירי הבית, חלקם, קשה והועברו לבית החולים „שערי צדק" בירושלים. שמות שתי ההרוגות טרם נמסרו לפרסום, אולם לכתב עתים נודע, כי אחת קשישה, בת 73, והשניה נערה בת 15.

גופתו של נהג המשאית, שאף שמו טרם נמסר לפרסום, הוצאה רק כעבור 4 שעות של פעולה חילוץ מאומצת, בה השתתפו המחלצים ברכב הילוך מיוחד, שהובא מתל־אביב וכלל כננוף וגרר.

בשעת מסירת הידיעה נמשכות הפעולות הגדולות לפינוי הריסות הבית, כדי לבדוק אם ישנם עוד נפגעים בתוך ההריסות.

האסון אירע סמוך לשעה 5 וחצי אחה"צ בבית ברחוב הנשיא שבעיר. המשאית עמדה לפרוק מטען עצר לתנדרו של אותו בית.

(ראה ידיעה קודמת בעמ' אחרון)

נתפסה חשודה בירי‌ות „הטוטו"

משטרת מחוז תל־אביב עצרה אתמול חשודה בירייה ה„טוטו", שמהם נפצעו 5 אנשים כאזור תל־אביב בימים האחרונים.

דובר המשטרה במחוז תל־אביב מסר את ההודעה הבאה לכתב עתים: „בעניין הירייות, שאירעו לאחרונה בתל־אביב, נעצרה חשודה כשברשותה תיק, ממנו ניתן לירות באקדח. ברשותה נמצא גם אקדח „טוסר". היא תובא ביום ד' בבוקר לבית המשפט להארכת מעצר".

לא נמסרו פרטים נוספים על נסיבות המעצר. נודע, כי האשה שנעצרה היא כבת 30.

המטוס הסעודי חזר לריאד

ביירות, 13 (יופי"ע) — מטוס התובלה של חיל האויר הסעודי שיורט אתמול ע"י מטוסים ישראלים, חזר היום לריאד, מסרה סוכנות הידיעות הסעודית.

הסוכנות לא מסרה פרטים נוספים.

תחזית מזג האויר

מעונן חלקית עד בהיר. הטמפרטורות החזויות להיום: ירושלים 8—17, רמת הגולן צפת 10—16, נהריה 12—20, טבריה 13—22, נצרת 10—19, עפולה 11—21, השומרון 10—18, תל־אביב 14—21, לוד 12—23, יריחו 17—25, עזה 16—24, באר שבע 14—24, אילת 18—27, מפרץ שלמה 16—27 מעלות.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של ראש משפחתנו אבינו וסבנו היקר

ד"ר יחיאל אריה (מינל)
בר' ישראל דב סט ז"ל

הובא למנוחות ביום ג' י"ג בניסן תשל"ו
בבית העלמין החדש בכפר סמיר, חיפה

המתאבלים:
בתו: שרה אדיר וב"ב
בנין: דב סט וב"ב
יצחק סט וב"ב

אנו משתתפים בצערם ובאבלם הכבד של
מר משה אינשון ומשפחתו
על פטירת האם
מרת נלה אריגאפל נ"ע
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא יוסיפו לדאבה עוד.

הנהלת
אגודת הכורמים הקואופרטיבית
של יקבי ראשון־לציון וזכרון יעקב
„כרמל מזרחי"
המנהלים וכל העובדים

להברנו
יצחק שורץ
ולכל משפחתו
תנחומים
במות האח
בנימין שחורי ז"ל
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
בית ניר גלים

ארומור
צפוי דלתות וקורות

מורלה
מפט מיקרה מאוטלקי

לימונטה
ספט חדיש נגד כתמים.

רובקס
מתנה מיטה ביותר

בית המפלגה הדתית לאומית — הפועל המזרחי
סניף תל־אביב
מחלקת התרבות
הנך מוזמן
לעצרת חג הפסח
שתתקיים אי"ה במוצאי שבת י"ז בניסן ש"ז, ב' דחוהמ"פ (17.4.76)
בשעה 8.30 במועדון „עציון" מלון „פאל" (שרתון) רח' הירקון 277
בהשתתפות:
הרב ישראל מאיר לאו שליט"א — רב צפון תל־אביב
ח"כ פנחס שינמן סגן יו"ר הכנסת וראש המועצה הדתית
עו"ד ת. מ. בסוק — סגן ראש העיר
המנחה: מר ר. בן־דוד יו"ר מועצת התנועה בסניף ת"א
בתכנית האמנותית: צמד רעים בתכניתם החדשה
החזן המפורסם אריה בראון, מקבל פרס ראשון בפסטיבל החזנות בשירי חג ועוסה.

בית אבות
ע"ש ד"ר צימרמן ברעננה
מודיע
על מספר מקומות פנויים לזוגות ובודדים
עדיפות להורים שכולים
בכספר מקומות כצומצם למעוטי יכולת
כל הקודם זוכה
פתוח בחול המועד לביקורי היכרות
פרטים נוספים: מר אברהם לרנר טל. 052-91322

הסתדרות הפועל המזרחי בישראל
מחלקת העליה והקליטה של הפועל המזרחי
המחלקה להפצה הדתית במשרד הדתות
בשיתוף עם
המחלקה לקליטה הכרתית במשרד לקליטת עליה
עליה לרגל וטיול חג הפסח תשל"ו:
ביום שני י"ט ניסן, ד' דחוהמ"פ תתקיים אי"ה עליה המונית לירושלים, סיור במקומות ההתיישבות החדשה בגוש עציון, תפילה וביקור במערת המכפלה וליד קבר רחל אמנו ע"ה ותפילת מנחה חגיגית ליד הכותל המערבי, שריד בית מקדשנו.
בשעה 11.00 בבוקר התקיים עצרת באלון שבות.
הפותח: י. קרמן — ראש מחלקת העליה והקליטה של הסתדרות הפועל המזרחי
הנואם: כבוד שר הפנים ד"ר יוסף בורג שליט"א
העולים יכובדו בבקבוק משקה קר במקום.
בשעה 5.00 אחה"צ
קבלת פני עולי הרגל ע"י כבוד שר הדתות
ד"ר יצחק רפאל ברחבה ליד הכותל המערבי.
ראה בעמוד 4 לוח הסניפים, מקום הריכוז והשעה.

המרכז העולמי - המזרחי והפוהמ"ז ירושלים
הסתדרות הפועל המזרחי-המפלגה הדתית לאומית תל־אביב
חלוקת
פרס שפירא
החלוקה השלוש עשרה
תתקיים אי"ה ביום שני ד' דחוהמ"פ
י"ט ניסן (19.4.76)
בשעה 5.30 בערב
בבית בני־ברית רח' קפלן 10 הקריה, תל־אביב, אולם ג'־ר־ קומה ב' (אפשר לעלות במעליה)
בתכנית:
דברי פתיחה — א. גואלמן
נמוקי ועדות השופטים:
לפרס כבוד — הסופר יצחק אריגור
לפרס ספרות יפה דתית — הסופר יעקב אבן־חן
לפרס מחשבת הציונות הדתית — הרב יעקב פילבר
דבר הערכה:
על הספר „מדרגות בעולמה של חסידות"
ד"ר יואב אולשטיין
על הספר „אדרת אמונה" — הרב שאר ישוב כהן
אברהם מברך, יצירתו ומפעל חייו — הסופר ישעיהו ברנשטיין
הענקת הפרס, דברי חתני הפרס
חתני הפרס: פרס הכבוד — מר אברהם מברך, פרס־כבוד להערכת מכלל חייו ויצירתו הספרותית
לספרות יפה דתית — הסופר מאיר אורין על ספרו „מדרגות בעולמה של חסידות"
למחשבת הציונות הדתית — הרב עוזי קלכהיים, על ספרו „אדרת אמונה".
מוקירי זכר השר שפירא לאחרי פרס־התנועה מוזמנים.

ד"ר משה א. קורץ
בתיה רובין
(אלמנת רבי ברוך זצ"ל)
שלוכית ויעקב רובין
מודיעים בשמחה על הולדת
הבן־הנכד
אח לברוך, אביעד ואריאל אלישע נ"י
צנסתנו בבריתו של אאע"ה יתקיים ביום ו' א' דחוה"מ פסח (16.4.76)
11.00 באולם „שובע" ברחוב ההסתדרות 1 בירושלים

ברכה
נאמנה
לחברים
ולעובדים
בפרוס
חג החרות
מרכז קופת חולים

...ען הצלת נפש מישראל

...בת 6 עברה נתוח לב בארץ, ולפי הוראות הרופאים תהה פעם נוספת בנתוח לב־פתוח, ולשם כך ... דחוף להמיסה בהקדם לארה"ב. הוצאות הנסיעה והאשפוז מתהכמות ברבבות ל"י והמשפחה שהנה ... ילדים אין בכוחה לשאת — ולו בחלק קטן —

פונים אנו בזה לאחינו בני ישראל להשתתף בהוצאה אפשר על מנת להציל נפש יקרה מישראל שכל ... באילו קיים עולם מלא.

...ושליט.

הרב יחזקאל אברמסקי, הרב חיים שמואלביץ
הרב עובדיה יוסף הרב בצלאל זולטי

לשלוח:
הרב רפאל רייכמן, רח' מלאכי 28, ירושלים
הרב הלל זק"ש, רח' צפניה 68, ירושלים.

גרי GRE
יצור ושווק חומרי ניקוי
גרידינגר שמחה
ת.ד. 5100 בני־ברק — טל. 782093
סבון רחצה לפסח
דרשו בחנויות המכולת ובחנויות חומרי הניקוי
„שמפול" של גרי
סבון נוזלי ריחני
כשר לפסח
בהשגחת ועד הרבנים של אגו"י
מוצרי ניקוי גרי
למיב עליון ולחסכון

בהישג ידך

יין כי יתאדם
אם אין קונדיטון.
כי המובחר לארבע
כוסות
הוא יין קונדיטון
יוצר לשבת הגדול
קונדיטון
באספקלריה של חז"ל

מכדז מן الاصل

هكذا من الأصل

של המצפה

זמן חרותנו

בליל שימורים של פסח השנה בית־ישראל מיסב בסדר לדרך תודות כתמיד ומספר סיפור יציאת מצרים. הדעת נתונה למקור וגם נתונה ליציאת־מצרים המתמהת, על מאבקיה ותמורותיה.

אף־על־פי שבשנה זו נחתם הסכם־ביניים עם מצרים, הרי רב המרחק לשלום. הלילה גם ליל־משמר בגבולות, במיוחד בצפון, בגלל חשש שמא יארעו שם מאורעות כבדים. כוחות־צבא סוריים הנעים בציר המעק־ביירות, בטיסמה ש„באים להגן על מדוכאים מפני מלכאים", מאיימים למגור כליל עצמאותה של לבנון. הפלישה הסורית, שמחריפה ציפות בינערבי מגיבי, עלולה לגרום שינוי חמור בגבולות. העירנות הישראלית באה הן למרתעה והן לייצב גבולות שאין לשנותם.

יש להוציא לקח מתוצאות הבחירות לשלטון המוניציפאלי ביהודה ושומרון. רבים שלל קיקם אבחירות בימי נסיבות מדיניות לא־נוחות לישראל. אחר קיסן, כשאש"ף והקומוניסטים השיגו רוב בערים המרכזיות, בדין להסיק מכאן, שיש לבצע מפעלי־התיישבות גדולים בגדה. עדות ממשית שלעולם לא נשלים עם הקמת מדינה אש"פית פרו־סובייטית בליבה של ארץ־ישראל. בטחונה של המדינה תלוי מותנה באיכלוס יהודי גדול והולך בארץ יהודה ושומרון.

מצוות הפסח נקבעה הלכה, בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים, ונקבעה עובדת, בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקדוש־ברוך־הוא מצילנו בידם. הן מחייבות מערכה בלתי פוסקת על חרות גוף־ורוח מתוך אמונה בישועת ישראל.

אלה שבעצרת או"ם העלילו עלילת־דם של גזענות על תנועת השיבה לציון ועל מדינת־ישראל, שנאה לאומה זו ביסוד העלילה שנתקבלה בהחלטה של הארגון הבינלאומי. הוא הדין המגמה להקים מדינה פלשתינית בגדה. כאינה אלא כהן מעמד עצמאי לארגוני־המחבלים על תוכניתם הקומוניסטים ועקם הרב במרכז הארץ.

בשנה זו אנו עוקבים בדאגה אחר נטיות במימשל האמריקני לאיזון המתקרב לדעת הערבים, במיוחד דעת שליט מצרים, הן בראשית אספקת נשק לקאהיר, הן בהפרת ההבטחה בגודל הסיוע לישראל, והן בשלילת זכותנו ביהודה ושומרון ובירושלים שבין־החומות.

מאחר שהידידות בין ישראל לארצות־הברית היא עמוד־התווך במדיניות ובבטחון שלנו, ויסודותיה בזהות של שיטה ואינטרסים, יש מקום להאמין, שעל אף סטיות הרי תוסיף להתקיים לטובת שתי המדינות והעמים. אך יש לראות היטב כל הגורמים במימשל האמריקני, החיוביים והשליליים, ולהיאבק כראוי למניעת תרעה חמורה במעמדנו.

המערכה על גבולות בטוחים, היכולת לבטחם וסיכוי להרחקת התלקחות, תהיה פחות חמורה כאשר בפנים הארץ ישכון עם בן־חורין בהכרתו היהודית העמוקה, בזיקתו השורשית לארץ־ישראל, באורחותיו המורשתיים ברשות־היחיד וברשות־הרבים, בישרו האישי והציבורי, ובאחריותו המהולסת לעשות הכול מה שדרוש הקיום כעם וכמדינה.

חיוב רב תצוס בעצם קיומה של המדינה שמגיעה בקרוב לשנת כ"ח להיווסדה, חלקה רב בתודעה היהודית של העם כולו. כאן מרכז התורה הגדול בישראל ובה נסיונות חברתיים לפי הצדק היהודי, בדור הצעיר שכבות של אמונה וגבורה, של יופי ואצילות ושל מסירות הנפש לתורה ולישראל. שפע של אורות.

אך גם הצללים מתרבים, בביקורת העצמית שנשמעת ימים ונשענת על גילויים קשים בחברה הישראלית. עבריינות לכל סוגיה נעשתה מכת המדינה. הירידה מן הארץ מגיעה למספרים מדהימים. על אף קשיי המשק ההתרברות אבטלה פרס ולוסור שביתות ופרס עלה היצור ומוסר העבודה. המתירנות היא שלהבת כל רסן.

פריקת עול בחילול שבת בפרהסיה הגיעה עד כדי פיטורי עובדים מבית־חרושת הסתדרותי בגלל סירובם לעבוד בשבת. מנוחת השבת, כזכר ליציאת מצרים, נעשקת מיהודים בידי יהודים בארץ היהודים. עבדי הבצע קופים על יהודים בני־חורין להיות עבדים כמותם, בנוכח הנמקות להרוס תקו־סדום במדינת־ישראל.

חג הפסח, הוא חג החרות, עטור מצוות מרובות, הוראת היסוד שלו, שחרות־אמת משעבוד נכר ומהתפרעות יצרים היא זו המקבלת משמעות של תורה ומצוות. מסע יציאת מצרים המשכו מעמד הר סיני, „בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה". וסיומו ארץ־ישראל כנחלת אבות. כאן העם בשלב העליון של חרותו: „ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלוקים".

במחדל קשה ביותר לקו החינוך החילוני, החברה החילונית, התנהגה החילונית, הוא המחדל בערכים של המורשה היהודית ובאורחותיה. היורדים מן הארץ, רובם ככולם מנותקים מן המסורת, השימוש בסמים נפרץ בחוגים של פורקי־עול.

כיום מכירים כבר רבים באסון התלישה מיהדות ולימודה, יהדות וקיומה, יהדות והתרשתה. אלא אין להם עדיין עוז־הרוח להדרות במעשיהם ולשוב אל תורה ומצוות.

הם מדברים במושגים כלליים על ערכים ועל משבר האיכות שבהם צוהיה של המדינה. בכך התקרבו לשלילת השלילה של כוחי־ועוצם־ידי. לא די בכך. התקדמות לעבר המאור שבתורה ובמצוותיה שבין אדם למקום ובין אדם לחברו היא כורח־חיים לעצם הקיום. הציונות החילונית מילאה תפקיד במשיכת מגזרי־טמיעה אל המחנה פנימה. עתה היא עלולה לספח טמיעה בלשון העברית, טמיעה ליהונטינית כעורה, אם תוסיף לפעול בחינוך ובחברה. החילוניות היא סכנה מוחשית למעמדנו כעם יהודי במדינה יהודית. סילוקה צורך דחוף.

יהודים יעלו לארץ־ישראל אך ורק בזיקתם והדתית אליה וברצונם לקיים כאן חיים יהודיים מלאים. יהודים יהיו דבוקים בארץ, יקימו בה חברה של יושר ופשטות, רוח ויצאר־רות, וילחמו על חרותה ועצמאותה, אך ורק בכוחה של אמונה בנצח ישראל. המדינה זכותה כמדינה של יהודים ויהדות.

כלל־ישראל כאן ובתפוצות, השרוי בעומק יחג מצות מצרים ועד ימינו, לעיניו המסילה הייעודית, רצופה שלום על ישראל, קיבוץ גלויות, חברה של דעת ד' ותורתו, ובפיו צפייה הודייה על גאולתנו ועל פדות נפשנו.

ג'ון פורסטר בשובו לדרום אפריקה

הונח יסוד איתן לשיתוף פעולה עם ישראל

פרטוריה, 13 (עי"ר ויופי"ע) — ראש ממשלת דרום אפריקה ג'ון פורסטר חזר היום לארצו בתום ביקור בישראל, והודיע כאן תוצאר מוצלח להקלת הבדידות של דרום אפריקה.

אפילו פוליטיקאים ועתונאים של האופוזיציה העלו על נס את הביקור בן ארבעת הימים, הודות להסכם הכלכלי, הבדעי ההעצשיתי שחגיב. העתון האנטי־ממשלתי „ראנד דיילי מיילי" הכתיר את הידיעה „החוזה הישראלי המפתיע של פורסטר". אולם הרכונים כי צפויים גם קשרים של אספקה צבאית בין שתי המדינות, עדיין מהססים בהוקה.

לפני כן בבואו לנמל התעופה של יוהנסבורג אמר פורסטר כי „הונח יסוד איתן לשיתוף פעולה בעתיד בין דרום אפריקה וישראל".

שרות השידור של דרום אפריקה מסר, כי „נודע" להבהר הדיפלומטי שמר „רבין יבקר הקנה בדרום אפריקה" אך ציין כי אין לידיעה זו אישור כלשהו.

ז. המר: ישראל לא תסכים

(סוף מעמוד ראשון)

קיום, „יהיה זה הקדים מסוכן של הורידת ישוב, המבפדי"ל כיוה הכיל כפסקנות במקרה לוה לגבי המשך השתתפותה בממשלה. ישתתף בצעדת „גוש אמונים" ציין, כי ישתתף בצעדת א"י של „גוש אמונים" בחג הפסח, וישוחח עם הצועדים.

לגבי התנחלויות בשטחים בעתיד, אמר בר הכר, כי רצוי שהממשלה תחליט בהקדם על מדיניות ההתנחלות ועל הפיטתה הכוללת לגבי גבולות הארץ. „מבחינת האפקט החינוכי רצוי שהתנהלות ההיה לפי החלטה הממשלה. אך אין לגנות אנשים הרוצים בצורה דמוקרטית להפגין את דבקותם ברצונם ליישב את הארץ". בהקשר זה הוסיף ש־אין כל החלטה של הממשלה, ש־אסור להתיישב בגדה, אלא ישנה החלטה של אי־עשייה. גם מעשים הנעשים בניגוד לחוק, יש לבחון לפי הערכיות של המוטיבאציה.

אין סתירה בין המפד"ל לבין „גוש אמונים"

בתשובה לשאלה אמר, כי אינו רואה סתירה בין המפד"ל ו„גוש אמונים", שכן כל תנועה דתית צריכה להיאבק כיום על אי השיכות, על חינוך יהודי ועל דבות החברה. הוא רואה את עצמו כאחד במעצבי תפיסה זו, שאומצה גם על ידי „גוש אמונים". מבחינה זו הוא מייצג, לדעתו, בממשלה את עבודת רוב הציבור הדתי־לאומי.

עימות עם ארה"ב ייתכן גם לגבי „תכנית אלון"

לגבי עימות אפשרי עם ארה"ב במקרה של אי־נסיגה מיהודה ושומרון, אמר השר כי עימות כזה ייתכן גם לגבי „תכנית אלון". כדי להערך לקראת עימות כזה עלינו לקבוע סדר עדיפויות ותורה חיים אחד, המתאים לעם במלחמה. את יחסינו עם ארה"ב אין לבסס על „רחמים הומניטריים", אלא על הדגשת חשיבותה של ישראל כגורם חזק במאבק האזורי.

גידול ניכר בהיקף הייצוא של מצרכי מזון כשרים לפסח

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

כמיליון ק"ג מצות, רבבות של בקבוקי יין ומוצרי מזון אחרים כשרים לפסח, מתוצרת ישראל — שווקו בשבועות האחרונים לחו"ל בקרב הקהילות היהודיות במסגרת מבצע מיוחד של יצוא מוצרים כשרים לפסח.

ביקוש מיוחד היה השנה למצה שמורה לפסח בישראל והמכירות הסתכמו בחצי מיליון דולאר.

חיים בר־שי מהסיבת הסוזת במשרד המסחר והתעשיה מסר כי ייצוא המזון הכשר לפסח מישראל עלה לעומת אשתקד. היקף היצוא השנה מסתכם בכ־6.5 מיליון דולאר לעומת 5.5 מיליון דולאר בשנה שעברה. היצוא מתבצע בעיקר בארה"ב בערים בהם יש ריכוז גבוה של יהודים, אבל בוצע גם ייצוא ניכר לארצות אחרות כמו אנגליה, שוודיה, צרפת, קוריו, גרמניה ועוד. משלוחים קטנים יצאו גם לאיסלנד, יפאן, סאיון, ניו־זילנד, קולומביה ועוד.

סדרי פסח לעולים ולסטודנטים מחו"ל בריכוזי חב"ד

מאות עולים וסטודנטים מחו"ל יתארחו השנה בליל הסדר בבתים של חסידי חב"ד ברחבי הארץ.

סדר פסח גדול ייערך בבית ספר חב"ד בנצרת, שם ישתתפו מאות עולים חדשים מאיזור הצפון. סדר פסח שאליו הוזמנו סטודנטים רבים מחו"ל, ייערך בבית כנסת חב"ד בעיר העתיקה בירושלים.

סדר פסח שני של גלויות יתקיים בישיבת „תומכי תמימים" לתלמידים מחו"ל הלומדים בכפר חב"ד, ובירושלים לסטודנטים מחו"ל.

פרס בסיום תרגיל של עוצבת צנחנים

שירתתם גם בצפון ויודעים שבכוחנו להדוף יוזמה סורית

„העוצבה שלכם שירתה גם בצפון — ואתם יודעים שבכוחנו להדוף יוזמה סורית, אם לאורך הרמה ואם לרוחב גבול הלבנון;

העוצבה שלכם שירתה בדרום — ואתם יודעים, שלא רק הסדר עם מצרים, אלא תוספת כושר־התמרון היא המבטיחה את אגפה הדרומי של ישראל". אמר אתמול שר הבטחון, מר שמעון פרס, להיילי אחת מעוצבות הצנחנים אשר נטלו חלק בתרגיל מסכם של אימוני החורף.

במסדר נכחו גם הרמטכ"ל רב־אלוף מרדכי גור, אלוף פקוד המרכז, אלוף יונה אפרת, וקצין צנחנים וחי"ר ראשי, תא"ל דן שומרון.

הבקעת יעדים

למיסדר הסיום התייצבה עוצבת הצנחנים לאחר תרגיל מוטס רב־היקף שבו נטלו חלק עוצבות אחדות ואשר מרכזה היה הסטת כוחות צנחנים גדולים אל עורף יעדי אויב והחדרת כחות מלוויים אשר ביצעו הבקעת יעדים בקווים קדמיים.

„לא בשל ישראל פרצה מלחמת האחים — והדתות בלבנון. הרוב המוסלמי והמיעוט הנוצרי — הם שגרמו לה. אבל ישראל אחראית, למעשה, בין הירדן לבין הים, ובשטח זה כל דעה תכובד; ואך אלימות לא תיסבל — אמר מר פרס.

נכוותה קשה בהתפוצצות גז

תושבת סירות הכרמל בת 70 נכוותה קשה כתוצאה מהתפוצצות שארעה בזמן שני בערב, כאשר ביקשה להצית כיריים של גאז במטבחה.

המקרה ארע בדירתה של הנפגעת בשכונת אשכול בסירת כרמל. האשה, דינה ליבוביץ, ניסתה להדליק את הכירה ואז אירעה ההתפוצצות — כנראה מחמת דליפת גאז. המטבח ניזק והאשה נכוותה קשה ואושפזה בבית רמב"ם.

ועדת השרים אמצה המלצות „ועדת גולומב" למכור נכסים של אגד למימון גרעונותיו

שר הדתות התנגד להחלטה ויערער עליה בפני הממשלה

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

ועדת השרים לעניני כלכלה אמצה אתמול המלצות „ועדת גולומב" בדבר מכירת נכסים של „חברת התנועה" בסך 200 מיליון ל"י לשם מימון גרעונות אגד.

שר הדתות ד"ר יצחק רפאל הביע התנגדות להסדר. ובישיבה הקרובה של הממשלה יועלה ערעורו על החלטה הוועדה.

על פי החלטת ועדת השרים שאמצה את המלצות „ועדת גולומב" יועבר הסכום של 200 מיליון ל"י ממכירת נכסי „חברת התנועה" לאגד, כהלוואה ללא ריבית והצמדה.

ד"ר יצחק רפאל הסביר שהממשלה היא שהצביעה לקלוט את הנכסים מ„חברת התנועה". היא לא תוכל למכור נכסים אלה ותצטרך להשכירם ל„אגד". חלק האגד ברכישה ההיה התחנה המרכזית בת"א וכאן צפוי שהממשלה תצטרך להשקיע כספים ניכרים כדי להכשיר את התחנה להפעלה. עוד ציין ד"ר רפאל שיש לבצע גם את החלטת ועדת הכספים של הכנסת בדבר מכירת נכסים אחרים של החברים בקואופרטיב.

בהצבעה נתקבלה הצעתם של שרי האוצר והתחבורה לאמץ את המלצות „ועדת גולומב". בעדה הצביעו השרים: י. רבינוביץ, ג. יעקובי, מ. ברעם וש. רוזן. השרים ד"ר י. בורג וב. קול נמנעו מהצבעה. ד"ר רפאל הצביע נגדה והודיע שיביא את ערעורו בפני הממשלה.

לשיטה זאת הוחלט בהסכמה כללית לאמץ את ההצעות בדבר צמצום הגירעון השוטף של הקואופרטיב בסכום של 8 מיליון ל"י לחודש ע"י הקטנה בהכנסות חברי הקואופרטיב ב־4 מיליון ל"י והעלאת התעריפים או סובסידיה בסכום דומה.

נתגלה תחמושת ברחוב הגדוד העברי בת"א

חומרי חבלה ותחמושת נתגלו אור ליום ג' ברחוב הגדוד העברי 5 בתל־אביב.

המשטרה הגיעה למקום לפי הודעה טלפונית אנונימית בדבר החומר החשוד ברחוב. כוח משטרה וחבלן שהגיע למקום, גילו תיק על הכביש שהכיל לבנת חבלה כתוצרת צה"ל וכן כדורי „עוזי". החומר היה מפוזר ונראה כי בעליו ניסו להיפטר ממנו בדרך זו.

מנהל הכנסות המדינה יתחיל בפעולה להבטיח שהעיסקים יחזירו השאלונים לצורך מס ערך מוסף

מנהל הכנסות המדינה יתחיל בימים הקרובים בפעולות אכיפה כדי להבטיח החזרת השאלונים של העוסקים, לצורך מס ערך מוסף.

בדעת האוצר להגביר את פעולתו לקראת הפעלת המס באחד ביוני השנה. קרוב ל־100,000 מתוך 230,000 עוסקים החזירו את השאלונים. אנשי המכס החלו בסריקות אצל עוסקים כדי להבטיח שימציאו את תשובותיהם בהקדם. כ־400 סקוכות נסרקו עד כה.

שיעור מס ערך מוסף טרם נקבע סופית אך יהיה כנראה בין 8—10 אחוזים.

מברכתו של הרב הראשי לישראל הגר"ע יוסף לקראת החג

כאשר נסב אל שולחן הסדר עם משפחותינו, בהתקדש חג החרות, נזכור מאמר חז"ל: „בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר: ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו".

וכאשר נספר לבנינו את ניסי ה' ית' אשר הפליא לעשות עם אבותינו בצאתם ממצרים, נתחזק באמונת אומן כי יד ה' לא תקצר מלהושיע ופדות לעמו. „והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם", ישראל בארצנו הקדושה [illegible] יהיו להושיענו מכל קצות תבל, עוז ותקוה, והבטחנו את [illegible] גאולת ישראל השלמה, [illegible] אבותינו [illegible].

לדאבוננו, כשאנו קוראים של פסח: „כנגד ארבעה בנים דיברה תורה" [illegible]

ר' משה קנלר בארץ

אתמול הגיע לביקור חג בישראל ר' משה קנלר ומשפחתו. כידוע מכהן ר' משה קנלר כנשיא התנועה בבלגיה ומקדיש מיטב זמנו לפעולות בציבוריות הדתית לאומית.

צעדת ארץ ישראל
גוש אמונים

לוח הסעות

מפאת גודל המודעה לא נוכל לפרסמה בתכיפות, לכן גזור ושמור

מירושלים לשטח ההתכנסות בבית אל,
מרחבת בנייני האומה מ־7.30 עד 10.00 ברציפות. — פרטים בטל' 30158 ,30644
בית וגן — רח' הפסגה, רחבת בריכת המים.
בית שמש — מרחבת המועצה המקומית.
דרך יישובי הסביבה
• תל אביב והמרכז, היציאה משעה 7.00 ואילך.
תל אביב — מרחבת היכל התרבות — פרטים בטל' 454412
רמת גן
1. רח' הגלגל על יד תחנת מגן דוד אדום. — פרטים בטל' 768201
2. רח' הרצוג 32. — פרטים בטל' 758148
3. משרד „גוש אמונים" הרצל 75 ר"ג — פרטים בטל' 753240
4. בכניסה לאוניברסיטת בר־אילן. — פרטים בטל' 03־876161
חולון, ככר סטרומה, רח' הצפירה. — פרטים בטל' 783060, 790411, 701756
בני ברק, בית במברגר, יהודה הלוי 7. — פרטים בטל' 03־874547
בת ים 1. רח' הרצל פינת רח' העצמאות. — 052־91772, 052־33085
2. כרכז מסחרי רמת־יוסף.
פתח תקוה, מרחבת העיריה.
רעננה, רח' אחוזה 172. — פרטים בטל' 03־983168, בטל' 052־33085
ראשון לציון, מקולנוע תפארת.
הרצליה, על יד קולנוע „דוד". — פרטים בטל' 03־984160, 985487
כפר סבא, ליד גן הזכרון מול תחנת „אגד" — פרטים בטל' 052־35314
נתניה, רחבת אהל שם (ליד המשטרה). — 053־28790, 053־31069
קרית אונו, קיראון, רמת אילן, בכניסה לאונ' בר־אילן. — בטל' 03־753240
רחובות, תחנת „אגד" רצי"ף 20. — פרטים בטל' 03־950477
רמלה, מתחנת הרכבת.
• חיפה ואיזור הצפון — מטה מרכזי
הרכזו בשעה 6.30 — בטל' 04־87271
לרכב פרטי הרכזו בשעה 7.00 בתחנת פז בדרך נצרת, 150 מ' מהצ'קפוסט לכוון יגור.
הדר, בית הכנסת המרכזי רח' הרצל. — פרטים בטל' 04־664714
מרכז הכרמל, בבית הכנסת בשדי סיני. — פרטים בטל' 04־88880
אחוזה, בית הכנסת בשדי סיני. — פרטים בטל' 243056, 242822, 3748
נוה שאנן, בית הכנסת המרכזי פינת רח' ציון (ליד בית ספר רמב"ם) — פרטים בטל' 04־222040
קרית מוצקין, ליד בית הכנסת הגדול בקרית מוצקין. — פרטים בטל' 04־719827
קרית שמואל, בית הכנסת המרכזי בקרית שמואל. — פרטים בטל' 04־715476
קרית ביאליק, ליד בית הכנסת הגדול בקרית מוצקין. — בטל' 04־718053
קרית אתא, ליד קופת חולים ברח' פינסקר. — פרטים בטל' 04־728261
כפר חסידים, מכרכז הכפר. — פרטים בטל' 04־952805
קרית אליעזר, בית הכנסת המרכזי רח' תל־אביב — פרטים בטל' 04־527368
קרית שמונה, ליד קולנוע „שניר" בשעה 08.00.
טבריה, ליד הדאר המרכזי, בשעה 7.30.
עפולה, ליד ביטוח לאומי ליד אגד בשעה 08.00. — פרטים בטל' 065־22193
עכו, ליד בנק המזרחי, רח' יהושפט בן עמי. — פרטים בטל' 04־910586
נהריה, רח' הרצל 77. — פרטים בטל' 04־920733
חדרה, ברחבת העיריה. — פרטים בטל' 063־25216
מגדל העמק בר אילן שמעון — טל' 065־40047
באר שבע והדרום — הסעה ב־7.00 בבוקר.
תחנת הרשמה ראשית רח' רמב"ם 20 (ליד לידה ויסמן) קומה ב'. — טל' 057־74118, 77953
1. רחבת החניה שברחוב גרשון (מול התיאטרון).
2. רחבת החניה שליד הדאר המרכזי.
3. הרחבה שליד מרכז הנגב.
4. הרחבה שליד קולנוע אורות.
5. ליד הגשר בשכון ה' לדוגמא.
6. מפגש כל האוטובוסים בתחנת הרכבת בשעה 7.45.
אשדוד, בית רוגוזין. — פרטים בטל' 055־21467, 055־24075
דימונה, הרשמה בחנות כל־ספורט, בנין ג'. היציאה בשעה 7.00 מאותו מקום.
נתיבות, הרשמה אצל מאיר שורש, מעדניית סרבלסי. — טל' 057־94228 ואצל שלמה
יציאה בשעה 7.00 ליד מרכז תרבות נוער וספורט.
ערד, הרשמה אצל מרמורשטיין, רח' גלעד 2. — טל' 057־90441
צבי ארזי, רח' מואב 32. — טל' 057־97483
יציאה בשעה 7.00 ליד בריכת השחיה.
ירוחם, הרשמה אצל ירח גלטר. — טל' 057־80159
שלמה תורג'מן. — טל' 057־80086
אופקים, יציאה ליד בנק המזרחי בשעה 7.00.
הרשמה אצל שלמה שפירא, חנות חשמל במרכז המסחרי.
לכל ישובי הדרום —
הרשמה ופרטים אצל הפעיל המקומי.
או רפי קדמון כפר־מימון. — טל' 057־94115
או רינה מלהי כפר־מימון. — טל' 057־94092
• אשקלון, תחנת איסוף ליד בית המשפט בשעה 7.40.
הרשמה אצל אריה דרור, רח' מלכי ישראל 35/2. — טל' 051־22585
בת־שבע כגן רח' גבעתי 201. — טל' 051־27441
חיים שוורץ, עתיקות א' 55/13. — טל' 051־25446

הוראות כלליות:
הסעה, הלוך חזור, למופע בחניון הלילה — וכן למשתתפי צעדת היום השני, תצא מבנין האומה בירושלים, ביום ראשון י"ח ניסן 18.4.76 משעה 4 אחה"צ עד 11.00 בלילה.

לבעלי רכב פרטי
1. ניתן להגיע לשטח הכינוס בבית־אל, במקום חניה עם שמירה.
2. בסיום צעדת היום הראשון תהיה הסעה לבעלי הרכב הפרטי אל חניון הרכב הפרטי בבית־אל, לצורך הצטרפותך לכוכב השחר.
בסיום היום השני תהיה הסעה מיריחו לחניון הפרטי בכוכב השחר.
3. למשתתפי צעדת היום השני, ולאלה הבאים למופע בחניון הלילה, ההיה אסורות לבוא ברכב פרטי.
להלן ציר התנועה: ירושלים, בית־אל, עפרה, טייבה ובדרך מעלה־השומרון (לפי השילוט) עד למגרשי החניה בכוכב השחר.
כניסת רכב פרטי תותר רק מהשעה 17.00 בערב.

פזור הצעדה ביום ב' כ"ט ניסן — 19.4.76
1. הפזור ביריחו מ־10.30 עד 13.00.
2. תהיינה הסעות למקומות הבאים:
ירושלים (כולל הסעות לחניוני הרכב בכוכב השחר ובבית־אל) תל אביב והסביבה, חיפה דרך נתניה וחדרה, עפולה דרך בית שאן, אשדוד, אשקלון, באר שבע.
3. כרטיסים ימכרו בשטח הפיזור, נא לשים לב לשילוט הקופות והרכב. מחירי הנסיעה בביוון אחד, בין 8 ל"י ל־30 ל"י בהתאם למרחק הנסיעה.
4. בבקשה להשמע להוראות הפקחים והסדרנים.
5. סע בזהירות — נסיעה נעימה.

בברכת חג שמח — מטה הצעדה

תרום ותתרם — הוסף עוצמה לגוש אמונים. תרומות מתקבלות בת.ד. 572 ר"ג

קרא מחר ב־
ידיעות אחרונות
המוסף לשבת
7 ימים — השבועון לכל המשפחה

מול פני מציאות בלכלית חדשה
מאת דוד הורוביץ

יורדים מועסקים בנציגויות ישראל בחו"ל
כתבה שניה בסידרה על הירידה
מאת יוחנן להב

השבוע המדיני
על הקלחת הפוליטית והמפלגתית בישראל
מדורם של
אריה צימוקי ושלמה נקדימון

דן אלמגור ב„ידיעות אחרונות"
פגישה עם גאון בברצלונה
רשמי מסע בספרד

ישראל בעיני עולים ממזרח וממערב
מאת עדית געמן

תמריץ חרש לעליה
מאת דב עצמון

כך פורח שוק ההון השחור
מאת ישראל תומר

ימי ניכסון האחרונים
פרק נוסף מספרם של וודוורד וברנשטיין

באולימפיארת מונטריאול מבקשים להבטיח שפרשת מינכן לא תחזור
מאת יהושע ילין, שליחנו המיוחד למונטריאול

הזוהר הצפוני
המסע אל הדובה הגדולה
מאת דידי מנוסי

מוסף מיוחד לבידור

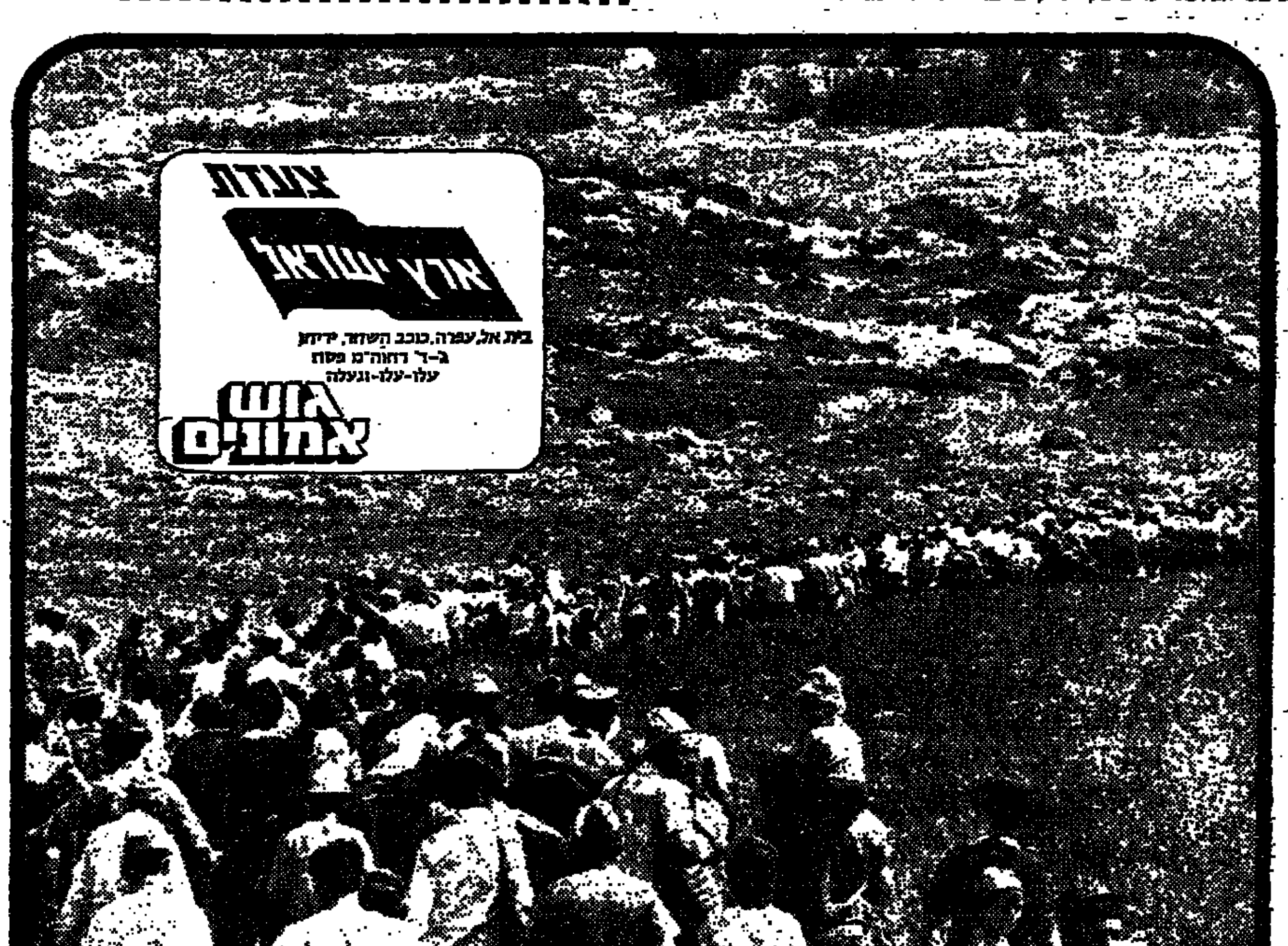

עלו — עלה — ונעלה!

אנו עולים בהרי בית־אל ויורדים ליריחו, שהיא חלק בלתי נפרד מבקעת הירדן! מול אבנים, צמיגים, נאומים ואיומים, מול גבגוב, תיסכול וריפיון — — —

כמו גינוסר מבקעת כנרת —
כמו אלון־מורה מירושלים!

לומר ברגלינו, לעולם לפורד וסקרנטון כי: דין שומרון ויריחו כדין ירושלים

כי ארץ ישראל שייכת לעם ישראל!

הצטרף אל שמחת הרבבות שיבואו לומר את האמת שבלבבם — ברגליהם!

בואו עמנו ליריחו!!!

(פרטים נוספים במודעות)

בברכת חג שמח — מטה הצעדה

סופרמרקט - שדה

עפרה

ברשת דוכני המכירה של סופרמרקט־שדה ליד עפרה נמכרים: משקאות ומוצרי מזון

כשר לפסח

וכמו כן: כובעים וחולצות עם סמל הצעדה, מעטפות מיוחדות וחותמת דואר של הצעדה.

דף הסבר לצועד

ועוד פרסומים חינוכיים

אין אנו אחראים לכשרות מוצרים שימכרו במקומות אחרים

הסעות מירושלים לנקודת הכינוס בבית־אל משעה 07.50—10.00 ברציפות מבנייני האומה

בברכת
חג כשר ושמח
מטה הצעדה

רב הראשי ר' שלמה גורן בראיון על –

בולות ושלום, בדק הבית והרבנות הראשית

בצרון בטחוני והכרח בהרמת מורל העם * הנשיא פורד אמר לי: הישגיכם בארץ מרשימים ביותר * שקלא וטריא עם הגאון רי"ד סולובייציק בסוגיות פיקוח־נפש דוחה שטחים או לאו * על אף תככים מחוץ ומבפנים רבה פעילותה של הרבנות הראשית * בירור בעניין הר הבית

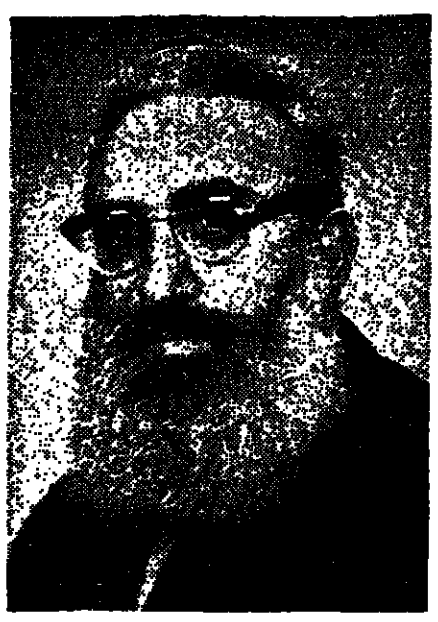

ראיין: דונש

זה? המצב בארץ נראה מעורער. מחוץ מאוימת מדינה ותנו בממשלה, ומתחדים משבר כלכלי, נגעים חברתיים פריה, והעדר שלום בית בצמרת השלטון. מצב קשה ך אותו כמצב־רוח של אי־נחת. אתה הגדרתו בפסוק של חו: „יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בנים משבר וכח אין ללידה". מה דעת הרב על בוחו ועתיד יתו במדינה השקפתית ועניינית?

ב גורן: שתי תשובות לדבריך. האחת מנקודת השקפה ג תורתית, והתשובה השניה מנקודת הערכת המצב הקיים, אני רואה אותו משני האספקטים גם יחד. אני חולק על המצב במדינה כפי שהתבטאת. אמנם אינני יכול להכחיש, בארץ דכאון רוחני ולאומי גם יחד, אבל אינני מצדיק כאון הזה. כוונתי היא, שהמצב הקיים האובייקטיבי צדיק, לפי צניעות דעתי, את הדכאון ואת המורל הירוד, ן ההגדרה של „יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה". מרגש הוא על הפיסוק: „וכח אין ללידה".

זה בוודאי שאני חולק. לא רק שהנני חושב, אלא וכנע שיש כח ללידה, ותהיה אי"ה לידה של הגאולה ת. היא תהליך ארוך, ככתוב „היוחל ארץ ביום אחד ד גוי פעם אחת". הלידה של עם איננה אקט חד־פעמי ד, זה תהליך של ימות המשיח, הפועל כגלים עולים אבל התהליך נמשך, ללא הפוגות ולפי דעתי, הוא ואפילו מתחזק והולך. כי מקובל בידינו מבחינת ההלכה ה השלישית לאחר שתתחיל לא תיעצר ככתוב „האני ולא אוליד יאמר ה' אם אני המוליד ועצרתי אמר" וכן פירשו בעלי התוספות בשם המכילתא את ברכת בלילי פסחים: כל השירות לשון נקבה חוץ משירה בלשון זכר, משום שאין אחריה צער. וכן דרשו במדרש בז מזמור קכ"א „שיר למעלות" דוד אמר שיר למעלות עלינו מעלה זו אין אנו יורדין. משירשנו מלכות־ ב אין אנו יורדין עד לשיעבוד מלכות שנאמר ועלו ו בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה. את דברי. הנה נראה מה באמת המצב האובייקטיבי לי להתפעל או להתרשם ממה שאומרים הבריות, ובודאי ה שמפרסים כלי התקשורת; המציגים תמיד את הצד דעת המעט שבמעוט, ולא את העשיה הגדולה. הם את הצללים ומעלימים את האורות של קיומנו.

האם כלי־התקשורת בארץ שונים מחבריהם בארצות ת?

תקשורת הם מדיה בעלת השפעה עצומה על דעת ל המון ההמונים. לצערנו, הם מבליטים מתוך דיס־ ה את הצללים באופן רצוף. אולי משום שחושבים ליטו האורות, הרי זה לא יהיה בבחינת חידוש. כי מצינו להבליט את הצד השלילי.

ם הביניים ויתרונה

באופן מוגדר, מהם האורות במציאות שיש לשקפם?

ונחזה באופן אובייקטיבי לגופם של ענינים, מה מתרחש נתו מבחינת מצבנו הבטחוני, ואחרי כן נדבר גם על בה נקבע לעצמנו הערכת־מצב בטחונית. כי זוהי נקודת על הבעיה. אני חושב שמעולם, לאחר תקומת המדינה, ל כל כך חזקים כפי שאנחנו היום, לפי מיטב ידיעתי. כך, מעולם לא היינו כל כך רחוקים ממלחמה כמו היום, על אף כל מיני דבורים ואפשרות של הדרדרות יקר מסביב למצב בלבנון. שכן יכולה להיות שם הדרדרות ל מלחמה. אבל מלחמה מתוכננת ויזומה ע"י האויבים אית באופק ואינה יכולה להימצא באופק שלנו, הקרוב. את עצמי.

ה הבן מלחמה בקנה מידה כזה שהיא תהווה איום על ישראל, ללא התערבות מצרים. כי מצרים היא הכוח הגדול ביותר, בעולם הערבי, אלא העיקרי נגד ישראל ססלציה שהיא. כל מדינה ערבית שתפתח במלחמה נגד בלי מצרים — תהיה זו התאבדות לדעת. מי שרוצה צמו לדעת, ראשי לעשות זאת, ועלולים להיות כאלו ועות ערב. אבל הן יודעות שזאת התאבדות לדעת. זו מדינה כולן מודעות ליחסי הכוחות האובייקטיביים אין כל סיכוי סבעי להביס את ישראל מבחוץ. מו בפי עינו לא נהרוס את רוחנו ואת כוחנו (ואינני ם אשמתה כאת, חו"ל לפי המצב המורלי של היום) זו שיכול לעשות זאת.

ו כיום, אחרי ההסכם האחרון עם מצרים, מצרים איננה שם עניין אחד להשתלב לאיזה שהיא הרפתקה מלחמ־ ת עוינה דעתי. אמרתי זאת לראש־הממשלה בזמנו, חתימת ההסכם האחרון, בניגוד להרבה חוגים דתיים, כנים שהתנגדו ונלחמו נגד ההסכם עם מצרים. אני ב ההסכם, אחרי שראש־הממשלה הראה לי, את תכנו ם על פרטיו העומד להתמם.

ב מעמד של סיני במקורות?

ל מונומנטים קדושים לסיני, ביחוד להר־סיני. מפני זאת שברתי, וכתבי עליהן (אם כי לא הוספתי עדיין ברים הללו), אפשר להוכיח שקרוב לוודאי שהר־סיני ישראל אותו להר משה. כלומר אינני ולומר שיש בכוחי להוכיח שזהו הר־סיני. אך יש לית שחכמי התלמוד חשבו את ההר הזה, כהר סיני, זה, ששם נמצא הר משה כאזור של הר סיני ממש. ה סימנים על פי מנורים, אבל יש בידי הוכחות, ריל חשבו כי שם הר־סיני, ובשבילי זו אסמכתא אינני יכול לחזור עד אליהו הנביא שברח להר האלקים משה רבנו, ולהוכיח שאכן זהו ההר. אבל אני יכול שחכמי התלמוד היו סבורים שזה הר־סיני. לכן יש לסימנים רבים. אם כי מבחינת ההלכה, אין בו קדושה אנחנו לאחר שנסתלקה שכינה מן ההר. עם שחרור ו בשנית התחלתי וסיימתי כתיבת ספר תורה על בכל זאת גם אם נכון הדבר שמדבר סיני הוא חלק ראל המובטחת, כפי שאפשר להוכיח זאת לכאורה הושע י"ג ב' „הוא בילוס הוא נחל מצרים" וכן תרגם עוזיאל, שנחל מצרים הוא הנילוס. (בראשית ט"ו י"ח). השאלה למה משה רבנו נטש את הר־סיני ולא ם משרי־אלפים, שרי־מאות, שרי־חמישים ושרי־ כדי שישמרו שם על גבולות ארצנו ועל נחלת אף אחד לא גירש אותנו ממדבר סיני. ניתן היה ם כוח, ולשמור על רציפות טריטוריאלית עם ארץ אחר שלא עשה כך, על אף שהגיע עד השיאון לו. הרי משמע שאין זה פשוט להכליל את מדבר גבולות א"י גם מדברי רש"י הנזכרים אין הגבולות ל ועיקר בנושא זה. יש לי הסבר הלכתי על כך, משה את מדבר סיני ולא צירפו לא"י. ואין כאן המקום ברים בנושא זה.

והטענות הבטחוניות בשמירת בסיסי סיני

הבעיה איננה רק שמירה על מרחב טריטוריאלי בט־ הגן על ישראל. אנחנו זקוקים לשמים, לא פחות משטחי עלולים להימצא במצב שלא נוכל להעלות מטוס כלי שהמטוס יהיה בטוח של פגיעה אווירית מטיל ים מסביב. אנחנו זקוקים למרחב שמימי, כדי להגן ישראל. כל זה מבחינה בטחונית. אבל הדגשתי כאן מנטים הרוחניים למדבר סיני שם הר האלקים במדינו ארבעים שנה, ושם ניתנה התורה, כאן מלחמת ית המשכן. ירידת המן וכל יתר הנסים והאירועים בראשית צעדנו הלאומיים הרוחניים היו בסיני. אע"פ היא שמשה רבנו עזב את סיני, ואף פעם בהיסטוריה לכבוש את מדבר סיני.

אני טוען, אם הבעיה צבאית ויש לכך צרך דבטחוני יחליטו אנשי הצבא על מה שהוא חיוני עבורנו ו חיוני. אם זו שאלה הלכתית או בעיה של סנטי־ ים אני סומך על ההלכה. מכיון שההלכה איננה רות את הכללת מדבר סיני לתוך גבולות ארץ ישראל אני יכול לומר שהמדבר נתון לשיקולים מדיניים ועלינו לשמור כאשר כל משמר שלא להביא לידי אנית בנו ע"י ויתורים על שטחים ממדבר סיני. בתם את העובדות שלפנינו. אם על ידי ויתורים מדבר סיני יכולנו לנטרל את מצרים מלהיכנס להרפתק־ ה של מלחמה לטווח ארוך, יש בזה משום תרומה ישראל, וזה מה שקבע. אמרתי בזמנו לראש־הממשלה, ל הנפש של אבו־רודס. לא משום שאני, מעריך את ל ערך כשהוא לעצמו. אלא אני חושב שקיום כל ה לה נפט משלה לתצרוכת הנפש שלה, יכולה היא ינה עצמאית. מדינה שאין לה נפט משלה היא זקת נפט מבחוץ איננה מדינה עצמאית לגמרי. באשר בת למדינות אחרות. ולכן רוב המעצמות הגדולות לות הן לנסיכויות הנפט.

שה בבית הלבן

תוכן שיחת הרב עם הנשיא פורד?

לאחרונה. לראש הממשלה שלנו אמנם תבל הרתונה הכלכלית ואולי הבטחונית, כי בו ברגע ותרים על אבו־רודס, הננו נהפכים למדינה תלויה, ד לפני כן 60% של תצרוכת הנפש ובזמן הצורך ים להגדיל התפוקה בנוסף לכך, 60% אלה מספיקים להגדיל את מדיניות ההגנה שלנו, מבלי להיות תלויים אמנם, לדעתי, איבדנו חלק מהחרות הכלכלית שלנו, בית, אבל בכל זאת קבלנו תמורה. לא בניירות.

אני לא מחשיב את הניירות. אבל התמורה היא, שהתעלה נפתחה. שנית, ערי התעלה הולכות ונבנות, ומצרים משקיעה השק־ קעה מיליארדים של דולרים בפיתוחם. אם מצרים תעיז כעת לפתוח באש או להיכנס להרפתקה של מלחמה, היא תאבד מיד, את מקורות הנפט האלה, התעלה תיסתם וכל ערי התעלה ייחרבו שוב. וכל ההשקעות שלה באיזור התעלה יעלו בתוהו, בנוסף לכך שאין לה שום סיכוי לנצח אותנו בצורה כזאת, שהיא תוכל לומר שהכל כדאי. אין לה שום סיכוי כזה.

מצרים גם שחררה חלק ניכר מצבאה ולפי האינפורמציה אין לה כיום האפשרות לפתוח במלחמה רבת תנופה נגדנו. כך שמצרים כיום איננה יכולה להרשות לעצמה מלחמה. לכן, אני סבור, שמבחינה בטחונית אין אנו צפויים, חס וחלילה, למלחמה. אני חושב אם סוריה לבדה תעיז לפתוח באש כלפינו, היא תצטרך להעביר את הממשלה שלה לטריפולי, מפני שדמשק עלולה להיות תחת אש ארטילרית שלנו. וירדן? בודאי ובודאי שאין לה שום סיכוי להשיג משהו מצעד כזה. אין גם שום סיבה שירדן פתאום תיהפך למדינת עימות לישראל, בניגוד למצרים. וביחוד לאור זה שלא צפוי לה כל נצחון ולא הקל ביותר מאקט מלחמתי.

— תלותנו המוחלטת בארצות הברית גוררת תיסכול.

יש חשש, שארצות הברית בגלל ידידותה המחודשת עם מצרים, עלולה לקפח אותנו. הרב בפגישותיו עם נציגי ארצות הברית, ודאי הגיע לכלל התרשמות או גם שיפוטים בדבר יחסה לישראל.

יש מחלוקת בתלמוד אם צריכים להתחיל מן הסוף, וללכת אל ההתחלה או להיפך לענות על ראשון ראשון. אני אלך לפי השיטה הראשונה, שהיא, מן הקל אל הכבד, ואומר את ההתרש־ מות שלי מנשיא ארצות הברית.

התרשמתי, ואינני יודע אם זו התרשמות אמיתית, שהוא ידיד ישראל בכנות. שנית, התרשמתי שהוא יעשה הרבה בכדי שישראל תהיה חזקה. אינני אומר שהוא מוכן להשלים עם הגבולות שלנו כיום. זאת אומרת, להסכים שהשטחים המשוחררים ישארו בידינו. אבל באופן עקרוני, נדמה לי שאמריקה תחת הנהגתו של פורד, לא תיתן להעמיד את ישראל בסכנת קיום, בשום פנים ואופן, ללא כל קשר עם אינטרסים אמריקאים אובייק־ טיביים אחרים.

— מה הבסיס הממשי לקביעה זו?

הבסיס לכך, הוא משוכנע, כפי שזה באמת נכון, שבין ארה"ב למדינת ישראל, ישנה לא רק זהות אינטרסים גדולה. אלא שאנחנו מהווים ראש־חץ לדמוקרטיה המערבית נגד ההשתלטות הקומוניסטית. זאת היתה התרשמותי. הוא חרד להשת־ תלטות קומוניסטית בעולם, וסבור, שאמריקה לא עשתה מספיק נגד ההשתלטות הקומוניסטית באנגולה, וויטנאם, לאוס וקמבודיה וכו' והוא טוען שלא הוא האשם בכך. אלא הגורמים הפוליטיים האחרים בוושינגטון לא נתנו לו לפעול כפי שהיה צריך. לדעתו, קיימת סכנה של חדירה קומוניסטית יותר ויותר לאזורים שהם היו ידועים כאזורים מערביים.

— האם אמר במפורש, שהמאבק זמנו חלף?

הוא לא הזכיר את המלה דטנט, אבל הוא אמר במפורש, שההשתלטות הקומוניסטית באנגולה מדאיגה מאד. הדגיש, אנחנו רצינו לעשות כדי להגן עליה, אבל הקונגרס והסנט עכבו בידינו. כך אמר לי. הוא הזכיר בהקשר לזה מה שהתרחש בוויטנאם ובקמבודיה. הוא חושש להמשך ההשפעה הקומו־ ניסטית. לכן הוא רואה בישראל בלם גדול מאד במזרח התיכון. הוא רואה בנו את המדינה הדמוקרטית המופתית, כפי שאמריקה מעריכה את הדמוקרטיה.

הצעתי לו להקים ארגון אומות מאוחדות של מדינות דמוק־ רטיות, בהיקף עולמי, משום שאמרתי לו: העולם היום משועבד למדינות הנפט. העולם איבד את החרות שלו בגלל שעבוד כלכלי. והמדינות העשירות הן היום מדינות הנפט הערביות. הן הולכות וקונות את הטרייקטים הגדולים בעולם, והמ־ דינות המערביות נמצאות לא רק בהשפעה, אלא בנסיגה בכל שטחי החיים. מאבדים פשוט את החרות.

הנשיא פורד ענה לי, זה נכון. אמרתי לו: יש תרופה אחת — אם אנחנו נקים ארגון גדול של מדינות חופשיות כדי להוות בלם להתפשטות השלטון הטוטליטארי בעולם. הוא שאל: איך היית מגדיר מדינה דמוקרטית שיכולה להיות חברה בתוך הארגון הזה שאתה מציע? אמרתי לו: כל מדינה שמאפ־ שרת חופש התארגנות למפלגות ללכת לבחירות לפרלמנט, ומדינות הנותנות חופש ביטוי, חופש הבעת דעה, וחופש הגירה. אלה מדינות דמוקרטיות.

— כיצד מקימים את המערכה המדינית מבחינת הסיכויים הקיימים כדי למנוע סחף, בעיקר אחרי הנאום של סקרנטון במועצת הבטחון, כן כיבא, למעשה, תכנית אמריקאית לעתיד? מה צריכות להיות היום המשימות המדיניות והי־ רוחניות של ממשלת ישראל, של היהדות העולמית, כדי לשים סכר בפני סכנה של הדרדרות?

אין הדבר תלוי אלא בנו בעצמנו. ואם אין אני לי — מי לי. זה מה שאני גם רוצה לומר כתשובה שניה, לשאלה הראשונה כאשר אמרתי שיש לי שתי תשובות לדבריך. אני מאמין באמונה שלימה שהמתרחש במדינה כאן לאחר שנת תש"ח, שנת הקמתה של המדינה, כל המתרחש כאן הוא חלק של תהליך עליון, להגשמת חזון הנביאים. זו דעתי.

אמרתי את זה לנשיא פורד — שאנחנו מגשימים את חזון הנביאים.

הוא שאל אותי: איך אתה יכול להוכיח את זה? אמרתי: על פי שלוש פונקציות שאנחנו ממלאים פה, פונקציות תנכ"יות טהורות: שחרור הארץ. הקמת ממשלה ישראל עצמאית שהיא מעין מלכות ישראל. כי הרמב"ם בפרק ח' מהלכות תשובה הלכה ו' מדבר על ימות המשיח משתמש בהגדרה שזה „בזמן שתשוב הממשלה לישראל". לא המלכות אלא הממשלה. אמנם בפרק ס' שם הלכה ב' נוקט הרמב"ם בלשון שהמלכות תחזור לישראל. ובהלכות מלכים פרק י"א א' כותב: „המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד ליושנה לממשלה הרא־ שונה". ובאגרת תימן ג"כ שם הרמב"ם דגש על כך „כשיחשבו האומות שאומה זו לא תהיה לה לעולם ממשלה". משמע שהדגש הוא על ממשלה שתקום בישראל. נמצינו למדים ממה שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה שהשלב הראשון לביאת המשיח צריך להתחיל על ידי הקמת ממשלה עצמאית של עם ישראל בארץ ישראל — דהיינו שתהיה ממשלה לישראל כלשון הרמב"ם — גם באגרת תימן. זו הפונקציה השניה.

הפונקציה השלישית, ואולי החשובה ביותר, הוא קבוץ גלויות. בתקופת־קיומינו האחרונה קלטנו 3 מליון יהודים בארץ־ ישראל תוך זמן קצר. מעולם, לא אירע תופעה כזו בהיסטוריה של העמים, שמדינה כל כך קטנה, וגם צעירה, תכפיל ותשלש את האוכלוסיה שלה, תוך זמן קצר כזה. הנשיא פורד אמר לי שזה הדבר המרשים ביותר, בהישגים שלנו בארץ. זה מוכיח שאנחנו נמצאים בשלב של הגשמת החזון, ויש לנו קריטריונים הלכתיים עליהם אפשר לסמוך בקביעה זו של תקופתנו.

ישנה סוגיה מפורשת במסכת מגילה: מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים תיקנו י"ח ברכות על הסדר. אלה היו אנשי הכנסת הגדולה. לפי איזה סדר? זה סדר הגאולה העתידה לבוא. ביניהן מצינו קבוץ הגלויות, עקירת הרשע ושבירת האויבים וכן בנין ירושלים ובהתחלת מערכה זו ישנה ברכת התשובה היא ההתעלות הרוחנית של העם כלומר, באופן מקביל להתפ־ תחות הלאומית, צריכה להיות התפתחות או התקדמות בשטח הרוחני. ובמישור זה לא עשינו חיל אם כי אני חושב שגם בשטח הזה התקדמנו, לא במעט, כי מספר לומדי התורה בארץ גדל למימדים כאלה, שיש להתברך בהם. אמנם טרם הגענו למימדים של חזקיהו המלך, כפי שכתוב: „וחובל עול מפני שמן". ודרשו חז"ל בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ. מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת שלא היו בקיאין בטומאה וטהרה. אבל אין לבטל את המאור שבתורה הקיים כיום בארץ כאשר רבבות לומדי תורה, מסתופפים בצלן של הישיבות גם במישור הרוחני יתכן שהאורות רבים מן הצללים ואנו מרגישים שאנחנו נמצאים בתהליך של הגשמת החזון, של הגאולה השלישית ולפתות של אתחלתא דגאולה.

דיון הלכתי בעניין השטחים

— רב דעות נגרש בין אלה האומרים, כדאי לוותר על שטחים תמורת שלום, בתוך סיכוי שמנהיגי הערבים יהיו מוכנים לשלום, לבין אלה שאינם נכונים לשום ויתור, והמדובר בעיקר בארץ יהודה ושומרון. מה דעתו העקרונית של הרב בעניין זה?

בנושא זה דנתי לפני כמה שבועות, ארוכות וקצרות, עם גדול, דגול ונערץ שאני מעריך אותו מאד אוהב אותו ומוקירו, גאון בתורה וגאון במחשבה, הוא הרב יוסף דוב סולובייציק. במשך שעות דנתי איתו בנושא הזה. רציתי לשמוע מפיו את חוות דעתו, ואת השקפותיו ההלכתיות, ולא מפי כלי שני, כי שמענו שמועות בנושא זה המתייחסות אליו. ואכן דנתי איתו בעניין זה. היה לי ולרב סולובייציק ויכוח ארוך באספקט ההלכתי שבדבר והוא, אם פיקוח נפש דוחה שטחים או לא. המדובר כמובן ביהודה ושומרון. חוויתי את דעתי הברורה לגאון הרב סולובייציק שאם המדובר בהגנה על שטחי א"י המקודשים אין הפונקציה של פקוח נפש דוחה מצוה זו. ואם ישנה מצוות עשה מן התורה שדוחה פיקוח נפש, (פרט למצוה של „ונקדשתי בתוך בני ישראל" שהוא לא נחשבת כמצוה בפני עצמה הדוחה פקוח נפש כי אם מכח חומרת העבירות האסורות, כשהמדובר בשלוש העבירות החמורות בתורה). הרי זה כיבוש ארץ ישראל או הגנה על ארץ ישראל. זו מצוות „עשה" — „עלה רש", כפי שכתב הרמב"ן בספר המצות, והיא דוחה פיקוח נפש באופן מוחלט וטוטאלי. אין אצלי בזה צל של ספק, וכבר פרסמתי מאמרים רבים שמלחמת מצווה דוחה פיקוח נפש. והיא כוללת כיבוש א"י והגנה על ארץ ישראל שדוחים פיקוח נפש. על אחת כמה וכמה כשהמדובר בהגנה על יהודה ושומרון שהם המוח והלב של ארץ ישראל. אלא, אמרתי לרב סולובייציק שכל זה בתנאי שיש סיכויים לנצח. כי ברור שאם הערכת המצב הצבאי הברור אומרת, שאין סכויים חס וחלילה, להחזיק מעמד אם אנחנו לא נוותר על שטחים וכי חיי עלולים לאבד הכל במלחמה, במקרה זה ברור שיש להתחשב עם הערכת המצב ויש להחזיק בה שניתן להחזיק אם רב או מעט. השאלה איננה רלוונטית כאשר יבואו קציני צה"ל הבכירים ויגידו אם אנחנו לא נחזיק את יהודה ושומרון, אז, חס וחלילה, נאבד את הכל ויבצעו אותנו במלחמה חי"ה. זה חשבון אחר לגמרי. השאלה היא רלוונטית — ועל זה דנתי איתו — כאשר הערכת המצב קובעת שיש לנו כוח צבאי לעמוד במלחמות העשקפות לנו וישנם סיכויים טובים לנצח, ונוכל לקיים את השטחים בידינו. את ארץ ישראל השלימה. אלא מאי? עלולה לפרוץ מלחמה ועלול הדבר להביא לידי פיקוח נפש. בעניין זה אמרתי לו שמבחינת הלכה — אין ספק שפיקוח נפש נדחה בפני הגנת הארץ. והעקרון הוא, שיש פיקוח נפש של האומה ויש פיקוח נפש של היחיד. פיקוח נפש של היחיד דוחה את כל מצוות התורה, כאשר זה לא מתנגש עם פיקוח נפש של האומה באומה. אבל כאשר זה מתנגש עם פיקוח נפש של האומה, אזי ההלכה קובעת שפיקוח הנפש של היחיד נדחה בפני פיקוח הנפש של האומה, ומכיון ששלימות א"י מהווה פיקוח נפש של האומה כולה, לכן נדחה פיקוח נפש של היחיד בפני פיקוח נפש של האומה כולה. קונצפציה בסיסית זאת גלומה מכמה וכמה מקורות בתלמוד ובפוסקים. הרב סולובייציק הגיב על כך ושאל: מיהו הקובע את הערכת המצב ומיהו הקובע שיש סיכוי לנצח? עניתי ואמרתי בעניין זה אני מוכן לקבל כל הצעה שהיא שהולמת את ההלכה. וההצעה היא, שכמו שבדין להאכיל אדם ביום־כיפור, מתחשבים עם הרופא שהוא, המומחה הקובע, כן בנידון דידן. הערכת המצב של אנשי הצבא כשקובעים מנקודת השקפה צבאית טהורה היא הקובע. ולא של המדינאים. כי הבחינה הפוליטית אין לה מעמד קובע מנקודת ההשקפה של ההלכה. אבל אם אנשי הצבא מנקודת השקפה צבאית יגידו שיש סיכויים לנצח, אין לוותר על שטחי א"י גם אם הדבר כרוך במלחמה להגנת השטחים.

על כך ענה הגאון הרב סולובייציק אם זוהי דעתך, הרי הדעות שלנו אינן חלוקות כל כך, ואנו קרובים אחד לשני. זו היתה המסקנה של הרב סולובייציק. יוצא איפוא, שבאופן עקרוני, אנו חייבים מן התורה להגן על השטחים, גם אם זה כרוך בפיקוח נפש, בתנאי שיש סכויים לנצח והקובע בזה אינם המדינאים כי אם אנשי הצבא גרידא. זוהי השקפת ההלכה הברורה. אמרתי לראש הממשלה: בשבילי ההג־ נה על יהודה ושומרון היא בבחינת „יהרג ואל יעבור". גם אם לערבים זה „קוזס בליי". כמובן שהוא הדין היא השיבות לרמת הגולן הכלולה גם היא בא"י המקודשת כפי שהתבאר אצלנו במאמר מיוחד.

הרבנות הראשית ומשטיניה

— לפני שלוש שנים וחצי, בערך, בנבחר רב ראשי לישראל, הגדיר כבו' ארבע משימות של הרבנות הראשית. א. שילוב אהבת התורה, אהבת ישראל ואהבת ארץ להלכה ולמעשה ובניית גשרי הבנה ואחוה בין כל חלקי האומה; ב. להוכיח בקביעת פסקי הלכה בכל הבעיות, שתורת ישראל תורת חיים לכל הדורות, ורישימה בכל המצבים של עם ישראל; ג. להיות בנכונה עליונה של הלכה בקולם היהודי כולו; ד. להקים צוותי מחקר ופסיקה בבעיות הלכה של המדינה, כגון עניינים כמהנויים, ענייני המעמד האישי בימי קבוץ הגלויות, ועניינים הקשורים לפיתוח הטכנולוגי. משימות גדולות. מה המצב למעשה ברבנות הראשית? מה הושג, מה מעכב והיכן המכשול?

על אף ההישגים הרבים בפתרון בעיות המעמד האישי בהדי־ נה בתקופת כהונתנו זו ברבנות הראשית כפי שאספר על כך להלן, ולמרות הפעילות השקטה אבל הנמרצה בפסיקה המקיפה בכל חלקי התורה שעסקנו בה מאז הבחירות לרבנות הראשית, הרי בכל הנוגע למשימות הגדולות שהזכרת התשובה היא לצערי שלילית, ולא משום שאי אפשר להגשים אותן. אני משוכנע היום יותר מאשר אז, שאפשר היה להגשים את רובן לפחות בחלקן הגדול. או אפשר היה להתקדם בהן בצעדים רציניים. אלא בגלל מכשולים פנימיים, שלא נתנו לי באופן אישי ולמועצת הרבנות הראשית כל אפשרות להתקדם בכל שטח שהוא, ולהגשים את מאווינו, כפי שהתחוויתי בראשית צעדי.

אני מוכרח לומר את אשר עם לבבי בנושא זה. כי הסכמתי ללכת לכהונה זו משום שהייתי משוכנע, שאפשר לא רק לבנות את הגשרים לאחדות העם, אלא גם לעשות גדולות ונצורות לקירוב לבבות והחדרת אהבת התורה בקרב העם. אפשר גם לפתור הרבה בעיות הלכתיות קשות ומסובכות ובכך להוריד הרבה מתח שמעיק על חלקים באוכלוסיה, מבלי לסטות חס וחלילה, כחוט השערה מן ההלכה. על ידי פסיקה הלכתית טהורה וכיוצרי ההלכה כפי שגדולי הפוסקים עשו זאת, אפשר להגיע להישגים עצומים.

כמו כן היה אפשר ליצור מרכז רבני עולמי שיכול היה להיות לשם ולתפארת לעם ולמדינה, ולרבנות בכלל. אבל ההירות פניכיות כבפנים וחוגים עוינים מבחוץ שנלחמים בנו הם העומדים למכשול בדרכנו. כבר מראשית צעדיה של הרבנות הראשית, עוד בתקופת גאון ישראל, הרב קוק זצ"ל, זכותו יגן עלינו, קמו עליו ועל הרבנות הראשית. כל אלה חברו שוב יחד כדי להתנכל לרבנות הראשית ולהכשילה. הם הרסו את היוקרה של הרבנות הראשית כלפי פנים וכלפי חוץ וגרמו לשיתוקה, על ידי תככים והשמצות וזוהמות בכל כלי התקשורת, מנעו ממנה כל פעולה חיובית או שקטעו אותן באיבן.

כשנבחרתי לכהונה הזאת, הוזמנתי ע"י הרבה קבוצים לא דתיים, באתי במגע עם נוער רב. בקרתי בכל האוניברסיטאות בארץ. היה לי אשראי בלתי נדלה, קרדיט עצום. חשבו שסוף תקום רבנות בעלת עצמה רוחנית שתדע לגשר על פני התהום, ועל פני הפער הגדול של הלבבות.

ביום הבחירה לפני שנודעו לי תוצאות הבחירות, הלכתי להשתטח על קברו של מרן הרב קוק זצ"ל בהר הזיתים ועל קברו של הנתני, „הנזיר" זצ"ל. אמרתי על קברו של הרב: על כסא לא ישב זר, ואיננו בא, חס וחלילה, למלא את מקומו של הרב. אין אדם בעולם שיכול לחשוב בכלל על מילוי מקומו של הגראי"ה קוק זצ"ל, אבל אני מתחייב להיות גזבר נאמן למשימות שהרב הציב עבור הרבנות הראשית, עלי להגשים את המשימות הללו. אבל לצערי הגדול, נתקיים בי „וימררוהו ורבו וישטמוהו בעלי חצים". אינני רוצה להזכיר שמות, אבל כל הכוחות שעמדו אז נגד הרב קוק זצ"ל התלכדו מחדש ונוספו עליהם כהנה וכהנה וממררים את חיי על כל צעד ושעל, על ידי השמצות שוא אישיות יום־יומיות דרך כלי התקשורת.

— האם להשלים עם המציאות העגומה, או שמא יש להיאבק מתוך הכרה, שהרבנות הראשית היא חיונית ליהדות ומה שהוא חיוני יש להלחם בו על קיומו?

במישור העניני: מה הסיכויים של הרבנות למלא את משימותיה? תמיד יש מתנגדים. היו וישנם מתנגדים למדינה, היו וישנם מתנגדים לרבנות הראשית. עניינים גדולים נת־ קלים תמיד בהתנגדות, זה המבחן של כושר ההתמודדות ויכולת ביצוע.

יש הבדל בין מתנגדים מבחוץ ובין מתנגדים מבפנים. גם יש הבדל בצורת ההתנגדות. כאשר המתנגד שלך מתנגד לדעותיך בדרכים לגיטימיות, הרי זה דבר מאד הגיוני, ואולי אפילו חיובי. עובדה היא שאין דף בגמרא שאין בו מחלוקת בין התנאים והאמוראים. כל ההיסטוריה היהודית רצופה במחלוקת לשם שמים, וגם שלא לשם שמים. החיוב הוא במחלוקת לשם שמים. האמת יוצאת מחילוקי־דעות. אור האומה צומח מחלוקי דעות מעין בית שמאי ובית הלל, ר' אליעזר ור' יהושע, רב ושמואל, אביי ורבא וכן בתקופת הגאונים הראשונים עד אחרון שבאחרונים.

אבל בתנאי שתהיה מחלוקת עניינית לגופם של דברים ושלא יישאר בפנים. כל אחד יכבד את השני ואין כן פני הדברים לצערנו מסביב לרבנות הראשית. קשה לשקם מוסד כזה הבנוי על שני ראשים שיש לכל אחד ומו על כל דבר, התפקידים אינם מוגדרים וכל אחד עוסק בכל דבר.

— משמע, יש לשנות את המבנה של הרבנות הראשית. הרצוי להמשיך במאבק ובלבד לקיים את הרבנות הראשית? האם הרבנות כל כך חיונית שיש צורך להמשיכה גם בתוך התנאים הקשים, מתוך מאמץ לשפר את המבנה שלה?

כן. שהרי אין ספק שבמדינת ישראל, הפונקציה של הרבנות הראשית כמוסד דתי עליון חיונית ביותר. לא רק המדינה זקוקה לה מבחינה ממלכתית ואינטרנציונלית, היא חיונית גם לתפוצות הגולה. הרבנות הראשית יכולה להוות לרבנות ראשית לכל יהדות התפוצה ולשמש מורה דרך לעם היהודי בעולם כולו. קהלות ישראל בתפוצות דורשות זאת ומצפות לכך. בתנאי כמובן שהמסגרת תהלום את התפקידים הגדולים שלה, וראשיה יעבדו מתוך תיאום מלא ואהבה ואחוה הדדית. מה שחסר לצערנו למוסד זה כיום.

— כיצד מכריעים ברבנות הראשית?

במשך שלוש וחצי שנים שוררת בקרב חברי מועצת הרבנות הראשית וביני אהבה ואחוה, שלום ורעות. לא בכל דבר דעותיהם שוות לשלי. הם לא מצביעים לפי תכתיבים שלי, הרצואר לצו, שהם מקבלים את התכתיבים שלי. הנה, היתה ישיבה בקשר להר־הבית. אני ביקשתי מהם שלא להתחשב בזה שאני סובר כך וכך. אמרתי להם, אינני מבקש מכם לקבל את דעתי, אלא משאלתי שבשאלה כל כך חמורה כל אחד יחשוב באופן עצמאי. הם הצביעו באופן עצמאי, ואני שמח על כך. אחד ההישגים הגדולים הוא חופש הצבעה אצלנו וקביעה על דעת הרוב.

החלטה ומשמעותה

— ההצעה בנוגע להר־הבית כפי שנתקבלה היא תוצאה של חילוקי־דעות?

אינני חושב שיש בינינו חילוקי־דעות יסודיים. הנוסח הוא פשרה בין דעות קיצוניות. היתה, למשל, הצעה של אחד מחברי מועצת הרבנות הראשית, בישיבה הראשונה ובאחרונה, שכל חברי מועצת הרבנות הראשית ילכו למקוה טהרה ויעלו להתפלל על הר־הבית. הצעה כזאת הוצעה פעמיים על ידי חבר מועצת הרבנות הראשית, כדי שאנחנו לא נהיה הגורמים להסגרת הר־הבית בידי הערבים. כי בלי זה הרבנות הראשית עלולה להיות מעין גורם שהר־הבית יוסגר לערבים. כמובן שהמדובר הוא על השטח המותר בכניסה לטמאי מתים בהר הבית. לכן הוחלטנו שאדפיס מקודם את הספר וכל אחד יראה ויוכח בצדקת הדברים לאור המדידות המדויקות שערכתי אותן עם חיל ההנדסה מיד למחרת שחרור הר־הבית. המדידות מוכיחות שגם אם נרצה להחמיר בכל החומרות האפשריות, ישנם שטחים בהר הבית המותרים בכניסה לאחר טהרה במקוה וחליצת נעלים כדין וכהלכה.

ההצעה לצרף רבנים אחרים בארץ לצורך הדיון הזה, באה בעקבות פניותי אני לשני רבנים ראשיים בארץ להצטרף לדיון, אלא שזה היה צריך לקבל את האישור של המועצה. רב ראשי באחת הערים הגדולות, שאיננו חבר המועצה, אמר שזה דיון היסטורי והוא מוכן לבוא. אבל לא הספקנו לעשות זאת. אני תעיה, שבישיבה השניה שבה נדון על הר־הבית, בצירוף מספר רבנים ראשיים בארץ, כדי שכל אחד יקח חלק באחריות ובהכרעה.

לכן נוסחה הצעת פשרה בין אלה שאמרו: לעלות מיד ובין אלה שאמרו להמתין, משום שרוצים להשתכנע לא מתורה שבעל־פה, אלא מן המדידות ובל הספר. לכן הצעתי את ההצעה הזאת שההחלטה של המועצה תבוא לאחר הוצאת הספר על הר הבית. אפשר להוכיח את מדת חופש ההצבעה הבי־ שורר כעת במועצת הרבנות הראשית.

— ניתן לסכם הישגים בשלוש וחצי שנות ברבנות הראשית?

רצוני לומר: אל תגיע למסקנה, חס וחלילה, ששלוש השנים שעשינו ברבנות הראשית יצאו לבטלה. זה בהחלט לא נכון. על אף הכל ההישגים הם רבים מאד. עובדה אמפירית היא כי במשך שלוש השנים הללו לא היו פרשיות שהסעירו את המדינה בשטח ההלכה בנושא מעמד אישי? לפני שנכנסתי לרבנות הראשית לא היה זמן בלי סערות בנושא האישי, האם במשך השנים האלה היו סערות כאלה? התשובה: לא. ואין זה משום שבמקרה לא התרחשו, להיפך, היו כאלה לעשרות ולמאות אלא שדנתי בהן במסגרת הרכבים שלי המיוחדים ובבית הדין הגדול, ופתרנו אותם. בזה מנענו שערוריות עצומות שלא הגיעו לכותרות ראשיות של העתונות. מדי יום ביומו אני שקוע בפתרונן של בעיות אלו. בשטח המעמד האישי פתרנו את הבעיות לפי ההלכה, מתוך גישה הלכתית טהורה.

— האם שאלות אלה לא מגיעות לחוגי המתנגדים?

הדיונים אלה אינם קובעים אצלי. הבעיות עברו את הדיינים המשפטיים של בתי הדין, והגיעו אלינו. אני מוכרח לומר לך משהו נוסף. הנני יושב בבית הדין הגדול במשך שלוש וחצי שנים, בהרכבים שונים, במשך שני ימים בשבוע באופן קבוע — ביום ראשון וביום חמישי. כל פסקי הדין שהוצאנו עד כה מבית דיננו בהרכבים שלנו יצאו פה־אחד ולא לפי רוב דעות. זה מוכיח על מדת התאום והאחוה הדעות השוררת בבית הדין שלנו. בכך מנענו עשרות שערוריות נוראות. אין יום שלא עוסקים בזאת. אין יום שאין על שולחני בעיות חמורות. אתה רואה כאן תיקים מונחים, מדוע הם מונחים? אלה תיקים שאנו צריכים לטפל בהם בבית הדין.

עד כה פתרנו לפי ההלכה את רוב רובן של הבעיות שהובאו לפנינו. קבלתי אתמול מכתב מאחד מראשי המדינה, מכתב תודה על פתרון בעיה כאובה והכל בשקט ובצינעה ומתוך אחווה.

— מהי דמותם של הרבנים הצעירים מהדור הצעיר?

יש כשרונות צעירים בישיבות גדולים בתורה, אשר נותנים תקוה להמשכיות התורה בעם, אבל מאידך אני מוכרח לומר, אין זה מגיע לידי גאונות של ממש, כפי שהכרנו בדור הקודם. כשאני עושה לעצמי סך הכל מהקאדר של תלמידי חכמים צעירים, הנני מתעודד מבחינה מספרית, אבל אינני מתעודד מבחינה איכותית. אינני רואה צעירים שיהיו בקיאים בש"ס בבלי וירושלמי. מפני מה? מפני שהיום אינם עובדים על בקיאות, לצערי הגדול. עובדים על הבנה, ואינני מאמין שתיתכן עמקות התבנה בתורה מבלי בקיאות גלובלית. זה מעין תולה ארץ על בלימה. רק הקדוש־ברוך־הוא יכול לתלות ארץ על בלימה. ישנן הלכות בתלמוד איך ללמוד. אני חושב שיותר מדי הזנחנו את הבקיאות בישיבות. זה עלול לתת את אותותיו בצורה חמורה.

ניקח את גדולי הדור הקודם. ניקח את הרב קוק זצ"ל, על אף מרותיו העצומות, כל סוגיה שפתחת בה, היה נדמה לך כאילו למד אותה היום. אם זה קדשים או טהרות או נשים או נזיקין או מועד. אני כבר לא מדבר על הקבלה והפילוסופיה, או גאון מעין הרמות של החזון איש זצ"ל.

בפני ישנן דוגמאות נוספות. הדוגמא הקלסית ביותר הוא הגאון ר' שמחה מדווינסק, בעל „אור שמח". הוא שילב בתוכו הבקיאות הגדולה ביותר עם העמקת החריפות. שילוב בין הבקיאות לחריפות יוצר את הגאונות. בקי לבד עדיין איננו גאון. חריף לבד איננו גאון. כשמשתלבים שתי התכונות גם יחד, זה עושה את האדם לגאון וזה מה שחסר לנו, אבל עוד חזון לגאונים ומועד לחזוני איש.

— האם הרב שואף להרבות בקיאים וחריפים יחד בעולם הלמדנות?

יסדתי רשת של „כוללים", האחד ליד הכותל המערבי. הוא נקרא „כולל האידרא". כל הרשת נקראת ה„אידרא". יש לנו „כולל" בגולן במושב נוב. מה הייחוד של ה„כוללים" האלה? אני רוצה שילמדו ש"ס והם מתחייבים לכך. אני דורש מהם ללמוד 4 דפים ביום, רי"א פעמים כל מסכת. ה„כולל" הזה שהוא ליד הכותל המערבי, כבר גמר כמעט סדר מועד, תוך פחות משנתיים. אחרי הצהרים הם לומדים מה שהם רוצים, או עוסקים או ירושלמי, אבל המטרה שלי לגביהם היא ללמוד ש"ס. ואכן הם יודעים מה שהם למדו. אני חושב שהם כקבוצה היחידים במדינה שיודעים כל סדר מועד. כך שהמטרה שלי היא, להקים קבוצה של יודעי ש"ס. זה הכל.

בתחום היצירה התורנית

— ומה כבוד הרב עושה לביתו, ביחוד, בתחום היצירה התורנית?

מחלתי בתחילת התורה, הדליקה אצלי אור אדום. גם הגיל שלי הגיע לגבול כזה, שאני מוכרח לחשוב על עתיד הספרים שלי. מכיון שיש תחת ידי מכלול רב של כתבי־יד בנושאים שונים ומשונים, יש לי בכתבי־יד לא גמורים כ־24 במספר. רובם הגדול בהלכה. יש בידי אלפי שאלות ותשובות מתקופת שרותי בצה"ל ומזמן כהונתי ברבנות בת"א וברבנות הראשית. אני מתכונן להוציא 7 מסכתות על סדר טהרות שהתחלתי לערוך ולחבר עוד לפני שנים רבות. הוצאתי רק את מסכת מקואות, וכך יש לי עוד 7 מסכתות על סדר טהרות: מס' נגעים, מסכת פרה, טהרות, מכשירין, זבים, ידים ועוקצין. ערכתי מסכת על מסכת קנים.

יש לי ספר על ה„יד החזקה" של הרמב"ם. זה עוד לא מוכן לדפוס כרגע, ועל כולם ערכתי את ההוצאה החדשה של התלמוד ירושלמי. יש לי חומר גולמי על כל התלמוד ירושלמי, עם שינויי הנוסחאות המבוססים על כתבי־יד. רוב העבודה עשויה והיא טעונה עריכה סופית.

יש לי פירוש הלכתי מיוחד על חמישה חומשי תורה. אני מעריך אותו כאחד הספרים הטובים שלי. אלו הם הדרשים על חמישה חומשי תורה. לא דרוש, ולא הגות פילוסופית אלא הלכה.

בידי שני כרכים של שאלות ותשובות; חלק שני של „תורת המועדים", הספר שלי על הר הבית. יש לי גם שלושה כרכים על הפילוסופיה היהודית. זה נמצא בסטנסיל. הרצאתי שלוש שנים בטכניון בפילוסופיה יהודית. זאת היתה חובה בתכנית הלימודים בטכניון. אחרי כל סמסטר הייתי מדפיס בסטנסיל את ההרצאות שלי, והייתי נותן לסטודנטים להבחן בהם. זה מתרכז בעיקר מהתקופה היוונית עד אמצע תקופת ימי־הביניים, על נושאים מגוונים. שלושה כרכים הם מוכנים ממש לדפוס. החלק השני של „תורת המועדים" ג"כ מוכן לדפוס. ומאמרים נדפסו ב„מחניים". ספר פסקי הלכות צבא הוא מעין „קיצור שולחן ערוך" להלכות צבא ובטחון. זהו רכוז תמציתי מפסקי הלכה, שפסקתי במשך 24 שנה לצה"ל. הנימוקים ישנם לחוד.

יש לי ספר מיוחד על העגונות. ובתוכו להיתר העגו־ נות מצולת דקר, שהודפס בסטנסיל, ב־9 טפסים, כי הוא היה חסוי. לא נתנו לפרסם אותו. אני מקווה שכעת יתירו את הסודיות ואוכל לפרסמו כמות שהוא.

יש לי גם הרבה הרצאות כתובות. בדרך כלל, אינני נואם מתוך הכתב. אבל בכל זאת ישנן מאות הרצאות כתובות. כששכבתי בביתי הרבה ימים, על מיטתי, החלטתי, שמכאן ואילך אקבע חלק מזמני הפנוי לסדור הכתבים ולהתחיל להדפיס אותם, כפי שהבטחתי אני צריך להוציא קודם כל את הספר שלי על הר־הבית. ברוך השם, יש מה לעשות, אני רק רוצה למצוא את הדרך איך להקל עלי את המעמסה.

— מדוע אין הרב מסתייע בעוזרים?

נוכחתי לראות שאי אפשר לסמוך על עוזרים. אם אין אני לי מי לי.

העמקת האמונה והביטחון

— [illegible]

כבר קבעו חכמינו ז"ל שבניסן נגאלו ובניסן עתידים להי־ גאל. ומאחר שהסברתי כבר והוכחתי שאנו נמצאים בשלבי גאולה התחלתיים, ברור שחג הפסח חייב לשמש לנו זמן להעמקת האמונה והבטחון לקראת הגאולה העתידה לבוא. וזהי המשימה הקרובה ביותר שאותה אנחנו חייבים להפיק כלקח מחג הגאולה, כפי שהנביא מיכה אומר: „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", באשר גאולת מצרים היתה פרוטוטיפ — מעין דגם, לגאולה העתידה לבוא, אם כי יציאת מצרים תהיה טפל לקבוץ הגלויות העתיד לבוא, כפי האמור בתלמוד, לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפל לו. מ"מ לא נכתבה יציאת מצרים תשעים פעם אלא ללמוד ממנה לדורות את ערכי הגאולה הנצחיים.

הערך הראשון היא האמונה, כפי האמור במכילתא בפרשת שירה „וכן אתה מוצא שלא נגאלו ישראל ממצרים אלא בשכר האמונה שנאמר „ויאמן העם". עלינו להגביר את האמונה ואת הבטחון שלנו. האמונה בבורא עולם, בהשגחה העליונה עלינו כעם ובבני אדם וכן להאמין בתהליך העליון של שלבי הגאולה הזורח על שמי ישראל, תהליך שמימי המתקדם לקראת מילוי המשימות של חזון הגאולה השלישית.

עלינו להבחין כאן הבחנה עקרונית בין „אמונה" ל„האמנה" שבמכילתא. אמונה מוטלת על היהודי ביחס לקב"ה ולהשגחה עליונה עליו, בבחינת „צדיק באמונתו יחיה". לעומת זאת „האמנה" היא האמונה בהגשמת הברית שבין הקב"ה לישראל כעם ובמילוי חזון הגאולה של העם כעם. ואם יש קצת ערבוביה בין שני מושגים אלה במכילתא זוהי הבחנה אמיתית שיש לאמצה כאן. לאור זה מצות האמנה מוטלת לא רק על הצבור כי אם גם על היחיד כפי שאמרו חז"ל במכילתא: כל המקבל עליו מצוה אחת באמנה כדאי הוא שתשרה עליו רוח הקודש. וכן מצינו שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמנה שנאמר „תשורי מראש אמנה". הערך השני הוא הבטחון. התורה אמנם מזהירה אותנו פן נאמר כחי ועוצם ידי עשו ועשיתי לי את החיל הזה. יש מצב שאנחנו חייבים להאמין שבכוחנו להגשים את המשימות שלנו. כאשר המדובר הוא בארץ־ישראל, שכל אחד מצווה. על מסירות־נפש להגנתה של ארץ־ישראל בכוח ממש, הכוח הזה הוא מכשיר עליון כדי לקיים את מצות „עלה רש" ולהגשים את חזון הנביאים. כעת יותר מתמיד עלינו לפתוח ולטפח את הכוח הזה ולייחס אותו לשמים, כפי שקבע נעים זמירות ישראל: „המלמד ידי לקרב ואצבעותי למלחמה..." ואני אני בטוח, כפי שאמרתי, שעומדים אנו בפני תקופה של רגיעה והתקדמות בכל שלבי הגאולה, אם כי אינני יודע אם הדור הזה ישיג את השלום. כי הערכתי, הערבים לא יסתפקו בשום דבר פחות מאשר הכל. ולכן מוטב לנו לא לתת להם את מה שהם רוצים, מאשר להימצא לאחר מכן במצב קשה.

יחד עם זאת עלינו להרים את המורל. לחזק את המוסר החברתי, אשר הגיע לצערנו לשפל, כפי שזה מתבטא בשפיכות הדמים הפנימית הנוראה המטמאה את הארץ. יש לחזק ולהעמיק את רגשי הצדק בין איש לרעהו, כל אחד יתחיל את זה מעצמו. הדרך היא כפי שאמר אבי תנועת המוסר בעולם ר' ישראל סלנטר: „אדם צריך לדאוג לגשמיות של השני ולרוחניות של עצמו", ולמעשה עושים ההיפך, דואגים לגשמיות של עצמו ולרוחניות של השני. כל אחד ידאג לרוחניות שלו, לתקן את עצמו ואת מידותיו, ירסן את יצריו וישמח בחלקו ואז יתוקן העם כולו.

אינני חושש מפני אויבי ישראל מבחוץ. אני חושש מפני ההתדרדרות מוסרית החברתית פנימית וחרד אני ג"כ פן נישאר מיעוט במדינה הזאת, מיעוט יהודי. כתוצאה מהוסר עליה, הירידה מן הארץ ומהפחתת הריבוי הטבעי וההפלות המביאות עלינו שואה אתנולוגית. זה עלול להביא אותנו לידי המצב החמור ביותר שגם שונא לא יכול היה ליזום נגדנו. לכן צריכים למצוא גם. לזה פתרון. לפני שנים ולאחרונה הצעתי לראש הממשלה הנוכחי והקודם. פתרון כלשהו בנושא זה, אבל אינני רואה שום התקדמות עדיין. אנחנו חייבים לתת דעתנו על כך. אין לנו מחסור בטריטוריה. אבל יש לנו מחסור משווע ביהודים. בעיה זו אקטואלית מאד לחג הפסח, כפי שהכתוב אומר: „הבה נתחכמה לו פן ירבה". ורוח הקודש בשרה לנו האמרה: „כן ירבה וכן יפרוץ", כן נזכה לשמוע גם אנו מפי הגבורה.

—תודה רבה.

هكذا من الأصل

תורה וביטחון

מאת א. הראל—פיש

קיימת שאלה דתית אחת שכמעט ואיננה נשאלת על ידי ה„חילוניים", ולמרבה הפלא כמעט ולא על ידי הדתיים. היא בחינת „טאבו". אני מתכוון לשאלת האמונה כגורם בבעיות חוץ וביטחון. כיום כולנו מומחים לענייני ביטחון, יודעים שביטחון מורכב מנשק, מידידים בחו"ל, מגבולות, ממאזן האימה וכו'. אם יקום מישהו ויאמר שהביטחון הוא גם עניין שברוח, בחינת „צור ישועתי אבטח ולא אפחד", בוודאי יתייחסו אליו בספקנות. יאמרו עליו לפחות שהוא „מיסטיקאי". מאחר שאלה המשתמשים במונח „מיסטיקאי", אינם יודעים בדרך כלל מיסטיקה מהי, לא אכנס לשאלה הזאת אלא אומר רק שהאמונה בבורא העולם שבו אנו בוטחים, שהוא המוציא אותנו מעבדות לחירות, הוא ולא מלאך — כפי שאנו אומרים בליל הסדר — זוהי מיסודות האמונה שבאה לביטוי בחיי היום-יום של האדם בישראל מאז היותנו לעם.

פה לא מדובר בקונטמפלציה מיסטית לא בסוד הספירות, אלא בהשקפת עולם „ארציות" של אנשי מעשה, אנשים, נשים וטף שעמדו בנסיון החיים (ולפעמים ניסיון קשה למדי) תוך הומור, תוך גבורה ותוך ענווה. אמונתם היתה בנויה על היסוד הפשוט, האומר שאין אנו בודדים, וכי גואלנו חי, ויכולנו לבטוח בו. מי שאינו בוטח יסבול מבדידות נוראה; הוא יהיה „כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב" ואילו על הבוטח נאמר: „ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שורשיו ולא יראה כי יבוא חום". (ירמיהו י"ז).

כל זה כמובן שירה. אבל שירה זהו דבר שיש לקחת אותו ברצינות, ובמיוחד השירה התנכ"ית. ומאחר שעלינו לקחת ברצינות גם את השפה העברית, יש להתייחס למטען הסמנטי המיוחד של המלה „ביטחון", המצביעה בדרך כלל לא על ביטחון באדם או בכלים אלא בא-ל חי, אשר בכוחו להושיענו. כנאמר באותם פסוקי תהילים שהיהודי הפשוט והמאמין אומר יום-יום בתפילתו:

ברוך ה' יום יום יעמוס-לנו האל ישועתנו סלה, ה' צבאות עמנו משגב לנו אלוקי יעקב סלה, ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך, ה' הושיעה, המלך יעננו ביום קראנו.

מליצות? כן. רק שמענו ניתן מליצות האלו חי בנו זה אלפי שנים. ואין זה רק עניין שבעבר. גם היום רב כוחה של המליצה. מהי שיבת ציון החדשה אם לא מסורה שירית אחת שלבשה עור וגידים והיתה לעובדה היסטורית? מהו גם התחייה אם לא העברת תוכן שירי דמיוני מובהק לתחום חיי המעשה והפוליטיקה? כיצד ניתן להבין בכלל את המציאות בה אנו נתונים אם לא בעזרת איתן מליצות המנחות ביסוד כל הווייתנו בארץ ישראל? מליצות כגון: „כה אמר ה' אלוקים הנה אני לוקח את בני ישראל מבין הגויים אשר הלכו שם וקבצתי אותם מסביב והבאתי אותם על אדמתם" (יחזקאל, ל"ז); או „והיה שארית יעקב בגויים בקרב עמים רבים כאריה בבהמות יער ככפיר בעדרי צאן, אשר אם עבר ורמס וטרף ואין מציל. תרום ידך על צריך וכל אויביך ייכרתו". (מיכה ה').

עיקרון ויישומו

אבל נחזור למה שנקרא „הביטחון השוטף". האם לגיטימי הוא להביא בחשבון את העיקרון התנ"כי-יהודי, האומר „ביראת ה' מבטח עוז" (משלי י"ד) או שמא זה רק עניין של פולחן בית הכנסת או של הדרשה המסורתית של הרב הראשי בערב חג. ולחדד קצת את השאלה, נשאל: כלום הציבור היהודי הדתי ומנהיגיו מוכנים ליישם את האידאולוגיה המתבטאת בעיקרון תנ"כי זה בתחום המדיניות הממלכתית שלהם חלק בה, וכלום ניתן ליישם את הקביעות הללו ולחיות על פיהן?

אמונה וביטחון

מן המוסכמות הוא שאין האמונה היהודית מסתגרת בבתי הכנסת, ואין אנו יוצאים ידי חובה במלמול פסוקים שאין באים לידי ביטוי בחיי המעשה. עקרונית אין האמונה היהודית—תנכ"ית פחות רלוונטית בעיני מאמיניה מאשר האידאולוגיה המרקסיסטית בעיני מפלגות השמאל. ודבר זה אמור לגבי הנושא הנידון, דהיינו חובת הביטחון בה' כעיקרון כבושה בשטח הפוליטיקה. ארחיק לכת ואומר שההפרדה בין האמונה היהודית לבין חיי המעשה של היהודי — לרבות חייו הפוליטיים — פירושה כפירה „ביצורי" של הדת היהודית. כי הרי הנוצרים ולא היהודים הם המבדילים עקרונית בין המטבע שמשלמים לקיסר לבין המטבע שמשלמים לבורא, דבר שעליו לגלג הסטירקון האנגלי סמואל בטלר בסוף המאה ה-19. הוא המשיל את המאמינים הנוצרים לציבור שיש להם שני מיני בנקים, אחד ששם עושים את עסקיהם האמיתיים ומפקידים שם את כספם, והשני בשם „בנקים מוזיקאליים", שבהם מבקרים פעם בשבוע ולוקחים משם אסימונים שאין להם ערך, מחליפים ברכות עם הפקידים, וכל זה בליווי מנגינה יפה של העוגב. אבל אף אחד אינו מתכוון ברצינות למה שנעשה ונאמר ב„בנק המוזיקאלי". האם הפכה האמונה היהודית לבנק מוזיקאלי? לפעמים נדמה שכן.

אם כן, מה אנו מבקשים מהיהודים המאמינים? האם פירוש הדבר שנבטח בה' ולא נדאג לחיזוק צה"ל בטנקים ובמטוסים? לא ולא! האם פירוש הדבר שלא נדאג לרכישת ידידים בין העמים שיעמדו לימיננו לעת צרה? לא ולא! אבל פירוש הדבר שלא נשים את מבטחנו רק בצה"ל, רק במעשינו אנו, רק בידידים מחו"ל. שנראה את המגבלות של כל זה, שנהיה מודעים לתלותנו בחסדי שמים ונצטייד בענווה וביראת ה' מתאימות. לו היינו מצוידים בקצת אמונה במובן זה בערב יום הכיפורים של תשל"ד, יתכן שהיינו נשמרים מביטחון מופרז בכלים ובאנשים, מהאמונה המסולפת ב„אפסי עוד".

יוצא שהביטחון בה' יביא ל„פרופיל נמוך" בכל הנוגע בהתרברבות על הכוח בלבד. כי זאת איננה אלא יהירות נפשעת. סימני הביטחון האמיתי יהיו צניעות וענווה (מדה שאנו כה זקוקים להן). אבל מצד שני יש לציין שהוא יביא ל„פרופיל גבוה", ממש לזקיפת קומה כשהמדובר במצבים קשים. האמונה היא הסגולה בפני היאוש; ובמשמעות יותר עזה, יתר אומץ, ופחות פיק ברכיים לפני נדיבי העמים, כולל הממשלה האמריקאית. בזמן יציאת מצרים היו בני ישראל על סף היאוש. כשהגיעו לים סוף ראו את המצרים שרדפו אחריהם מצד זה ואת הים שעמד לפניהם מהצד השני. במצב הזה היו מוכנים להתקפל, לוותר, לסגת. וכאן בדיוק בא מבחן האמונה: „ויאמר משה אל העם אל תיראו, התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם".

היהודי המאמין יודע את גבולות הכוח האנושי, אבל הוא גם צריך לדעת את גבולות הפחד. הבוטח בה' אסור לו שיתייאש, ואסור לו שייכנע ללחצים. ייתכן שהמצב היום הינו קשה (ומתי לא היה מצבנו קשה?) אבל הנסוג בגלל זה נסיגה, הנכנע בגלל זה התקפלות, נטישת המשימה הציונית, מגלה בזה את כשלונו המוסרי והאמונתי. המלים „אל תירא עבדי יעקב" נאמרו לא בזמן שאין ממה לפחד. דווקא בזמן שיש ממה לפחד מצווים אנו שלא לפחד. „דבר אל בני ישראל ויסעו" — דווקא כאשר בחוץ מפקפקים בעצם עתידה של מדינת היהודים, אז עלינו ללכת קדימה, לבנות, להתנחל.

ברוח איתנה

את קריעת הים אפשר להעריך בנכונה רק בדיעבד, ממבט אחורה. כיום, למשל, ניתן להעריך את מידת האמונה של מייסדי פתח-תקוה וראשון-לציון. קומץ מתיישבים יהודים באיזור שכולו ערבים, בלב ארץ מוזנחה ושוממה! איזו אמונה, איזה ביטחון! הם שמעו את המלים: „דבר אל בני ישראל ויסעו". התקדמו ללא רתיעה וללא פחד. חלק מהם נפל, אבל הדרך נפתחה באופן פלאי לפני הנותרים. כמו בזמן קריעת ים-סוף. כיום לא נדרשת מאתנו אמונה כה אדירה, כה ציורית, אלא אמונה שהיא הרבה יותר. כיום יש שלושה מיליון יהודים בארץ ישראל ואנו עומדים על קרקע בטוחים יותר ממה שאשר היה לחלום עליהם לפני עשר שנים. היום נוכל להחזיק מעמד אם רק נשכיל להיות איתנים ברוחנו, להיות צנועים בדרישותינו החומריות, וגאים בטיעונינו המוסריים, בצידקת דרכנו.

היום הסכנה האמיתית באה מבפנים, מתוך המחנה. האויבים שלא יכלו לנו בשדה הקרב מצפים לשעה שנתמוטט מבפנים. הם מבחינים בסימני ייאוש, בסימני עייפות. האם נגשים את ציפיותיהם? האם ניתן להם את הסיפוק שהם מחכים לו? נגד הכרסום הזה בפנים יש סגולה אחת ויחידה — אותה אמונה ואותו ביטחון שעמדו לנו תמיד:

והיא שעמדה לאבותינו ולנו,
שלא אחד בלבד עמד עלינו
לכלותנו
אלא שבכל דור ודור עומדים
עלינו לכלותנו,
והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

אמונה, דמיון ומציאות [ג']

העוברים על החוק

מאת ש"ז שרגאי

מתנגדי ההתנחלויות של „גוש-אמונים", מדגישים וחוזרים ומדגישים, כי התנחלות ללא אישור מוקדם על ידי הממשלה, ולא כל-שכן בניגוד להחלטת הממשלה — יש בכך משום עבירה על חוק המדינה, והרי דינא דמלכותא דינא. המסתמך על נימוק זה מערער ממילא כל יתר הנימוקים העקרוניים, המוסריים וכו' ואפילו את הנימוק של אכליית שלום. נימוק זה אומר שאילו היתה הממשלה מחליטה על ההתנחלות באלון-מורה — היו כל יתר הנימוקים העקרוניים נופלים, גם נימוק השלום. פירושם של הדברים: שלא השיקולים המוסריים-העקרוניים הם המניעים למתנגדי „גוש-אמונים".

ברם, אם ככה, על מה ולמה אין מתנגדי „גוש אמונים" דבקים בחוק ובהחלטת הממשלה כשהיא מחליטה בחיוב על ההתנחלות?! כשהממשלה החליטה על ההתיישבות באיזור חברון וגוש-עציון — האם לא מה מתנגדים לשיטת „גוש אמונים" הת-קוממו נגד החלטה זו, תיסו להפריע את ביצועה בכוח בשטחם עצמם על כביש חברון? ובפתחת-רפיח, ימית, צפרת ועוד, האם לא מבין השרים עושים הכל, אם לא למנוע לגמרי, הרי להאט את ההתנחלויות בכל המקומות הללו שהממשלה החליטה עליהם? האם לא אנשים מתוך הממשל הכשילו את היהוד של העיר העתיקה בירושלים? ומדוע מתנגדי „גוש אמונים", נאמני החוק כביכול, אינם מתריעים כלל נגד מפירי חוק אלה?

זאת ועוד: האם הממשלה, ההסתדרות ועוד שומרות על החוק, גם על החוקים שנחשבים לחוקי יסוד? כמה דוגמאות: השביתות הפראיות ללא הסכמת ואישור ההסתדרות הן בניגוד לחוק, ואם החוק כל-כך קדוש עד שמשתמשים בצה"ל נגד „גוש אמונים" — מדוע אינם משתמשים בצה"ל נגד שביתות בלתי חוקיות? האם שביתות בלתי חוקיות הן ב„בל תיגע" ויותר קדושות מאשר התנחלות באלון מורה שבארץ ישראל? והאם חוק שמירת השבת, שנחשב לאחד מחוקי היסוד כביכול במדינה — אינו מופר על-ידי הממשלה וחלק משרים, בתנועה, בנסיעות השרים בשבתות ובחגים לא לשם פיקוח נפש? והפרת חוקים אלה גוררת הפרת חוקים אחרים; וכפיית פועלים לעבוד בשבת איננה בניגוד להכרזת היסוד של המדינה וחוק השוויון ואי-אפליה?! ומדוע מתנגדי „גוש אמונים" אינם משתמשים על הכבישים כדי להגן על חוקים אלה, לפחות כפי שהשתמשו על הכביש נגד המתנחלות באיזור חברון וגוש-עציון?!

סתירה להכרזת העצמאות

ברם, מעיקרא דדינא קא פירכא נימוק החוק. אין בכלל חוק כזה במדינת ישראל שאסור ליהודים להתיישב ביהודה ושומרון. ואילו הייתה הכנסת מחליטה על חוק כזה, הוא היה בטל ומבוטל, מפני שחוק כזה הוא בניגוד גמור ובסתירה מוחלטת להכרזת העצמאות ולחוק-היסוד המבטלים בעצם דאורגא כל התקנות של השלטון המנדטורי שאסר על יהודים להתאחז ולהתיישב בשטחים מסויימים, וכן ביטול האיסור של רכישת קרקעות. ואם ממשלת ישראל מחליטה באופן אדמיניסטרטיבי שאסור ליהודים להתאחז פה ושם, החלטה זו מבוטלת מכוח הכרזת העצמאות וחוקי-היסוד האמורים.

זכותו של „גוש-אמונים", מבחינת הכרזת העצמאות של מדינת ישראל וחוק היסוד של ביטול חוקי המנדט על הגבלת התיישבות יהודית שאיזה שהוא שטח של ארץ-ישראל, להתנחל בכל שטחי ארץ ישראל שברשותנו. אין „גוש אמונים" מפר חוק שאינו קיים, והחלטת הממשלה איננה מחייבת מפני שהיא סותרת את הכרזת העצמאות וחוק היסוד על זכותנו להתיישב בכל ארץ-ישראל. זו לא רק זכות אלא גם חובה, בייחוד שכוונתה של החלטת הממשלה לשלול זכות התאחזות ביהודה ושומרון — מגמתה לג.סור שטחים אלה לערבים, בשעה שאין כל החלטה של הכנסת על כך. מגמתו של „גוש אמונים" למנוע מסירתם של יהודה ושומרון לזרים היא בהתאם לחוק ההלכה הישראלי, ותבוא ברכה על „גוש אמונים" במגמה זו ובעשייתו לקיומה של הלכה למעשה.

על אחת כמה שאין החלטת כוח של הממשלה, שהיא בניגוד להכרזת העצמאות וכו' ובניגוד להלכה — מחייבת יהודים מאמינים בתורה מן השמים, בתורה שבכתב ושבעל-פה.

כדאי לציין, דרך אגב, שעד היום אפילו מדינות ערב לא הוציאו איסור על יהודים להתיישב בארצותיהן, ואף מתוך מגמה של אונאת דעת הקהל, פירסמו פנייה ליהודים לשוב לארצותיהן, על אחת כמה שמותר ליהודים, לפי דעה זו, להתיישב בשטחים המשוחררים שבידינו.

תמוה הדבר, שאין רואים מסירות נפש מצד „עז ושלום" על החלטות ברורות הנוגדות את תורת ישראל והליכותיה כמו על הפרת התולדות, לפי דעתם, של ממשלת ישראל. לדוגמה: „ידועה בציבור", רישום גויים כיהודים (ילדי שליט) שנמשך עד היום, חוק השבות ועוד, או כפיית פועלים דתיים לעבוד בשבת בניגוד להכרזות העצמאות.

אגב, גם הממשלה כתמיכה אותה אינה נכונה תמיד לקיים את חוק המדינה, לפעמים היא בעצמה מבחינה בין חוק שיש לקיימו לבין חוק שיש להשתמט ממנו.

לדוגמה: כשבית הדין החליט לרשום שני ילדים גויים לכל הדעות (שלא עברו כל גיור) — כיהודים, רעשה הארץ והממשלה עמדה על כך לקיים פסק זה, כי זהו חוק המדינה שיש לקיים פס"ד של שופטים כל זמן שלא בוטל ע"י בי"ד גבוה מהם, ואף שר מפד"ל סמך ידו על פסק והורה לרשום כיהודים, למרות שיש בזה אונאת הילדים והציבור במזיד; לפני זמן-מה יצא פסק על העברת שני ילדים יהודים לגרמניה, והיו שהיסטו אם צעד זה נכון, להוציא ילדים יהודים שאמם בארץ ולהחזירם לאביהם בגרמניה על יסוד פס"ד של בי"ד גרמני. אולם הממשלה ומגיני מדינת החוק רעשו ועלו בידם להוציא את הילדים בכוח. הנה יצא פס"ד שאין למנוע מיהודים לעלות על הר-הבית ולהתפלל שם ושמניעת יהודים להתפלל על הר-הבית היא בניגוד לחוק (אני מדבר על הבעיה מבחינת ההלכה) — והנה מודיעה המשטרה וראש הממשלה — שלא יתחשבו עם פסק זה של בית המשפט. אכן, הממשלה הגישה ערעור על פסק דין זה, אבל בינתיים היא מפירה פסק-דין זה. האין בכך משום הפרת חוק המדינה על ידי השלטונות?

עמדות ומעשים

בסיכום:

א) אם אין להתנחל בשטחים המשוחררים מטעמי שלום, מוסריים ועקרוניים — אין להתלק לנימוק של חוק. גם אם החוק היה מאפשר התנחלות — היה עלינו להתנגד לה.

ב) מי שחושב שכל חוק או החלטה של הממשלה נגד ההתנחלות היא בניגוד מוחלט לתורת ישראל ולהלכה הישראלית ולהכרזת העצמאות וכו' — עליו לעשות הכל שלא יהיה חוק כזה והחלטה כזו, ואם בכל זאת יתקבל חוק כזה החלטה כזו, יש ללחוץ על הממשלה לשנות עמדתה, כפי שאנו עדים שהממשלה איננה מקיימת רבות מהחלטותיה ואף משנה אותן תחת לחץ של קבוצות לחץ ופעולות בניגוד להחלטות אלו. אף בנוגע להחלטת הממשלה לעכב או למנוע התנחלות ביהודה ושומרון, עלינו ללחוץ על הממשלה לשנות עמדתה, על ידי מעשי התנחלות בכל השטחים הללו.

ג) אין זה סוד שגם בממשלה ישנם שרים (ולא רק מתוך חבריו) שהם בעד התנחלות בכל השטחים המשוחררים ואינם רואים הבדל בין יהודה לשומרון, אלא שתחת לחץ של מפלגה אחת במערך (והלחץ הזה גם להיב בכוח של הפגנות, ומעשי אלימות) נכנעת הממשלה, ולכן מול לחץ זה שלא נתנחל, ששותפים לו רק"ח וכל מיני שונאי-ישראל בתוך המדינה ומחוצה לה, יהודים ולא יהודים, עלינו ללחוץ על-ידי פעולות התנחלות לשינוי עמדת הממשלה. כמו שראינו שכל גוש חברון וצפון, הרי ירושלים ביהודה המשוחררת, הותרו לבוא בקהל ההתנחלויות אחרי לחץ של עלייה למקומות אלה התאחזות בהם.

ומהעבר נתבונן: דינא דמלכותא דינא, נאמר לכל הדעות על דינא דמלכותא של הגויים. מתנגדי „גוש אמונים" שבתוכנו מסתמכים על דינא דמלכותא דינא גם על דינא דמלכות ישראל. יפה מאוד ונכון, אבל לפי דעה זו אין דינא דמלכותא של מדינת ישראל דינא, יותר מאשר דינא דמלכות הגויים, ודינא דמלכות הגויים בניגוד לתורה — אינו דין, ודינא דמלכות מדינת ישראל בניגוד לתורה — לא כל שכן שאינו דין. כי דין כזה מעמיד בסכנה את קיומה של המדינה, מביא לשוירה מעם ישראל ואף גורם לכל התופעות השליליות שבמדינת ישראל בכל מישורי החיים התרבותיים, המוסריים, הכלכליים ואף באמונות לעם ולמדינה.

והנה: כשממשלת המנדט יחד עם הערבים ולפי דרישתם הוציאו גזירות נגד העלייה ונגד רכישת קרקעות — עשינו הכל להפר את החוקים הללו למעשה, למרות שעמדתה הימוקית של ממשלת המנדט — שמתחייבים לעשות זאת למען השלום ואף בתוך התנועה הציונית והיישוב (וגם יהודים מתוך התנועה) היו שטענו שיש לקבל את הדין, ולא רצו לתת ידם להעפלה, לעליית תיירות „בלתי ליגליות", לעלייה על האדמה בניגוד לדינא דמלכותא של המנדט. יתר על כן, כשהממשלה המנדטורית דרשה למסור לה נשק הגנתי של הארגונים היהודים והיא תקבל על עצמה את בטחוננו, והכול למען השלום כמובן, אמרנו: לא. וכשהכריזה על הגנה ועל נשק הגנתי כבלתי חוקיים — הפרנו את החוקים למרות שזה היה קשור עם מסירות-נפש ממש. נכון שגם אז היו בתוכנו (גם בתוך התנועה) שהציעו: דינא דמלכותא דינא וגם דיברו בשם השלום — אולם התנועה הציונית ברובה הגדול והיישוב המכריע, הפרו חוק זה בידיעה ולא קיבלנו חוק של דינא דמלכותא, כי כל דינא דמלכותא שנוגע באמונתנו ובתורתנו, בארצנו ובזכותנו לעלות אליה, להתנחל בה, להתיש בה את ממלכתיותנו — אינו דינא

בשבילנו, ומצווים למנוע
חוק כזה. מכן שיש ל
על האבטעים ועל התאמים
לקיים את הדקים הללו,
מחליט. ואולם התנחלות ב
אינה מפירה כל חוק, ש
וזהו האוסר התנחלות

אף גם בזאת: כל
כל ההתיישבות שלנו —
הסכמת הערבים יושבי
ונתנה לה (שהתנגדותם
הבריטים והצרפתים)
יותיהם הבלעדיות על ה
ראו בנו מפירי חוקי ה
קיימים. ואמנם ביודעין
חילה הפרנו חוקים אלה
ואומרים, וזאת היא האמ
כי זכות עם וממלכתיות
הארץ הזאת יש רק לי
זכות ישיבה וכל המנכס
בה זו — יש גם לאחרים
ביהודים ולא כמעט, גם
יות בקיבוץ ערוני כמ
ציון הברזיתי, דתיים, ל
שבמדינת ישראל מחויי
להם בחובה.

על אחת כמה וכמה ש
על הדעת לקבל ולהשלי
בלתי חוקי, גם אם מ
היתה מחוקקת אותו, של
בחלות של יהודים יהוד
צות באיזה שהוא חלק מ
ששוחרר על ידינו, ומי
אף על זכות התנחלות
באותם החלקים של ארץ
טרם שוחררו על ידינו.

כל ההסתמכות על החו
בא פרה. לא קיים חוק
נחלות יהודית ביהודה
יכול להיות חוק כזה,
כזה סותר את הכרזת
וזכותנו כעם על ארץ
מחויבים ליישבה, לשב
ולא למסורת לזולתנו.

דורות שעב

אין כל הבדל במעשי
בדורות הקודמים לדורנו
בדורות הקודמים, שבע
התנועה הציונית, היתה
מדינית, ואם בגלה המ
בית לאומי, הרי בנמחר
של בית לאומי — מדינ

עשינו ואמרנו: בית ל
יהודית אינם יוצרים מ
מעשינו של עוד יהודי
התאחזות של עוד דונם
בונו למסרתנו של בית
בה-יהודית.

רצינו להימצא בארץ
גומברי לא כדי ש„נכל
גר לחיכות עם מי
בטענה של זרים. וחל
לקחת מה שאינו שלהם
יות החולין ליישב את ה
את האדמות השוממות
זרים, כדי שנבוא הזמן
בית הלאומי למדינה

אין שחר להנחה שכ
כדי להתווכח עם מי
בטענה של זרים והיו
כך שהתאחזותו בעוד דונ
— חדלה הטענה של ה
זרים פה? ובכל המישו
שנים של באולת האח
התאחזותנו בה, וחלו
טענתם של זרים ותלוש

כל המנגנונים לפני
המלחמות לאחר תקומת
מדינת ישראל — אינם
„תלושים וזרים" אתם
הזאת, השייכת כולה
החלקים הנדרמים שבא
קודם?

כמו בדור הקודם
ומתיישבים לשם קיומה
היהודים שבאו בדור ה
רצו, שהערבים הממים
מתאחזים כדי לקיים את
המדינה היהודית, שהם
לבטלה. הא בהא תליא:
די התאחזות בכל חלק
נים בסתור-זרים ליהודים
קודם ומדורנו, ומבטיח
קיומה של מדינת ישראל

על הפרק אינו עומד
מדינה בין אומות העולם
קיומה של המדינה שמו
היהודי, מספרו התאח
הארץ השוגים, ושיהיה
גדול משורש באומת
יישוב שכוח להבטיח
יהודים יושבי הארץ
יהוד.

במדה שמדינת ישראל
יהודים יהיו חוקים מבטי
גם מעמדנו מבוצע, בין
עולם. והא-ראיה: את
ששת הימים צלתה ק
מעמדנו בין אומות הע
מלחמת יום הכיפורים
ללמדנו שבמדינה שיבבר
מדינה יעבר כוחו בין
עולם.

פיזור הכוחות א

לא „יצירת התנחלות
גורמת לפיזור כוחותיה
ישראל" ולא ההתנחלות
שומרון גורמת ל„מפקד
הפעילות המדינית הבינלמ
עניינית בשאלת היסוד:
ישראל במשפחת מדינות
מתפוררת תשומת הלב
הממשלה לכיוון של
מחויבים ושוללים
מבחוץ — הצריך להעסיק
שמירה על ההתנחלויות
ההתנחלותם" — אלא ה
אנשי „עז ושלום" ושו
גנים אחרים, שבמקום ל
לגייס כל כוחותיהם ליישב
דה ושומרון, מבזבזים
להפריע ליישוב יהודי
שומרון, ונותנים נשק
ובידי כל שונאי ישראל,
צים לשלול את זכויותיו
ערבים ולקפח זכויותיו
לו יסוד ושורש.

לא בגלל התאחזות ביהוד
רון „מתפזרת תשומת הלב
של הממשלה" אלא משום
צות האישית בתוך הממשלה
עם אין שר אחד יכול ל
השני לשלום, ההחלטות ה
אינן מחוייבות למעשה את
שאינם רוצים בהן, והם
הם נגד אותן ההחלטות
ועל ידי כך הם מתבלים
אלה ובתשומת לב של ה
ענייניים המדיניים והרוחניים
נתלי יהודה ושומרון גורם

על מגמה היסוד של ה
בייחוד של הציונות ו
הבא והאמונה.

הניצנים נראו בארץ

יומן ניו-יורק

יהדות ארה"ב במבוכה

מאת ד"ר הלל ויידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

בפרוס חג הפסח נתונים יהודי אמריקה במבוכה ובדאגה באשר לשתי בעיות המעיקות עליהם השתא אולי יותר מאשר בשנים הקודמות. ואלה הן — מצבה של ישראל ומצבם הם באשר לנוער.

ישראל היא בראש דאגותיו. עד כדי כך שעניינים אחרים, בעלי חשיבות ראשונית, נדחקים הצידה מפני ההתפתחות בישראל וסביבה. כי נוסף למשמעותן החיונית יש בהן דינמיות, השוללת מנוחה והתעלמות אף לרגע. מאורעות רודפים מאורעות יום-יום, והם מרכזים מסביבם את שימת-לב סביב מה שמתרחש בישראל ובאמריקה ביחס לישראל, בעוד שבעיות יהדות באמריקה הן במצב של סטגנציה.

המבוכה נובעת מאי-בהירות של המצב והעדר בהירות באשר לקו שיש לנקוט פה. מעניין, שיהודים רבים ותיקים, שיודעים להשיא עצה לממשלת ישראל ולבקר אותה על אשר איננה נזקקת להם לפעמים — כאשר נשאלים על קווי פעולה שיש להם לנקוט ליתר דיוק, מה לעשות כדי לעצור ההתדרדרות ביחסי וושינגטון-ירושלים, ההולכת ומחמירה — הם נטולי עצה ותושיה.

ההנהגה

רבים מטילים את האשמה על מנהיגים יהודיים, או העדרם. ואמנם יש בוודאי משהו בדעה זו, והרי בעצמנו לא נמנענו מלמתוח ביקורת על אלה. אבל למשקיף האובייקטיבי נראה שהתפתחות העניינים בעולם הוא „גדול..." לכן נתוצה ההנהגה יוצאת מן הכלל להתגבר על המאורעות, על הקשיים שאין דומה להם לפני שום אומה ולשון. מנהיגות, שבשנים כתיקונן היתה אולי מתאימה, איננה מספיקה בשנים שאינן כתיקונן, שהן גורליות, הרות סכנות והדורשות מאמצים מיהודים רבי תנופה רבה, מצד מנהיגים בעלי תנופה.

אם כי נחלקו הדעות בציבור היהודי האמריקאי באשר לעמדה בדבר ישראל, כמו שהן נחלק בישראל, ולמרות שנשמעים קולות הדורשים „עצמאות" ליהודי אמריקה, והמסבירים שעליהם להיות סמוכים על שולחן עצמם ולא להיות נזונים משולחן ממשלת ישראל — יהודי אמריקה כן זקוקים להדרכה ולהשראה מצד הנהגה של ישראל. וזו היתה תמיד פר-יה, והעדרה מורגשת יותר עכשיו זו, שעה של מבוכה.

אבל בזה פעם נכסנו למצב בישראל, ואנו ביהדות אמריקה פה עסקינן.

קיפאון

נפנה, איפוא, אל המצוקה האחרת שהיא מעיקה עלינו — אם כי גם היא קשורה עם ישראל ויש לה השפעה על הקשר לישראל. זוהי בעיית הנוער.

בשטח זה אין חדשות מרעישות, ואין שינויים שיגרמו שימת לב מיוחדת. להיפך, המצב הוא יציב — וזה לא טוב. שוררת סטגנציה — לעומת הדינמיקה של ענייני ישראל — ללא תמורות ניכרות, פרט להרעה מתמדת ה„רגילה", שהיא תוצאה מסטגנציה זו. כי אם אין שיפור, מן ההכרח שתהיה הרעה.

אין צורך במחקרים רבים ובסקרים — דבר שעוסקים בו מרבותם של „עסקנים למען החינוך" (שלרשותם תקציבים עשירים...). אנו יודעים את המצב הגרוע המסוכן הנערך ומחמיר, והנו:

הנוער — הוא אקדמאי, המוקד — הקלוב', המגמה — חילונית, השאיפה — משרה, אידיאל, לפעמים, אמונה, והות, שכל זה מתבטא בחיפוש אחרי תוכן חיים.

אמרנו: נוער — היהודי, כמובן — כי בו מדובר; אבל אם כותבים על נוער במשך שנים, הרי טבעי ש„הנושא" הולך וגדל, נעשה מבוגר, וגם מזדקן. הרי לפנינו כבר אנשים בגיל העמידה, שגם הם נכללים בבעייתיות „הנוער", ששורם באה על פתרונם. ביחוד נוגע הדבר לאקדמאים יהודיים, שסיימו חוק לימודיהם, וכיום מכהנים כמורים, מרצים ופרופסורים במוסדות להשכלה גבוהה. אלה מחנכים גם הם את הסטודנטים היהודיים — אותם היא מה מלמדים.

אקדמאים

למספרם של צעירים ומוריהם, ההולך המתרבה, יש גם משקל סגולי, נוסף על הכמות הגבירה.

כ-450 אלף סטודנטים יהודיים וכ-60 אלף מורים ומרצים בקולג'ים ואוניברסיטאות מהווים חלק גדול וחשוב של האוכלוסיה היהודית, ומשקלם גם עולה מכמה בחינות על גודלם הכמותי.

לרובם המכריע של אלה אין קשר לא עם יהודים ולא עם מדינת ישראל. הם אינם „משתייכים" לגופים יהודיים, לא לבתי כנסת, לא למפלגות יהודיות ולא לאירגונים יהודיים מאיזה סוג נמנים עם ה„צבא" האדיר של „לא-חיילים אלמונים..."

עסקנים שונים מהסוכנות היהודית, מהמפלגות הציוניות ואחרות, מרבים לנאום על הנחיצות לגייס את העולם האקדמי היהודי, על תלמידיו ומוריו, למאבק יהודי. באחרונה העלה את הצורך הזה הנשיא החדש של הסוכנות היהודית, יוסף אלמוגי, בעת ביקורו פה. גם ראש המחלקה לעליית הנוער, יוסף קלרמן, עמד פעמים רבות על הנחיצות החיונית הזו.

אולם אין לאלה, ולא לעסקנים ותיקים ציוניים ואחרים, שפה משותפת עם חוגים אלה, ואין לרשותם שום קו שישמש אמצעי תקשורת לעולם האקדמאי היהודי, אם כי הם שולטים על תקציבים גדולים בשטח זה.

ראשי הסוכנות וההסתדרות הציונית אמנם מוכנים בדגים מכריזים, סטיא השבועונים היהודים מקדישים מקום ניכר, לרוב מגוגם ומסופר, להצהרותיהם ונסיעותיהם התדירות אבל ספק אם שמם אומר משהו אף לחוגים מצומצם בקמפוסים של קולג'ים או אוניברסיטאות.

ערב בחירות ליו"ר הסוכנות סמן ליאון דולצין שהוא „קשור היטב עם כל היישובים היהודיים ועם כל החוגים בתפוצות". זוהי אשליה. כי מר דולצין בביקוריו תרבים ביישוב הגדול ביותר, במטרופולין יהודית זו של ניו יורק, ספק עם „ידע" פעם מרחוב פארק אווניו (מושב הסוכנות) אל „העם". הוא לא ביקר לא בקמפוס אוניברסיטאי ולא בישיבה, ולא בבית הכנסת מאיזה סוג שהוא. הרי שם, ולא בפגישות פקידים של סוכנויות הסוכנות — מוקד הנוער. באווירה מפלגתית אין נראים צעירים (וכל הגילים) במספר כה רב, ובהתענינות כה רבה, כמו, למשל, בשיעוריו של הגאון הרב יוסף דב סולובייצ'יק שליט"א, או בהתוועדויות של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א.

הנוער הציוני, האינטלקטואלי, נפשו קצה בשגרת נאומים משוללי ניצוץ של מדיר דגליו או אוניון, מאלה.

הוא נלאה מדיבורים רבים אלה וצמא למשהו מהותי, חדש ומחדש, ורבים צמאים לדבר ה'.

אמנם נעשו אי אלה נסיונות „לספק לצרכיהם של אלה. נזכיר את „מכון הרצל" בבניין הסוכנות היהודית — ובכספיה. יש לזה תוכניות מעניינות בנושאים שונים, ומרצים מלומדים, דוגם על רמה באותה. אבל התוצאה — כשלון חרוץ. רק פנסיונרים קששים וקששיות, הקודמים „להרוג זמן", מהווים את „קהל" המעניינים המצומצם גם הוא, של שומעי הרצאות אלה. אין רואים שם צעיר או צעירה.

ה„מבצר"

נכון שגם הכניסה, שהיא חשיבה, אינה קלה. סדרי ביטחון כופים זקנים על „שומעי הרצאות", כמו על כל מבקרים „שבעה מדורי גיהינום" של חקירות, חיפושים אישיים והשפלות אחרות, שאדם בעל רגש כבוד עצמי אינו יכול לעמוד בהם. אבל זה נוגע לכל באי הסוכנות, אם לאינפורמציה בדבר עליה, ואם לקריאה ספר בספריה הציונית, השרכנת כבור גם היא במבצר מפואר ומוגן ומוקף ע"י כחות ביטחון.

חוסר קשר עם הנוער והעדר מידע יהודי ותודעה יהודית מביא פירות באושים, תופעות שעליהן להחריד כל יהודי. צעירים יהודים רבים נתפסים לשמאל החדש, המפעפע איבה ליהודים וליהדות, הם מצטרפים לתנועות עוינות לישראל.

העילה להתמרדות היתה לפני זמן-מה, המלחמה בוויטנאם. כיום צעירים מתמרדים, בחיפושים אחרי מטרה לתאוות לחימה, מצאו כמטרה

(סוף בעמוד 13)

על ההנהגה הרוחנית להשפיע על צמצום מותרות וראוותנות

מאת יצחק דרייש

המצב בתחום הכלכלי מצריך היום שימת-לב לא רק של אנשי מקצוע בתחום זה, או של אנשי מדינה; הוא מהווה עתה אתגר גם להנהגה הרוחנית. במקרים כאלה בעבר, בקהילות ישראל, נחלצה ההנהגה הרוחנית להשפיע מצידה ולמנוע הידרדרות.

הצבת הכלכלית שישראל נתונה בה משפיעה היום במישרין על מצבה המדיני והביטחוני. הלחצים המופעלים עליה ע"י ארה"ב הם, במידה רבה, תוצאה של התלות הכלכלית. כאשר הסיוע האמריקאי מגיע ל-2.2 מיליארד דולר לשנה, הרי הממשל רואה עצמו זכאי להכתיב לנו מדיניות בכל הנוגע לשטחי ארץ-ישראל, לנסות לכסות עלינו עמדה בעניין ירושלים והר-הבית.

הסכום של 4 מיליארד דולר, שהוא הפער בין הייבוא לבין הייצוא שלנו, פירושו מצב שלא ניתן לעמוד בו. למרות המאמצים בגיוס הלוואות לזמן קצר נשקפת סכנה לאזילת היתרות, שהן כיום החמצן להבטחת הייבוא, בעיקר בימי סגריר.

הסכנה המאיימת כיום על המשק הישראלי היא שנגיע לאבטלה לא יזומה, אלא של תוצאה ממחסור יכולת למימון ציוד וחמרי גלם להבטחת תפעולה של מכונת הייצור.

אמצעי-מפתח למניעת התמוטטות כזו היא הורדה ברמת החיים, אשר תביא לצמצום דראסטי בייבוא. ירידה בצריכה, בעיקר של מוצרי מותרות וראווה, תחסוך למדינה סכומים גדולים במטבע חוץ. היא תהווה גם גורם מדרבן להגברת עבודת הייצור, אשר ממילא יאפשרו למדינה להגדיל את יצואה ולהבטיח לה הכנסה נוספת במטבע חוץ.

תופעות לוואי

כיוון התפתחות של השנים האחרונות הוא הפוך. רמת הצריכה הנבוהה עלתה בהתמדה. צריכת הראווה הגיעה לממדים המהווים השחתת מידות כשלעצמה.

למרבה הצער, היהדות הדתית לא התנגדה ממנה. היא השתלבה בצריכת המותרות. ניתן היום להיווכח בצריכת שמחות של יהודים דתיים, בני תורה ואף בחורי ישיבה, אשר השאר המגוגם והמותרות משווים ממש. אלה מהווים דוגמה לאחרים.

נוצר גם מצב שהמצליח לכת מקומו לא יכירנו בחברתו, אף כאשר היא חברה דתית של בני תורה. רואים באדם שכזה בטלן שאינו מהיישב. וכך השתלבו יהודים דתיים בצריכת מותרות לסוגיה ובהפגנות ראוותן.

נוסף לבזבוז הלאומי הממון בכך, יש להתנהגות זו השפעות-לוואי. ידוע היטב כי משפחות נכנסות לעול שאינן יכולות לעמוד בו. כדי לעמוד ב„סטנדרט" של דיור, לבוש וצריכת שמחות, נכנסים לחובות, נאלצים לשלם ריבית קצוצה על כל הכרוך בכך. מצב זה אף גורם לא אחת להסתבכויות כספיות.

הדבר מצער, אך זוהי עובדה שאין להתעלם ממנה. בעוד שבתחומים מוסריים רבים אפשר להצביע בגאווה על כך שהציבור הדתי, ובעיקר בני תורה, אינם מעורבים בפרשיות למיניהן, אין כך הדבר בכל הנוגע לעבירות בענייני כספים. למרבה הצער, היו בגילויים השונים במשך השנים האחרונות מקרים לא מעטים בהם מעורבים יהודים דתיים. בכך הם גרמו לחילול שם שמים ופגעו בצרכי המדינה.

הסתבכויות אלה שנתגלו באו גם על רקע הצורך להתמודד עם הוצאות מגבורות שהן עמידה ב„סטנדרטים התנהגותיים" האמורים.

מכאן שהבעיה היא כפולה ומכופלת. גם המצב המשקי הכולל וגם הטוהר של הציבור כולו, ובעיקר של הציבור הדתי ובני תורה.

על ההנהגה הרוחנית להתערב

נראה לנו, שבנסיבות הקיימות דרושה התערבות מצד ההנהגה הרוחנית, מצד המוסדות הדתיים, כדי להשפיע. הציבור הדתי ובני תורה צריכים לשנות את ההתנהגות בעצמם. כך הם גם יהיו דוגמה ומופת לאחרים.

כבר היו דברים מעולם. חכמי ישראל ומנהיגיו התערבו לקבוע אמות-מידה לריסון צריכה לבני קהילתם בעתות שבהם היה צורך בדבר.

תקנות ה„נודע ביהודה"

בשנת תקי"ג, על רקע מצב מצוקה וסבל בימי מגפה ומלחמה, נחלץ רבי יחזקאל הלוי לנדא זצ"ל (בעל ה„נודע ביהודה" ו„הצל"ח") להיאבק במותרות שהחלו להתפשט בקהילתו. הוא כינס את ראשי עדתו, נכבדיה ובית דינו וקבע תקנות לגבי סעודת מצוה. במפורש הוא עשה הבחנה בין בעלי יכולת המשלמים מסים גבוהים לבין מעוטי יכולת. אך הוא קבע הגבלות לגבי כלל הציבור.

מהראוי לצטט קטעים מהתקנות (לפי „חיי ומעשי גדולי פראג" מאת הד"ר פרידלנדר):

„לסעודת ברית-מילה יזמינו רק עשרים אנשים, לבד בעל הסעודה, הבר-מצוה, הכהונה, החזן ובני אכילה הבאים ממקום אחר, אלה לא יכללו במספר העשרה, ולנשים אין רשות להזמין אין מבעלות והלוויה, האב והאחות, אך להם הרשות לקחת חלק בסעודה, סומרים וכרובים לא יכנסו אל הסעודה. האיש המשלם מס ארבע מאות שקל כסף לשנה אין לו לכבד את קרואיו כן הדגים רק בקארפין לא במינים אחרים המוכרים ויקרים כאלה. ומן הבשר רק בבשר שור או אווזים ותרנגולים, אבל אין ליתן בשני מינים יחד. מיני תפוחים ופירות לקינוח סעודה לא יתן לפניהם".

„לסעודת אירוסין אין לקרוא רק עשרה אנשים מלבד משפחה הקרובה, החתן כשהוא בחור רשאי לקרוא כמנין המצוה מבחורים. אם כי סעודת התני כשהוא בעיר, אזי מסדר במאכלים הוא ככל האמור אצל סעודת ברית-מילה בכל אופנה. אך אם יהונה אותו באחר מימות השבוע אז יתן לפני הקרואים ביה, תרנגולים והלת לחם".

„ביום החתונה אז תורשה בעד כל אדם לקחת מנגנים, אבל לא יוכל מספרם יותר מארבעה. לסעודת נישואין אין אל יקראו רק הכמה-עשר אנשים ועשר נשים, חוץ כשאורי בשר הקרובים. והאנשים אשר ישלמו מס כשלוש מאות כסף ומעלה הנה יכולים לבשל את השולחן בבשר, אבל לא בלאקש ובאראלען, וגם לא מכלים מכלים כרנים היקרים ביותר, אולם אלה אשר ישלמו פס מצבת כסף לשנה יכולין להתנהג בסעודת נישואין ביד רחבה בלי מצרים. בכל זאת נכון בעתנו גם אל פני העשירים לתת ביהם וקצה להמותרות היתרות בשרי שלא לביישם אה מי שאין ידו משגת וגם להם של מבקנם, ולא יכלו כהם להכל ולהריק כל ימיהם בהוצאת עודפות".

סדר הפרגמאטיקה

ב„סדר הפרגמאטיקה" אשר הכהנת אנשי הוועד הכללי במצוקה לכינוס של עשרים — כלומר כתקנות ארבע — הכל בט"ן כסלו ה' תקי"ן (1974) מוציע פירוש התנהגות מלא. כראוי להביא אף ממנו מספר קטעים:

„הזמבנו דרכינו ונשובה ונלינו לצאת בעקבי זקנינו, אשרו כלי גולה עשי לך לבלתי רום לבבנו כי ראו כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב. והוא עינינו לנובה במצב עסקינו יבשו. ולמה מצב עסקינו יבשו. ולמה זה הגל עד כל ללבוש בגדי מלכים ולא לנו יאותו ואין אנו יכולים לעלות במעלות בני גאוה ובגודל לבב כי בעיניהם גלותנו בארצנו ועל מה משענו להרבות בהוצאות אשר לא כן אם אפס כסף הנדר פלאים. ומה לנו ועל מה בכוחנו להפר עצת אבינו הזקן אשר אמר לבניו למה תתראו וכל שכן לבראות מה שאין בנית".

לאחר ש„הסדר" קובע כללים מפורטים על לבוש והכשיטים המותרים והאסורים באו קביעה על התנהגות בשמחות של מצוות:

„בנישואין לא יוכלו לעשות רק שתי סעודות, אחת ביום ואחת בלילה, ושם לא יוכלו להזמין יותר כי אם השנה-עשר אנשים, מלבד החתן ואביו ואחי שניהם ואחי האם ומלכד. גם כן אבי הכלה ואחיו ואחיה ואחי האם וכו' באורחים. והנכים לא תהיינה יותר ממשש, חוץ מהכלה ואמה ואחיותיהן ואחיות אביה וכן אחיות שהן של אביו ושל אמו והאורחות. וכן יצאו מן הכלל כל בני בית של החתן והכלה. ובסעודה של אשר ימי הבישור הה לא יוכלו להסב בסעודה כי אם בני הבית והאורחים וקרוביהם כגיל וארבעה אנשים מן החוץ, לפניהם ושתי נשים".

ה„סדר" מפרט כללים מדוייקים לגבי כל אירוע.

התאמה למציאות שלנו

לא נראה לנו כי אפשר לאמץ תקנות אלה בלשונן ובהיקפן כיום. הנסיבות שונות לחלוטין. אולם התקנות האמורות מוכיחות לנו כי חכמי ישראל התערבו בחיי בני קהילתם עד לפרטים הקטנים ביותר בבואם לקבוע כללם ולהציב סייגים.

יש מקום שהמוסדות הרוחניים שלנו יילכו אף הם באותה דרך. מועצת הרבנות הראשית, כך נראה לנו, צריכה ליטול יוזמה בכיוון זה. ראשי ישיבות ומוסדות תורה, מהראוי שישפיעו על הדרך זו בפני צאן מרעיתם.

בכל אלה עשויה הנהגה רוחנית לתרום לטובת הכלל. מבחינת המשק, ולמען רמה מוסרית גבוהה יותר, כאשר הדוגמה יבוא מצד הציבור הדתי ובני התורה שבו.

בניסן נגאלו
ובניסן עתידין להגאל

(ראש השנה י״א)

בפרוס חג הפסח, אנו שולחים את מיטב ברכותינו לקברניטי המדינה, לרבנים הראשיים, לרב הראשי לצה״ל ולכל בית ישראל בכל אתר ואתר.

אנו מביעים בזה את הערכתנו ואהדתנו לבני התורה המתנחלים החלוצים בקרית־ארבע, בגוש עציון, בקדום, בעפרה, במעלות וברמת מגשימים.

ה׳ עמכם גיבורי החיל!

בערב חג חירותנו, אנו ובני קהילותינו מזדהים עם כל בית ישראל וקוראים לא להרתע מקולות ענות החלושה הבוקעים ועולים.

אחדות האומה תתגבר על כל מעצור.

קול אחיד של בני הנביאים יכה הדים חיוביים בלב האומות שוחרי השלום ויפזר את ענני הפקפוק הנובעים מחוסר אמונה,
ועוד היום בנוב יעמוד.

היהדות הנאמנה בארה״ב עומדת שכם אחד עם חיילי, חלוצי ומתנחלי המדינה.

אנו בטוחים שלא אלמן ישראל גם בחוגי הממשל האמריקאני אשר נבוכים גם המה מקולות הערב־רב.

עורי עורי לבשי עוזך לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקודש כי לא יוסיף יבוא בך עוד ערל וטמא.

הרב שלום דב קובלסקי
מרא דאתרא „ישראל הצעיר״
דהילקרסט

הרב אליעזר זלמן ברנשטיין
מרא דאתרא „ישראל הצעיר״
וינדזור פארק

הרב מרדכי שרגא הלוי שיינפלד
מרא דאתרא „ישראל הצעיר״
דקיוגרדן הילס

هكذا من الاجل

הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד

המועצה הארצית השביעית | **כ"ג-כ"ה אדר ב' תשל"ו [קרית-גת-ירושלים**

עם הפנים אל המצוקה

[בשולי כינוסה של המועצה הארצית]

כינוס—התוועדותם של 127 חברי המועצה הארצית של הנוער הדתי העובד והלומד, למושב השביעי של המועצה, עמד בסימן ההיערכות הנדרשת „עם הפנים אל המצוקה". השתלבותם בדיונים המעשיים, שנערכו באכסניית הנוער „יער ירושלים" מצידם של חניכים-בוגרים מעיירות הפיתוח ומשכנות העוני, כמו הוסיפה נופך מיוחד לחשיבות הדיונים הללו. רבקה סופר מאשקלון, שמעון ויצחק מדימונה, שלמה ואפרתי מירוחם ואילן רפי מקרית גת, סיבוני מרים מאשדוד, הלל דורון מירושלים ועוד עשרות רבות שכמותם, שחוו בימי הדיונים המעשיים את אשר על ליבם, תבעו במפגיע את תשומת הלב עבור עמיתיהם בעיירות הפיתוח ובמשכנות העוני, קבלו על חוסר השומת הלב הנדרשת ותבעו את העמדת הכלים לפעילות חברתית נדרשת.

הם עשו זאת בכנות. דיברו „מתוך הלב" — כהגדרתם, ובקצרה הציגו את מכלול הבעיות, אך השיאו עצתם, איך וכיצד לממש את המשאלות, ויותר מכל — הבטיחו להעמיד את עצמם ל„כל משימה נדרשת"...

„היענות זו הרשימה אותנו ממש. אנו רואים בכך תוצאה ברוכה של הפעילות החברתית—ארגונית שלנו בכל ימות השנה" — העיר מר משה שיבר, המרכז הארצי של הנוער הדתי העובד והלומד, כבדרך אגב, ואמנם מכלול ההחלטות בתחום הגברת הפעילות בקרב הנערים והנערות באזורי המצוקה, הן משמעותיות ובלי ספק, שיפעלו במרוצת הימים למימושם המהיר.

המועצה הארצית השביעית, נועדה גם לסיכום מכלול הפעילות של הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד במרוצת השנה שחלפה מאז קיומה, בירושלים, של הוועידה השלישית של תנועה זו. בדיונים המעשיים באו לידי ביטוי הישגי המסיבה החינוכית והחטיבה המקצועית בנוער הדתי העובד והלומד, לבד מכך — בנוגע ההישגים מהפעילות השוטפת בסניפים, תוך הבעת הערכה לגידול שחל בשורות התנועה. אך יחד עם זאת הוצגו גם בעיות אחרות הקשורות בהעמקת הפעילות, הרחבת המסגרת, הקמת מועדונים בישובים אלה ואחרים, הכשרת קאדר של מדריכים צעירים ועוד.

אך שוב, אחד הנושאים המרכזיים שהועלו לדיון היה ענין הפערים החברתיים ולבטיו של הנוער במצוקה. ממסכת הפעולות של הנוער הדתי העובד והלומד בארץ ניתן אמנם להבין היקפה של העבודה החינוכית המתבצעת במוקדים רגישים הקשורים לבעיית הפער החברתי, בעיקר בעיירות הפיתוח, ריכוזי העולים ובשכונות העירוניות.

הימים הקשים העוברים עתה את החברה הישראלית מבליטים את היעוד שיש לה, להסתדרות הנוער הדתי, לכן גם הדיונים נסובו על מכלול בעיות אלה והצרכים להיערכות מתאימה.

היה, איפוא, רקע רציני לכינוסה של המועצה השביעית, ורצינות זו עמדה לא רק במעמד הפתיחה, המרשים והנאה בקרית גת, כי אם גם באכסנית הנוער, ביערות ירושלים, שם שהו חברי המועצה, להמשך הדיון בו שולבה גם שפת של הוי והתעלות.

— — — קרית גת, אומרים, מזמן כבר לא ראתה מחזה מרהיב וססגוני כזה, עת צעדו ברחובותיה הראשיים מאות רבות של נערים ונערות, על תלבושת תנועת הנוער הדתי העובד והלומד, כשנושאי הדגלים צועדים בראש. בין הצועדים לא רק חברי הנהגת התנועה, כי אם גם 127 חברי המועצה הארצית ומאות חניכים, (700 חניכים) בציגי הסניפים, מכל ישובי הארץ ובמיוחד באזורי הדרום.

לאחר מכן, המיפקד החגיגי ברחבת העיריה, בו חזו אלפים מתושבי הקריה שהריעו ממושכות והביעו תמיכה גלויה ואהדה בתנועה זו.

יותר מאוחר, עם חשיכה, התרכזו הבאים, לאולם הגדול של קולנוע „גת", בהשתתפות שר הדתות ד"ר יצחק רפאל, מזכ"ל הפועל המזרחי ר. בן נתן, ראש עיריית קרית גת מר א. מאיר, נציגי משרד החינוך והתרבות, נציגי התנועה במקום. ובאי כח משלחות של תנועות נוער אחרות שבאו להביע ברכה, ולאחל למועצה הצלחה בדיוניה.

מצעד דגלנים ססגוני, שירת מקהלה, אמירת פרק תהילים, היוו את הפתיחה של הישיבה החגיגית.

ראשון המברכים היה שר הדתות ד"ר יצחק רפאל, שהתייחס בפתח דבריו למצב המדיני, תוך הסתייגות מובהקת. מבאומו של נציג ארצות הברית במועצת הביטחון, ויותר מאוחר הקדיש השר את דבריו לנוער הדתי העובד. בהם עמד על ייחודה של תנועת נוער דתית. זו. ד"ר רפאל העלה על נס פעילותה הברוכה במיוחד בקרב יושבי עיירות הפיתוח ואיזורי המצוקה.

את ברכת התנועה למעמד הביא מר רפאל בן נתן, מזכיר הפועל המזרחי, שייחס בין השאר חשיבות רבה לקיומה של המועצה הארצית של הנוער הדתי העובד והלומד. דווקא בשעה זו, כשהבעיה של המצוקה החברתית תופסת מקום ניכר בחברה הישראלית.

מחובתן של תנועות הנוער שלנו, אמר ר. בן נתן, לחנך הנוער למשמעת תנועתית ולאומית ולעיקרים רוחניים ומעשיים להגשמת יעודה והיזוקה ברוח תורה ועבודה.

את ברכת העיר קרית גת, שהיוותה את האכסניה לפתיחה החגיגית של המועצה הארצית, הביא ראש העיר מר אריה מאיר. הוא העלה על נס שתנועת הנוער הדתי העובד והלומד, בחרה בקרית גת לקיים את מועצתה ולהשתלב בכך באירועי יובל ה-20 של הקריה. הוא ציין את שילובה של תנועת נוער זו במערכת החינוכית של הקריה וחלקה הרב בעיצוב דמותם הדתית-מסורתית של המוני בני נוער.

את ברכת משרד החינוך והתרבות הביא למועצה מר דוד זימרן, שהעלה על נס את פעילותה החינוכית של התנועה בישובי הפיתוח וקרא אף לפעילי התנועה, להעמיק ולהרחיב את פעילותן ולרכז במסגרת החינוכית מה שיותר בני נערים שכן על ידי פעילות זו, בלי ספק, שנמנעת הסכנה להידרדרות ולחוסר מעש.

מאת חיים נחתומי

סיים את שורת הברכות, מזכיר המפד"ל בקרית גת מר יעקב סויס, שעמד אף הוא על ייחודה של תנועה זו וחלקה—הצלחתה בגיבוש נערים דתיים רבים למסגרת חברתית-ארגונית מתאימה. „עלו והצליחו בפעלכם המבורך" — סיים מר סוים ברכתו.

במוקד הפתיחה התגיגית עמדה סקירתו של מר משה שיבר, מרכז נ.ד.ע על פעילותה של התנועה מאז ועידתה האחרונה, לפני שנה, בירושלים ועד היום. הנושא היתוה את קווי הפעולה להסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד בעתיד והצביע על השליחות שנועדה לה — בהגברת מאמצי הפעילות באזורי המצוקה. „זו סיסמת המעש שלנו היא: „עם הפנים אל המצוקה", אמר, „אנו רואים בזאת את האתגר הראשון במעלה מצידנו, הטעים ופרש את שלבי הביצוע הראשונים בנושא זה, ועיקרם — בהקמתם של סניפים שיגור מדריכים מוסמכים לאזורי מצוקה אלה, הגברת הקשר החברתית עם סניפים קיימים. זה היעוד העיקרי שלנו עתה, הדגיש.

בחלקה השני של העצרת החגיגית התקיימה תכנית אמנותית מגוונת בהשתתפותם של החוגים הדרמטיים של סניפי הנוער הדתי העובד בדרום הארץ.

ביום המחרת, יום הששי, החלו הדיונים המעשיים באכסניית הנוער של „יערות ירושלים". כאן, הציגו, כאמור, החברים את מכלול הבעיות המתייחסות מבעיות המצוקה ותבעו הפתרונות הנדרשים. אחרים העלו החשש הנובע מהאבטלה בשל המצב הכלכלי ותבעו היערכות מתאימה לקליטתם של נערים אלה. ואמנם נמסרו פרטים על דרך ההיערכות של כל תנועות הנוער שבמסגרתן נערים עובדים.

היו חברים שהעלו את נושא הנח"ל הדתי, ובצדק, כי מסגרות ההתיישבות הקיימות, אינן נכונות לקלוט משום מה בתחומן את גרעיני הנח"ל הדתיים. בהיעדר מקומות אלה להפניית החברים, יש חשש מהמשך גיבוש מסגרות הנח"ל, אמרו הדוברים ותבעו התערבות הגורמים הנוגעים בדבר בפרשה רגישה זו.

אחרים, ביניהן תמר מכלוף מאור עקיבא ומזל כהן מיבנה, תבעו את הגברת הפעילות הרוחנית, כשהמטרה צריכה להיות — עיצוב הדמות הדתית לאומית של הגביר את המודעות החברתית והחניכים. היו שהביעו משאלה להעמקת ההיכרות בין הסניפים ובין החברים הפעילים על ידי גיוון מפעלים כלל ארציים ועוד.

מכל מקום מסכת המשאלות נרשמה ובחלקם אף שובצה בהחלטות המועצה, המתפרסמות בגליון זה, במקום אחר, ואלה תחייבנה, בלי ספק את הנהגת הנוער העובד לעתיד.

וכך, מתוך התרוממות הרוח והתעלות של חברי המועצה, ננעלה המועצה הארצית השביעית, בתום שלושת ימי הדיונים ובקבלת ההחלטות.

ההחלטות, כשלעצמן, מגבשות בתוכן את מבנה תבניות הפעולה לעתיד. במיוחד מושם הדגש על הצורך ביצירת הכלים להגברת הפעילות החינוכית חברתית בקרב נוער המצוקה. „עלינו גם לתרום ככל יכולתנו לצמצום הפער החברתי במדינה" — צויין בהחלטות, בהן, אגב, צויינו גם אותם מוסדות ממשלתיים וציבוריים המסייעים לנוער הדתי העובד להרחיב מסגרת מפעלי ההכשרה וההשתלמות המקצועית והגברת הפעילות החינוכית—חברתית.

גם ענינה של יהודה ושומרון נכלל בהחלטות, תוך הרגשה שלנוכח גילויי החלוציות של מיטב הנוער הדתי להתנחל בשטחים, עלינו לפעול למניעת כל נסיון לערער זכות ההתיישבות ובהתאם לכך הופנתה קריאה לממשלה לסייע למפעל חלוצי זה של התנחלות בשטחי ארץ ישראל השלימה.

עניינם של הפועלים הדתיים, הנאבקים על אמונתם, ומסרבים, ובצדק, לחלל שבת במסגרת עבודתם. נכללים אף הם בהחלטות. מובעת הזדעזעות מפיטורי עובדים על רקע זה ומופנית קריאה לממשלה לבטל, לאלתר, התופעות המבישות. הופנתה גם קריאה אחרת לממשלה לפעול להצלתם של יהודי ברית המועצות ויהודי ארצות ערב ולהבטיח, בכל האמצעים הנדרשים, גאולתם השלימה.

ובאשר לגילויי השחיתות בציבוריות הישראלית, קראה המועצה הארצית לשיבה אל ערכי ישראל שהם בבחינת הערובה הנאותה להבטחת אורחות חיים תקינים ולסתור המידות. הובעה אגב כך, גם אכזבה על שאמצעי התקשורת הממלכתיים אינם נותנים כיסוי נאות לתרומתה החינוכית חברתית ולפעלה הרב של הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד. האם באמת אין ראוית תנועה זו על אלפי חניכיה, במיוחד באזורי המצוקה, להארה חיובית בכלי התקשורת? שאלו גם חברים במהלך הדיונים.

החלטות אחרות מתייחסות לעניני פנים של הנוער הדתי העובד והמגמתם — להעמיק את הפעילות הארגונית—חברתית, העמדת הכלים הנדרשים אף מצד „תנועת האם", וקריאה אחרת לבני השכבה הבוגרת של התנועה, להשתלב במעגלי הפעילות.

צורי המועצה בדיונים בנוער ירושלים

דריה מרכז התנועה מ. שיבר, במעמד פתיחת המועצה

מהחלטות המועצה

1. המועצה קוראת לתנועה ליצור את הכלים ולהרתם ביתר שאת להגברת הפעילות החינוכית—חברתית בקרב נוער במצוקה; ולתרום כמיטב יכולתה לצמצום הפער החברתי במדינה.
2. המועצה מביעה את קורת רוחה מהקצבת משאבים מיוחדים להעלאת רמתם החברתית של בני נוער הנתונים באיזורי מצוקה.
המועצה מעלה על נס את נכונותו של משרד החינוך והתרבות לשתף את תנועות הנוער בפרוייקט הרווחה לצמצום הפער החברתי.
3. המועצה קוראת למוסדות התנועה להגביר ולהרחיב את מפעלי ההכשרה וההשתלמות המקצועית לנוער דתי היוצא לחיי עבודה.
4. כן קוראת המועצה לרשויות המתאימות בממשלת ישראל להעמיד את הכלים והמשאבים הנדרשים להרחבת מוסדות ההכשרה וההשתלמות המקצועית הקיימים ולפיתוח והקמת מסגרות נוספות לנוער דתי עובד.
5. לנוכח גילויי החלוציות של מיטב הנוער הדתי להתנחל ביהודה ושומרון נועקים אנו מול כל נסיון לערער על זכות ההתיישבות הזו, וקוראים לממשלת ישראל לסייע למפעל חלוצי ברוך זה.
6. המועצה מביעה הזדעזעות מפיטורי עובדים המסרבים לעבוד ולחלל את השבת. אנו תובעים לבטל תופעה מבישה ומסולה של נישול עובדים הנאמנים למורשת אבות ולקודשי ישראל. כן פונה המועצה להסתדרות הפועל המזרחי ונציגיה בכנסת ובממשלה לעשות את כל אשר לאל ידם כדי שתופעות מבישות כאלה לא יחזרו על עצמם בעתיד.
7. מתוך הזדהות עמוקה עם גורל יהודי ארצות ערב וברית-המועצות, קוראת המועצה לממשלת ישראל לעשות כל שבאל ידה למען פתיחת השערים בארצות אלה להוציא הרוצים להתאחד עם משפחותיהם בארץ.
8. לנוכח ההתדרדרות המוסרית הפוקדת את החברה הישראלית, ולנוכח גילויי השחיתויות אשר פשו לאחרונה בתחומים מסויימים בציבוריות הישראלית, קוראת המועצה לשיבה לערכי המסורת היהודית, ערכים שהנם הערובה הבדוקה ביותר לטוהר המידות ולחיים מוסריים.
9. המועצה מביעה את צערה על שאמצעי התקשורת הממלכתיים במדינה אינם נותנים כיסוי נאות לתרומתה החינוכית החברתית של הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד שעיקר פעילותה באזורי מצוקה ובעיירות פיתוח.
10. הקשרים הבינלאומיים של התנועה עם ארגוני ותנועות נוער בחו"ל ובמיוחד עם ארגוני נוער יהודיים. המועצה מטילה על ההנהלה הארצית להגביר קשרים אלה במטרה לסייע להעלאת גרעיני נוער יהודי לארץ.

נח"ל הגשמה

1. בשים לב לדרישה ההולכת וגוברת מצד סניפי התנועה למצוא מסגרת מגשימה לבוגריה, קוראת המועצה לתנועות ההתיישבות (הקיבוץ הדתי, איגוד המושבים) להעמיד לרשות הגרעינים משקי יעד נוספים.
2. בנות שהצטרפו, תתחייבנה לשרת את התנועה בשרות לאומי בהדרכה בסניפים מקומה מקבילה לשנת שירות. בתקופת השרות תגדרנה הבנות בקומונה והתנועה תתחייב לדאוג לכל מחסורן.
3. על מנת להעלות את הרמה החינוכית בסניפים, קוראת התנועה לגרעינים לשחרר חברים מתאימים להדרכה בקומונות בתנועה.
4. אנו מקדמים בברכה את ההחלטה להאריך את מסלול הנח"ל ב-4 חודשים על-מנת לאפשר גיבוש טוב יותר לגרעין ויצירת קשר אמיץ עם המשק הקולט.
5. המועצה מחזקת ידי התנועה השוקדת לגייס לשורות הנח"ל חברים פעילים מאזורי ספר ומצוקה.
6. מתוך הערכת אישיותו של השר חוני ז"ל, תרומתו להתיישבות ולנוער מאזורי מצוקה, החליטה המועצה להנציח את שמו ולקרוא לאחד הגרעינים הקרובים בשם „גרעין מיכאל".

לחינוך תנועתי

1. המועצה קוראת למרכז הארצי לעבד תכנית וליצור את הכלים להעמקת החינוך לאמונה ולערכי הנצח של עם ישראל.
2. המועצה קוראת למרכז ולהנהלות הסניפים להגביר את החינוך התנועתי ולהקפיד על ביצוע חוקת התנועה בנושא תלבושת תנועתית: עניבה, סמל וכו'. ולהגביר בכך את הגאוה התנועתית של החניך.
3. במפעלים החינוכיים התנועתיים כגון סמינריונים, שבתות עיון, סדנאות חינוך וכו' רואים אנו דרך נאותה להעמקת המודעות התנועתית של החניך.
4. כתנועה מתבצעת לערכי תורה ועבודה קוראת המועצה למרכז הארצי ליחד מקום מרכזי ולהגביר את החינוך לערכי עבודה.
5. במסגרת הפעילות האזרחית בחינוך התנועתי, קוראת המועצה להגביר את הפעילות ההתנדבותית ולעודד את החניך ליטול חלק פעיל במפעלי התנדבות היזומים ע"י התנועה והמדינה.

בנושאי הדרכה

1. המועצה קוראת למחלקת ההדרכה לעבד תוכנית וכלים להעמקת ולהגברת החינוך הדתי בסניפי התנועה.
2. המועצה קוראת למרכז הארצי להגביר את מפעל ההכשרה של הבנת קאדר מדריכים צעירים מתנדבים בסניפי התנועה. לצורך זה יש להקים קורס מדריכים צעירים נוסף בצפון. כמו כן להרחיב את בית-הספר הקבע למדריכים הקיים וכן להגביר את חוגי ההדרכה הסמינריונים לסוגיהם.
3. האיל ועיקר פעולתה של תנועתנו היא באזורי פיתוח ומוקדי מצוקה, קוראת המועצה לתנועה להמשיך ולהגביר את המפעלים שיש בהם כדי להכין קאדר של מנהיגות צעירה מתוכי הסניפים שתפעיל ותקדם את הפעילות החינוכית בסניפים אלה.
4. המועצה קוראת לחניכי התנועה ובעיקר לשכבה הבוגרת להרתם למשימות ההתנדבותיות כגון: עזרה למשפחות ברוכות ילדים, קייטנות עליה וכן אימוץ בני נוער במוסדות סגר.
5. המועצה רואה בטיולים ובמפעלי הקיץ מכשירים חינוכיים רבי-ערך בחינוך לאהבת הארץ ולקיום מצות ישוב הארץ.
6. המועצה קוראת למוסדות התנועה לעבד תוכנית הדרכה למודעות הקיץ.
7. המועצה קוראת למרכז הארצי לקיים ימי עיון לפחות אחת לחודש למרכזים למדריכים ולחניכים פעילים.
8. המועצה קוראת למחלקת הדרכה לבקר לעתים קרובות בסניפים ולהנחות את מרכזי הסניפים בנושאי הדרכה. אשר תעבור עזרת והדרכה.

תהלוכת חניכים בחוצות קרית-גת

התרחבות ניכרת ב„מרכז להכשרה מקצועית תורנית"

מאת חיים פיקרש

בקצה מושב „נחלים" שבשיפולת לוד, על גבעה קטנה מסוברת בחורש עצים מצילים, מזורים מבנים מרשימים של „המרכז להכשרה מקצועית, תורנית", ובו למעלה מ-120 חניכים, בגילאי 16—17 שנה, שבאו מישובים שונים בארץ, כדי להכשיר עצמם

גולדשטין משה

במקצוע מבוקש, בטרם יצאו לשרת את שירותם הסדיר בצה"ל.

המגמה הקדם-צבאית של „המרכז להכשרה מקצועית". מיסודה של הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד, שתוכניו נבנים על התלמידים, הצליחה למעלה מהמשוער. כאן, בשקידה מופלאה, משך שנה רצופה לומדים החניכים, בסיוע מדריכים מקצועיים מעולים, מקצוע מגוון, ובכלל זה מכונאות הרכב, חשמלאות הרכב, טבחות, ועתה נערכים לקראת שנת הלימודים הבאה להכניס מגמה נוספת של אלקטרוניקה.

מקצועות אלה מבוקשים על ידי שלטונות צה"ל ואלה מעודדים את היוזמה להרחבתו של המרכז המקצועי. גם משרד העבודה רואה בברכה קידומו של מוסד זה, והוא נכון מצידו להמשיך ולסייע כדי להרחיב המסגרת.

„ואמנם, אנו נערכים להרחבתה של מסגרת זו — אומר לנו מר משה שיבר, המרכז הארצי של הנוער הדתי העובד, הרואה, ובצדק, במרכז להכשרה מקצועית זה שבנחלים את ה„מרכז הרוחני" לפעילות תנועתית הציונית של סביבת גוש דן כולו. מכאן, מנחלים, יוצאים המדריכים המסייעים להישפעל הסניפים של הנוער הדתי העובד בכל ישובי הסביבה. כאן מתבצעים פעולות כלל ארציות, מפגשי הסיבות מקצועיות החינוכיות של נ.ד.ע כאן קיימ- לסיבות ההוי ומפגשי החברה, ובכלל. ב„מרכז" התגבש גרעין מלוכד של חברים פעילים, ובוגריהו של גיבוש זה יצא גם השם הטוב למוסד החינוכי.

„שלטונות הצבא מברכים על כל בחור המשלים הכשרתו אצלנו" — מגלה מנהלו של המרכז המקצועי, מר אליהו שטמפר, בן פתח תקוה, מצאצאי מיסדי „אם המושבות" המקדיש כל עיתותיו, יחד עם המדריך הרוחני הרב א. בן-אב ומרכז הפנימיה יעקב מיירברג, שהגיע לכאן מצפת, לעיצוב דמותם של החניכים לא רק מהבחינה המקצועית כי אם ובעיקר. מהבחינה הרוחנית.

מאז שנתנכה הפנימיה, הרחבה כעגל הפעילות החברתית באוירה הדתית-יהודית. סדרי תפילה קבועים, מסיבות הוי ושלא לדבר על ההתעלות של ימי שבת וחג, הרב בן-אב, מגלה את היחס האישי כלפי כל חניך וחניך וכללית, נהנים החניכים מיוחמת האימוץ של המוסד מצידו של רבו של מושב „נחלים" הרב דני שילה, הרואה ובצדק בחניכים אלה חבורה של נערים דתיים, הראויים לתשומת לב. הנה כי כן, בגליון האחרון של „בשאון מושב נחלים" כתב המרא דאתרא כי „בליל שבת, בלכתך הביתה הנך שומע שירה יפה ומרגשת בין תלמידי בית הספר במרכז המקצועי, רבים יוצאי הישיבות התיכוניות והמקצועיות; משקעת עבודת חינוך רבה מצד המנהל, המורים והמדריכים. נקוה מאד שהמצב יתמיד והמאמצים החינוכיים ישאו פרי" — מסיים הרב שילה כתבתו.

„המאמצים החינוכיים נתנו ויתנו פרי" — חוזר ומבטיח המנהל מר שטמפר, בציינו כי כבר עתה, בסיוע פעיל של הגורמים הנוגעים בדבר, כמו משרד העבודה, הצבא ושלא לדבר על הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד, נערכים להרחבת מקומות הקליטה בשנת הלימודים הבאה צפוי גידול של עד 200 חניכים במוסד. ואכן, המקום משמש עתה כאתר בניה שעוסקים בו בהקמת מבנים לפנימיה שתקלוט 100 תלמידים נוספים בשנה הקרובה וכן בנין בית המדרש המרכזי.

„אני באתי לכאן מפני ששמעתי על הצלחתו של מוסד זה להכשיר מקצוע מבוקש תוך שנה" — מספר לנו התלמיד משה הורי, בן השש-עשרה וחצי, שבא מאשקלון, לאחר שלמד מספר שנים במוסד ירושלמי, ועתה, לפני צאתו לצבא, ביקש, כהגדרתו „ללמוד מקצוע לחיים". הוא לומד חשמלאות רכב, כמו רבים אחרים במוסד הנמשכים למקצוע זה, „מה אני אגיד לך, מעיר משה, „התאכזבתי מהחויה החברתית"...

את משה חורי מינו כמדריך משנה, והוא, בכח מסירותו ואופיו מצליח לגבש את החניכים לחברה אחת. הגיבוש החברתי, סבור גם משה גולדשטין, בן ה-17 מפתח-תקוה (אני מתגורר בפנימיה כי קשה לי להפסיק את מתח הלימודים בשל סידרת הנסיעה הביתה, מעיר משה...) הגיבוש החברתי הוא חוזר ומדגיש, פעל בקרבנו רבות. בשל גיבוש זה, יש גם גישה רצינית ללימודים. ואלה, כדאי לציין, נמשכים שעות ארוכות. פשוט, רוצים להספיק ללמוד „מה שיותר הרבה" במשך שנת הלימוד.

גם מוזו שמעון, מצפת, לא נירתע מכתח הלימודים. כל החברים רוצים להצליח ברכישת הידע המקצועי, לכן הם משתדלים לעשות זאת ולוא גם על חשבון הזמן הפנוי...

גיבוש חברתי זה היה לשם דבר. הוא גם המשפיע על היווצרות הקשר בין החניכים גם בתום שנת הלימודים. חבורת הבוגרים הפכו למעין משפחה אחת. הם ממשיכים לבקר ב„נחלים", לשמור על קשר מכתבי, ושלא לדבר על השתתפות כללית בשמחות הפוקדות את בני החבורה. ההצלחה בפניות הרבות מכל חלקי הארץ, נוקפת אף היא לא במעט לבוגרים, המעידים ואומרים על מוסד זה כי ראוי הוא לקלוט בתוכו עוד מאות רבות של נערים דתיים. אך מה לעשות, כמו באגח

חורי משה

מר משה שיבר, המטפל ודואג אישית בנושא הפתוח של המוסד. אנו עושים את הכל כדי לזרז את תהליכי ההרחבה כדי לקלוא את כל מאות הנערים המתדפקים על דלתותינו.

הפעילות החברתית, כשלעצמה מגוונת. החניכים בזמנם הפנוי (והוא קצר, יחסית) משתלבים בחוגי מלאכת יד, דרמה, מחשבת ישראל חוגים בענפי הספורט, המופעלים בשיתוף עם „אליצור". כאן מצטיינים החניכים בענף הכדור סל ו„טניס השולחן" וקצרים הישגים. יש תקוה שבקרוב תשמע על עלייתנו לליגה א' בענף זה — בישר לנו אחד השחקנים...

אכן, מוסד מרשים ביופי חזותו וגיבוש חניכיו. לא מכבר חנכו את חדר האוכל המרווח והנאה וכן את המטבח הלימודי, בו מכשירים. צעצם חבורה של נערים להיות טבחים „למטבחים גדולים כאר", ומקצוע זה מנחיל להם אחד מאשפי המטבח הישראליים הנודעים, התולה, לדבריו, תקוות גדולות בחבורת משתלמים זו.

את קירות מתקני הלימוד מעטרים ציורים ססגוניים, מנופי הארץ והמקומות הקדושים שלה. ובכל מקום בולט סמל הנוער הדתי העובד והלומד. אף יוזמה זו קבאה מצד התלמידים היא בבהיגת סמכן נוסף שיש בו כדי להעיד עד כמה מעורים החניכים במוסדם—ביתם.

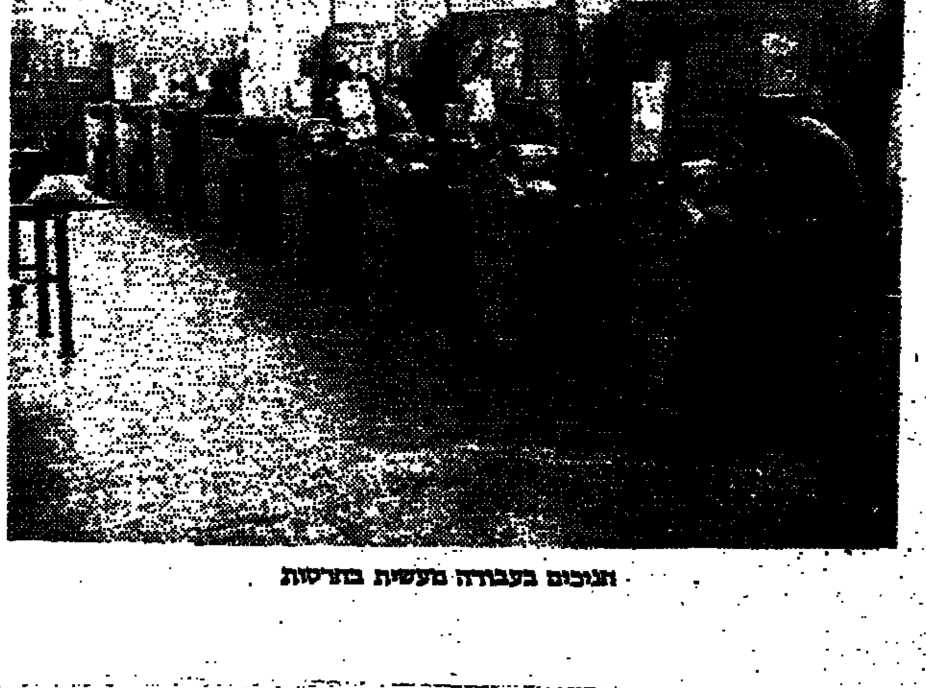
חניכים בעבודה מעשית בחרטות

דיוקנו של סניף

משפחה של מדריכים ב„יבנה"

על ותיקי עירת הפיתוח „יבנה" שבדרום הארץ נמנית משפחתו של מר אליהו אטיאס, פועל בנין, שירע יורע גם כיום, בכח אמונתו, מסירותו ואמונתו, לכלכל משפחה למופת, ומכח החינוך הדתי שהעניק לבניו, המשיכו וממשיכים גם כיום הילדים ללכת בדרך אבות. אך ייחודה של משפחת אטיאס, אינו רק באידיליה המשפחתית, כי אם ובעיקר, בעובדה, שמתוכה צמחה „משפחת המדריכים" לסניף הנוער הדתי העובד בעיירה.

בתחילה היה זה דוד אטיאס, העושה כיום את שירותו הסדיר בצ.ה.ל, שהשכיל להיות עם חבריו את היסוד והאיתן לסניף, ועד היום, בימי חופשה, הוא פונה אל ה„סניף שלי" ומשתלב בין חניכיו הצעירים, מדריכם ומרבה לספר להם על ימי הבראשית.

פנה דוד אל שורות הצבא, ואת מקומו „תפס" יחזאל, הוא המסייע כיום לציון גלעד, המרכז, בהובלת העלעלו התקינה של סניף נ.ד.ע, ומשרמז יחזאל שתוך שנתיים ימצא עצמו, בע"ה בשורות הצבא. הבטיח גם האח הקטן, שלום, ללכת בעקבות אחיו, ולהכשיר עצמו, בבוא העת לתפקיד של מדריך...

✱

אכן, משפחה של מדריכים, שענייני של הנוער הדתי העובד בעיירת הפיתוח, קרוב אל ליבם. „הכי מעניין, שאל הסניף הקטן של הנוער הדתי העובד, הסניף הגלוב הרולף, נמשכים החברים וכאן מבלים כמעט בכל ערב. ואין בניינים מרשימים כמו המתנ"ס העירוני, המשופע בכל טוב, מושך אותם" — זאת אומר לנו יחזאל, גבה הקומה וטוב הסבר, המנסה להבהיר לך עד כמה התגבשה יפה בעיירה חבורת הפעילים של הסניף המצליחים לרכז עשרות רבות של חניכים צעירים, מדי ערב ולהעביר במחיצתם פעולת ראויה להערכה.

„במה שהסניף שלנו קטן, צר עלוב, הפעילות תוססת" — חוזר ומסביר יחזאל, בהעריכו את ההנהגה הארצית של הנוער הדתי העובד, שהפעילה את ה„חוג להדרכה" בבאר שבע, ששם, הוא, כמו רבים אחרים, עבר את שלבי קורסי ההדרכה ויכול כיום לתרום חלקו, בהתנדבות, ומתוך שמחה של ממש, כהגדרתו.

✱

סניף „יבנה" נמנה על הסניפים הפעילים של הנוער הדתי העובד, הראשון, כאן בעיירה הדרומית, נוכר למדי. צריך גם לזכור שתמול-שלשום. עלתה עירת יבנה אל כותרות העתונים, בשל הפריעה לתנועה הנמשכת מצפון הארץ לדרומה והולכת על פני העיירה. נערים במאות, באפס מעשה חסמו את הדרכים, תבעו את תשומת הלב ולבמענה מצד המדינה, הקימו בעיירה „מר-עדונים" עד בלי די" ובכל זאת, צריף סניף נ.ד.ע מהווה מוקד למשיכה של רבים, מבני הנוער הדתי העובד שבמקום.

הסניף מתפתח? חוזר יחזאל על שאלתנו. ברור. הוא עונה בפסקנות יתירה, מדי שנה אנו קולטים חברים חדשים, אך עתה יש לדעתנו לפעול גם לריכוז גרעין של נערים, עולים חדשים. אלה מצויים בעיירה, אך נראה ו„לא מצאנו עדיין את השפה המשותפת עימם" — מסביר יחזאל, באיינו כי לקראת פורים, במסגרת הפעילות „הנגיגה כאן לשיאה-הפורשים", יצאו לראשונה, לשתף גם את העולים הצעירים.

הסניף ביבנה, השכיל ליצור את הקשרים החברתיים עם הסניפים האחרים של הנוער הדתי העובד בדרום הארץ. ואין שותפות זו באה לידי ביטוי רק במפעלים הכלל ארציים כי אם במפגשים בלתי אמצעיים, בכל ימות השנה. „אנו מחליפים לא רק רשמים עם החברים כי אם גם הדרכה והצעות לקידום הפעילויות החברתיות הארגוניות שלנו" — אומר יחזאל אטיאס.

✱

קירוב יתר של החברים בסניפים כמו אשקלון, קרית מלאכי, קרית גת, שדרות ואף באר שבע, סייע לגיבושה של חברה רחבה ונאה על השתייכותה למסגרת יהודית זו, ולא במעט תרמו התורמים גם כיום, לגיבוש זה, בני משפחת אטיאס, שהם מבני המשפחה הנאמנים של הנוער הדתי העובד בארץ!

...ע"י איגוד פועלי המתכת, ה־ע והאלקטרוניקה יצחק גלעדי, ד"ר אתמול בישיבת מרכז האיגוד. המו"מ עם נציגי המעסיקים ל־חידוש הסכם העבודה, הופסק בשל סירובם להשוות את שכרם של ה־בודים לזה של העובדים בתעשייה מרכז החלים, כי לא יתכן כל בנושא סבלת שכר אחידה, להרתע גם אם המצב יחייב ...ית צעדים ארגוניים או הכרזת ...ך עבודה.

...אות לנינבת הנערה בעבריינות נמלטת

שופט בימ"ש השלום בתל-אביב, ...י גרוס הוציא בלשכתו צו המכריז על אותה גינזברג, שחטפה את ילדה יובל בן השנתיים, כעל עבריינית נמלטת. המשטרה האשימה אותה לפי סעיף 253 לחוק הפלילי, הרן ב"חוסר ...פת קטין בניגוד להסכמתו של ה־אפוטרופוס". לפי צו בית הדין הרבני היה הילד צריך להישאר ברשותו של האב אהרן גינזברג.

הגדות בשפה הרוסית לעולים מבריה"מ

משרד הקליטה הפיץ לקראת ה־פסח 2500 הגדות בתרגום רוסי בקרב עולים מברית המועצות. חלוקת הה־גדות נעשתה בצורת דברים מקומיים, כמשכות ... המחלקה לקליטה הכרותית במשרד הקליטה והמוסדות ציבוריים המקיימים סדרים בהם ישתתפו עולים. ערב הפסח עומדים ל־הגיע לנמל התעופה עולים מברית המועצות, הם יקבלו מצות, יין, קמח מצה ומצרכים אחרים.

בתנועה

הסתדרות הפועל המזרחי סניף ירושלים
המועדון הדתי לעולה בשכונה עם תנועת האשה הדתית הלאומית

סדר פסח לעולי רוסיה בבית ה־ספר הממלכתי הדתי בשכונת נוה יעקב בהנהלתו של ... מבנב אשרי.

ירושלים

ביקורי חג בביתו של הרב הראשי לישראל הרב עובדיה יוסף בלשכתו בהיכל שלמה

הראשל"צ הרב הראשי לישראל הרב עובדיה יוסף יקבל קהל בלשכתו בהיכל שלמה בירושלים בימים ראשון ושני ג' וד' דחוה"מ פסח י"ח י"ט ניסן תשל"ו בין השעות 10.00—12.30.

תל-אביב

ביקורי חג בביתו של הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן בביתו בתל-אביב

יתקיימו ביום שני ט"ז בניסן א' דחוה"מ, ביום ראשון י"ח בניסן ג' דחוה"מ וביום שלישי כ' בניסן ה' דחוה"מ — מ־10 בבוקר עד 1.30 בצהרים.

ביקורי חג בדירתו החדשה של הרב הראשי י. י. פרנקל שליט"א

הרב הראשי י. י. פרנקל שליט"א יקבל ביקורי חג בדירתו החדשה רח' בלפור 39 תל-אביב. בימים דלהלן: ביום ראשון, י"ח בניסן תשל"ו בשעה 12.10 בצהרים, ובשעה 5—7 אחה"צ.

ביום שני, י"ט בניסן תשל"ו ב־שעה 10—12 בצהרים.

ביקורי חג בבית הרב הראשי להי"א הגרח"ד הלוי

הרב הראשי להי"א—יפו הרב ח. ד. הלוי שליט"א יקבל ביקורי חג ב־דירתו (שד' רוטשילד 96) ביום ראשון ג' דחוה"מ פסח בין השעות 10 עד 1 לפנה"צ, 4 עד 7 אחה"צ.

בבית הכנסת הגדול

בחג הפסח, יעבור לפני התיבה בבית הכנסת הגדול בתל-אביב, רח' אלנבי 110, החזן הראשי מר יהושע לורד בלווית מקהלה: מנחה 5.45, שחרית 7.30.

בשבת חול המועד פסח, יעבור לפני התיבה החזן מר יאיר סובר: מנחה 5.30 שחרית 7.30.

לפני קבלת השבת יתקיים השיעור ב"רמב"ם" בהלכות תפילה, ע"י יו"ר ההנהלה מר אברהם הצרוני בנושא: "כל הכתובים קודש ו"שיר השירים" — קודש קדשים".

הערכות "דן" לחג הפסח

בערבי החג וחול המועד יתוגבר קוי דן בהתאמה לצרכי הנוסעים. בערבי החג השרות יופסק בשעה 17.30 ויחודש עם צאת החג. אוטובוסים מתל-אביב לפרברים בשעה 17.30 מהפרברים השכונות בשעה 17.15.

שרות מיוחד לפרק הלאומי ברמת-גן באסרו חג 22.4.76 יפעל קו מיוחד מהתחנה המרכזית בתל-אביב ומרח' ביאליק ברמת-גן ליד הקו 65 לפרק הלאומי ברמת-גן.

קו 400 מירושלים, בני-ברק, רמת-גן וגבעתיים הערה: הרשימה ...

שרות מיוחד קו 47 למתחם השע־שועים בגני התערוכה יפעל בימי חג, שבת, בימי חול המועד משעה 22.30.

סדרי עבודה בעיריה בחג הפסח

במשרדי עיריית תל-אביב—יפו יהיו סגורים, פרט ללשכות המודיעין ה־ציבוריות, "הבוקר" (טל. 106) ... שרותי ...; בימי חול המועד משרדי העיריה פתוחים, פרט למחלקת הגביה, פתוחים עד שעה 12.00 בצהרים בלבד. גן החיות בתל-אביב יהיה סגור לקהל ביום הפסח (יום ה' 15.4.76), וכן ביום שביעי של פסח (יום ד' 21.4.76).

מחסן הספרים של הנהלת משרד הדתות מודיעה, כי מחסן הספרים ברחוב אורבאך 3 ביפו — יהיה סגור לרגל תופשת הפסח וספירת המלאי. מיום 14.4 ועד ליום 2.5.

שי פסח לחוסכי אגור

כל חוסך אשר יביא קופתו להרקה מיום ראשון 11.4.76 (י"א בניסן תשל"ו) ועד לפחות 20.— ל"י (בחושבנו יהיה 40 ל"י (כולל סכום הרקתו) יהיה זכאי לקבל שני משחקים מענינים ומהנים לחופשת הפסח:

משחק חשבון ומשחק שש־בש

משחק החשבון מיועד לג' עד ג' משתתפים ואילו משחק השש־בש מיועד לב' משתתפים.

מהרו והריקו קופתכם או פתחו עוד היום חשבון "אגורי" באחד מסניפי בנק דיסקונט או בנק ברקליס דיסקונט וקבלו את התשורה וכל עוד קיים מלאי בסניף. כל הקודם זוכה.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ — בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

מוזות מועצת כפר תמיה

המשונה על בהיו הצפון, בר יש־ראל קניג, הורה אתמול על פינוי המוצבה הבקועית בכפר תבורה ו־ביצי ועדה קרואה.

על מינוי הועדה הוחלט בעקבות ליקויים משכים, שהיו בניהול פ־עולות המוצבה. כיו"ר הועדה מונה מר זכי דיאב, מי שהיה ראש המוע־צה, עובד ציבור נוסף ושלושה עוב־די מדינה.

הלבית הנוסעים בחג

הגעת הרכבות בערב החג תוגברה ע"י תוספת קרונות כדי לאפשר הס־עה מירבית לאזרחים וחיילים כאחד — על כך הודיע אתמול דובר הנ־הלת הרכבת בחיפה.

לוח הזמנים של רכבות הנוסעים יהיה בהתכונת ערבי שבתות, האמ־רחים מתבקשים להקדים נסיעותיהם ולאפשר ע"י כך לחיילים להשתמש ברכבות האחרונות.

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק — ת. ד. 642 ירושלים

10 ספרים חדשים

מדרש הגדול

ספר ויקרא, עם מבוא, חילופי נסחאות וציוני מקורות מאת הרב עדין שטיינזלץ.

ספר בראשית	המחיר: 60.— ל"י
ספר שמות	המחיר: 50.— ל"י
ספר ויקרא	המחיר: 50.— ל"י
ספר במדבר	המחיר: 50.— ל"י
ספר דברים	המחיר: 60.— ל"י

אבן עזרא

פירושי התורה לרבינו אברהם אבן עזרא, על פי כתבי־יד ודפוסים ראשונים עם מבוא, ביאורים, ציוני מקורות ומקבילות מאת ד"ר אשר וייזר.
כרך ראשון: בראשית
כרך שני: שמות הארוך והקצר
כרך שלישי: ויקרא, במדבר, דברים — המחיר: 115.— ל"י

תשובות רב שר שלום גאון

כונסו מתוך כתבי יד וספרי גאונים וראשונים בצירוף מבוא הערות וביאורים מאת הרב ד"ר רפאל שמואל הכהן וינברג — המחיר: 25.— ל"י

רבינו אפרים

תלמיד חבר של הרי"ף. פירושים פסקים ותשובות בצירוף מבוא מקיף ותולדות חייו, הערות וביאורים. מאת הרב ישראל שציפנסקי — המחיר: 50.— ל"י

חידושי הריטב"א על הש"ס לרבינו יום טוב ב"ר אברהם אלאשבילי

יו"ל על פי כתבי יד ודפוסים ראשונים בצירוף מבואות, ציוני מקורות, מקבילות, הערות וביאורים. מסכתות סוכה ומגילה על ידי הרב אליהו ליכטנשטיין. מסכת מועד קטן על ידי הרב צבי הירשמן — המחיר: 40.— ל"י
מסכת עירובין ע"י הרב משה גולדשטיין — המחיר: 36.— ל"י

בית אפרים

מהדורא תניינא, שאלות ותשובות בדיני אבן העזר, מופיע לראשונה מתוך כתב יד מאת הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל. התקין מבוא וציוני מקורות הרב משה גלזר — המחיר: 45.— ל"י

דברי מלכיאל

חלק שביעי. שאלות ותשובות וחקרי הלכה בש"ס ופוסקים הדרשות. מופיע לראשונה מתוך כתב יד מאת הגאון רבי מלכיאל צבי הלוי טננבוים זצ"ל רבה של לומזה. הביא לדפוס הרב לשפר דב רוזנטל — המחיר: 25.— ל"י
נמצא עדיין למכירה חלק ששי — המחיר: 18.— ל"י

זהרי יעבץ

הגהות וביאורים לספר הזוהר. מאת הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל. יוצא לאור בפעם הראשונה מתוך כתב יד אוקספורד עם מבוא, הערות וציוני מקורות מאת אברהם ביק — המחיר: 18.— ל"י

לוח לששת אלפים שנה

לוח השוואה למנינים השונים מבריאת העולם עד סוף האלף הששי. מיסודו של א. א. עקיבא ז"ל. הלוחות והמובאות הוכנו בידי נתן פריד. ערך דוד זכאי. דברי הקדמה יהושע מנוח — המחיר: 200.— ל"י

עיון וחקר

בתקופת הגאונים, בפיוט ובבלשנות. מעזבונו המדעי של ד"ר שמעון אפנשטיין ז"ל. תירגמו מגרמנית צבי בר מאיר — חיים לשם — המחיר: 35.— ל"י

משרד ההפצה: תל-אביב, רח' אלנבי 87, טל' 615036

ר' בן ציון ציזלינג ז"ל

(סוף בעמוד 6)

מאוד הם ושלום; לכן תובה להודיע זה קושט דברי אמת, והנני מזהיר את כל הגאבן ל־תורתנו הקדושה ולמסורת אבו־תינו להזהר מהתעיה בקיא שב־רון המטיפים המהבילים, הטוב־בים בארצות מרחקים ומפארים ומשבחים את הגימנסיה, ה־סקירים המשקרים, המבלאים בינבי הפתוחים ועבריסיהם להכזיב את כל המודיעים דברי אמת ל־אמיתם על דבר הנגע הזה לבית ישראל, וידעו אמונה אומן, כי כל הבא בגליוני "המודיעי" על אודותיו דברי אמת הם. ומי יתן ונודעו לב, יזהו אנשים, נכונים, אנשי אמת, שלוח ציר נאמן לעלות ארצה הקודש, לראות ב־עיניים ולשמוע באזניים את כל הנעשה והנשמע בתוך הבית אשר בשם גימנסיה יקראוהו ויוכחו ויודיעו לישראל מי המה המשק־לים המשחיתים ומי המה הצדי־קים למלט משחיתותם. והקדוש ברוך הוא, שחותמו אמת, יחמול על עמו למהר להוציא עליהם אור אמת, ולהופיע רוח יודע בינה אמת ויוגיעים שונים ילמדו לקח אמת, במהרה בימינו אמן!

בן ציון אריה ליב ציזלינג

מקץ שנה עלה לארץ בנו, של רב"ץ, ר' צבי מנחם ציזלינג, אחד בני תלמידי הגימנסיה, ואתו כל מש־פחתו — ובכלל זה גם אהרון ציז־לינג. ואכן, לימים הלך גם אהרון ללמוד ב"הרצליה", וכפי שהוא אר־מר בביוגרפיה שלו: "הבינותי ה־עצמאות הראשונה של הנער אהרון לעבור וללמוד בגימנסיה הרצליה". כתוך האמור מסתבר, שהדבר לא היה, כנראה, לרצון אביו. רמ"צ הורה ב"תחכמוני" ביפו־תל־אביב. ואכן, בהמונה המלווה את המאמר "70 שנות תחכמוני" לשבחה אהרוני ("הצופה" 13.6.75) אנו מוצאים ב־שורה הראשונה בין היושבים את הרב ציזלינג.

הנכדים של רב"צ ציזלינג יצאו "לתרבות רעה" ואיו ביניהם היה אחד שזכה להיות שר־החקלאות ה־ראשון של מדינת ישראל הוא אהרון ציזלינג. בכך אף הנשים הנכד את משא הלב של סבו בשירים המאס־טוראלים שלו על העבודה של אדמת ארץ־ישראל ובשדותיה וכן זכה אחיו של רכ"ץ, ר"י אילן, שלא הגיע לארץ, לנכד, סגן אלוף בצה"ל, ה־נושא את שמו של ר' בן ציון ציזלינג.

גלגל החוזר של ההיסטוריה היה־דית.

יהדות ארה"ב

(סוף בעמ' 4)

את זכויותיהם של העם הפלשתי־נאי...

הדרדרות

בושה כיסתה את פנינו כאשר נו־קלנו בשבוע שעבר על־יד הקונסוליה הישראלית בקבוצה, אמנם לא גדול, של צעירים וצעירות, שהפגינו נגד "הרדיפות" של ישראל נגד ה־ערבים בארץ, וביניהם מספר צעי־רים וצעירות יהודים.

אלה הסבירו שהם בעד "חיים ב־שלום ואחוה של יהודים וערבים בישראל", אולם בעיניהם, מלאות זעם ותיסכול, ההשקפה שנאה עצ־מית יחד עם איבה חולנית לדתם ועמם. הם גם שונאים את היהודים שפינקו אותם בכל מיני תענוגות ובדוגמתם גרמו שהיהם של אותם הצעירים ריקים מערכים, מתוכן משמעותי.

אנו עומדים לא רק לפני התגברות מיזוזות ואדישות כלפיה, כי אם גם כזל תופעה משפטית גלויה בה, ה־מביאה את הגורשים לציבור למחנה האויב.

אם יש גורם שבידו לעצור בעד הדרדרות מסוכנת זו, ואשר עשוי להוות גורם כקשר לכל אקדמאי של יהודים, הרי זו האינטלגנציה הדתית החדשה, האינט־קטואלית ה־מצליחה הדתיים, שמחוקים ידי־עה רחבות ביהדות ונאמנות לה עם השכלה גבוהה.

זה הגורם שאפשר ולכן יש לגייסו, למשיבה הצלה של הנוער האקדמאי היהודי.

עצמאות רוחנית

(סוף מעמוד 8)

הנה תימה: דשני דברים, וכן אמרו הא להכא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, כל דכפין; אי כ־יאכל שהחיה עוד עשויה כלחם עני ולא שהחיה מצה עשויה עכ"ל.

המהר"ל על ההגדה התעמק להס־ביר, כמה נקרא לחם עוני, ואולי יקשה לך כה עבין עניית אל החי־רות והלא שני הפכים הם החירות ו־העניה? ואין קושיא, כי עניות ב־עצמו הוראה על הגאולה, שאין עניו הגאולה שיוצא ואין לו שום צירוף אל זולתו, לא כמו העבד שאינו עומד בעצמו ויש לו צירוף אל זולתו, הוא האדון, לכך הדבה שיש בו עשירות אינו עומד בעצמו רק יש לו צירוף אל קניניו ואין בה גאולה, אבל הדבר שיש בו עניות ואין לו קנין רק עומד בעצמו שייך בו גדולה, כוונת דב־ריו, גאולה וחירות הקנינים של־אדם בעצמו, ולא ע"י צירוף לזולתו או אין זו עצמיותו, והלוי בדבר חוץ מבנו, לכן לא נקראת חירות אמי־תית ואין כאן גאולה ודוק בזה.

לפי דבריו להם עוני, הוא אם כן סמל של חירות.

לפי ביאורו של האברבנאל, יוצא, שכוונר של מצה להחזיק את האדם ולהחזיר אותו לעצמיות שלו, להו־וות הצנציות של האדם. בחג החרות, חייב להשתחרר מתאוות של המותר־ות הבלתי טבעיות, ולהשתמש במו־תנת הטבע האלקי, לא להשתמש בחמץ, לעשות אדם, רצה לו אל־קים, שבעה ימים שאור לא ימצא בבתיכם, כי כל האוכל חמץ ונכר־תה הנפש ההיא, הימים האלה הם ימי חינוך לאדם להשתחרר מתאוות המותרות, ולהתקרב לשולחן האלקי אשר הכין לאדם בלי עמל ו־יגיעה, ולהציל את כשרונותיו לדברים נעלים יותר.

מורלה — מפגש היוקרה הארצישראלי

רובקס — המתנה היפה ביותר

היום

יום רביעי, י"ד ניסן תשל"ו, 14.4.76

פרשת אחרי

הפרק: מלכים ג; המשנה: דמאי ח, ז—ח; הדף: עירובין עח; ה־הלכה: קצור ש"ע סו, ה—ט.

פסח — הפרק: שיר השירים א; המשנה: דמאי ה' ט—י; הדף: עי־רובין עט; ההלכה: קצור ש"ע סו— צא, י—ג.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א', ב', צ' — כל שעה.	
09.55	(א) חדשות באנגלית
10.55	(א) חדשות בצרפתית
17.55	(א) חדשות באנגלית
18.50	(א) חדשות בצרפתית

שידורי הכניות לעולים (ב) עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

06.10 "קונצרט בוקר"; 09.05 "קונצרט בוקר" — הכינור; 10.05 "באמר הספרים"; 10.15 שיחה בהלכות פסח — בצרפתית; 10.35 "הדידים"; 11.15 סד־רון שיין; 11.35 "זמורה מר־סיקליות"; 12.05 "פרקי נגינה"; 13.05 "קונצרט בצהריים"; 13.55 "זה בטוסקה"; 14.10 "אם הייתי"; 16.10 "בשעת פורים"; — סיפורה של הגבי נחמה פייגרס מ־פרס־חיבה, האם האוכלה הראשונה ב־ארץ; 15.00 הנביאה ליולדים — פולקלה — כבוד לפסח.

רשת ב'

06.00 "שמע ישראל", "זה טובו אתי"; 11.45 יער "עכבר" "הכהן הכפנה היוצה"; 12.05 "בטבת דהוה עם..."; 12.30 "בשיר ובחזיון"; 13.05 "בצהריים"; 14.10 "לי ולך" — שיר ונזכרה; 15.05 "חדש כות ישדי"; 16.10 "ושבחת בחגיך" — שירים; 17.05 "יהודים בניבו הסורי".

מוצאי החג

רשת א'

19.05 "ליל'צאי חג החרות"; 19.30 פרקי היום בהגיך: שיר השירים, פרק א', ב' קריאה בפי בסה ניסן ושיחה מאת הרב עדין שטיינזלץ; 20.05 "דעה, קהל"; 21.05 "שיר השירים" בביסקופה; 22.05 "עליית לכהנא"; 23.05 "דודי לי".

רשת ב'

20.05 "הבורה הסורית"; 22.05 סדרי בהים בשירתה; 23.05 תן לי סי; 00.05 גבר ואשה.

טלוויזיה בללית

20.00 "כאילו הוא התיאנו ממצרים"; 20.30 בבה יהדרות; 21.00 חנוכה — "ההדרים"; 22.20 ארץ ירושלים — עם הפנים "הנכנסים"; 23.40 קולנוע — יום; מרשות.

נהרג בתאונת דרכים בנגב

נהג טנדר דוד פתיחה ממושב ברוש בנגב נהרג ביום ראשון ב־לילה ו־5 אנשים שנסעו עמו נפצעו קל, כאשר משאית התנגשה במכוני־תו ליד מושב ברוש.

פתיכה נפגע קשה בראשו והובא לבי"ח באשקלון, שם נקבע מותו. נהג המשאית אהרון כהן מאופקים נעצר; ואהבי"ל שחרר בערבות ב־לקידת, שופט, בערבות של 15 אלף לירות.

● מגרלת לשד הרעלן בגורל המספרים הבאים: 04 08 12 19 38 39 המספר הנוסף: 26.

לוח הצופה

● בגל קנה הכל להשים מלורות מקרים מערכות חיסולים 832267 .863748

● בצפון תל-אביב למכירה דירת 3 חדרים + מרפסת סוכה 457447 — אלעזר.

● למכירה וילה + דונם בסביבה דתית בפתח־תקוה. לפנות טלפון 793736—03.

● למכירה פיג'ו 1972 404 אוטר מלית, כצב מצוין, 53,000, טל. 955108, בשעות המשרד.

● השכיה, רווק, דתי אשכנזי, בעריך בדתית עד 35. ת. ד. 8336 תל-אביב.

● האהתלי 24 168 מעוניין בדתי אשכנזי רצוי אקדמאי. טל. 793462.

● דתיים בתל-אביב, הפלוגית, דירת לוקסוס 2½ חדרים קומה א', אפשרות עם ארונות קיר, טל. 39355 ב־16.00—22.00 ו־9.00—14.00.

● מעונין לקנות השמיטי קדושת ואומנות יהודיה עתיקה ת. ד. 4075 ירושלים.

תיאטרון ישראל

מחר 15.4.76

הבימה: על קהלת דשה: אולם גדול; קרב: אולם קטן

הקאמרי: כולם בתן ביני: ת"א

הצופה

עתון יומי

HATZOFE DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ, המערכת: ש. דניאלי, מערכת והנהלה: תל-אביב, רח' המסגר 66, טל. 35421, ת"ד 2045. חשבון בבנק הדואר 41144 ✱ סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148, טל. 234910, 528344, 35609 בערב טל. ✱ סניף חיפה רח' הרצל 3, טל. 663628 ✱ דפוס העצור בע"מ ת"א, רח' המסגר 66, טל. 81854.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות והפרסומים

מעבדות לחירות

(סוף מעמוד 11)

"אין ציונות בלי תורה"

ישראל קליים: נולדתי בקייב, בבית סוביטי, תערובת של סוציאליזם, קומוניזם לאומנות רוסית, תילול בית. אבל היתה לי אמא יראת שמים. בזמנים הקשים שעברו עלינו — היתה מזכירה שם ה' עלי, כילד הנוטה לקלוט רשמים, זה עשה רושם עצום, רושם בכל החיים. למרות שאמא לא התפללה, למרות שהיא עצמה כבר גדלה בקומו־ניסטית. ואני הייתי דרך שני של יהודים רוסים ועיכוי ה...ה, למרות שרציתי להיות רוסי באמת אוהבים — חשתי זר, לא יכולתי לאהוב את מולדתי, שלא לדבר על כך שהיא לא רצתה לאהוב אותי. שמי, ישראל, כבר העיד עלי, מה מוצאי. גדלתי עם נטיה ספרותית, רציתי לכתוב — אבל הלכתי, כרוב היהודים, ללמוד הנדסה. לא הייתי מסוגל להתמכר לתרבות רוסית. הנדסה זה משהו בלתי מחייב, מבחינה רוחנית, ולכן כנראה בוחרים רוב היהודים בהשכלה טכנולוגית. בעצמי, בבית, למדתי שפות (גם עברית) למדתי מוסיקה, וסבלתי כל הזמן מתחושה של קיומי הזרפף ביהודי רוסי, לא לגמרי יהודי, ולא לגמרי רוסי, משהו באמצע. בלי שהסבירו לי דבר, כמוכרח עצמית, תפסתי לעומק את אי הטבעיות של חיי כיהודי בגלות במקום בארץ משלו. מלחמת ששת הימים נתנה לי את הדעות שאליו השתוקקתי בלי דעה.

נעשתי ציוני בהכרה, ניהלתי תעמולה פרו־ישראלית בכל מקום שבו מצאתי אוזנים: באוטובוס, בעבודה, בין חברי. השגתי במחתרת את הספר "אלף מילים" ולימדתי את עצמי עברית. אח"כ נפתח אצלנו אולפן שבו הייתי מלמד עברית. היו זמנים בהם ישבו אצלי לא פחות מחמשה עשר תלמידים. גם מבוגרים היו נוהגים להיכנס אלי כדי לשמוע חדשות על ישראל, על סיכויי העליה.

אבל כל הפעילות שלי היתה חילונית, לאומית. רק באיי, כעולה חדש, הנסתי שאין ציונות בלי תורה. כשעליתי לארץ נסלחתי, חומש ברוסית, והתחלתי קורא בו לאט, ביסודיות, מאליף ועד תיו. השומר היה זר ורחוק — וכדי לקרבו אלי חיפשתי בעצמי פירושים וסמלים. למשל, שמתי לב לכך שהתורה נפתחת באות ב', הסלמתי לקרוא את התמשם במסתה ב' האי"ל הוא אחד, אמרתי לעצמי, ואולי כי היא סכל של "די" — דוהשית שבין האלוקים לבוראיו. גם תשובה היא, ובסכל הב' כך הייתי מתבר לעצמי מדרשים. ועל המצב שתפסתי בניתי שלם אמונה שלם. ביסוד מילולי לגלגול הנפשות שעברתי התבטא. בכך שעשיתי את שם משפחתי, קליים — הוא שם חדש, צירוף של עלינו ומו באב. שהוא, תחילת הגלות ותכרן לנורע ביותר שעבר על עמנו. מה שעבר עלי, ועל עמי, גרם לי להגיע למסקנה שמטרתה להיות השגחה, שיש התערבות אלוקית בהיסטוריה האנו־שית, מהורהרים בבריאת השלם, תוך כדי קריאת פרשת בראשית, הרגשתי שעלכנו מתוכנן, ברוא במחשבה, תוך כדי היפושי קידב אותי פרופ' מרגובר, ומסר לי על הצג להסידות, למדתי בחוג והתחזקתי באמונתי, אבל מכאן ועד קיום מצוות עוד רחוקה הדרך. אשתי וחברי — אינם ארוזי. הם בשארו חסרי אמונה, ובלי שיתוף פעולה קשה להפוך את הבית לכשר. עדיין אינני מתפלל. ככלל אני לא כאלה, כמו רוב היהודים, בגולה, המסוגלים לומר בשיגרתיות: "לשנה הבאה בירושלים", בלי לעשות דבר לשם כך. אבל אני מבנה לומר כל יום "שמע ישראל", זהו ראשיתה של התפילה בשבילי. ואני גם משתתף בחוג של הרב אהרון פינק בי לומדים קצת תורה ומשנה וגמרא ומחשבת ישראל.

ברור לי, אינטלקטואלית, שתורה ללא מעשה, אין בה די. אבל עוד קשה לי להגיע אל המעשה, אל המצוות. שהרי באו בקובוצים שנעזרו בי בנעורי, וכל יהודי רוסי כך הוא. אפילו אם הוא מבחיש ודוחה את כל תורת ילדותו, הקובוטיסטי היה מבחינה זו משלה ומוצלח ביותר. אבל אני נאבק בו בכל כוחי, מה שמקשה עלי במיוחד להגיע זו המציאות בארץ. גיליתי פה דתיות שהתכנו לציונות, בלי תורה ושאינם יודעים כי בלי תורה אין ציונות ואין עתיד לעם ישראל בארץ ישראל... משנה שדווקא כבוני, הגעלה מרוסיה צריכים ישראלים לשבור אמת ויים בשמה. כל כך, אני מתנב עכשיו מאמרים להסברת הדבר, וגם כתיבתי היא אחת ממדרגות התשובה שלי.

במערכות דת ומדינה

(סוף מעמוד 11)

החינוך הממלכתי (מתנסים), מוזים בישובי הספר ועוד.

אם אמרנו להקיף כל הנושאים ב־תחום הסוציאלי, שהסיעה טיפלה בהם בכישור הפרלמנטרי לא הלינו מספי־קים. כך, למשל, הסיעה הציעה לדון במצבם של הקשישים בישראל, בדוי־כים לגמליהם של נרקומנים, בדאגה לשיכון זוגות צעירים, איסור פרסום שמו של עצור, מלחמה בהון השחור, מסדי הירידה מהארץ, כפעכות האושפוז ועוד ועוד.

יו"ר סיעת המפד"ל מציין שורה של מקרים בהם נתנה הסיעה יד לסיעות אחרות. בעד הצעות בנושאים חמורים ונגד הצעות החוק שלא לרוחה של המפד"ל. כך, למשל, במאבק נציגי סיעות שונות נגד מגמת המערך לי הבסיס־רוב לטפלנה אחת (או שתיים), ע"י שינוי שיטת הבחירות לכנסת. נראה שההתנגדות בשאה פרי.

פעילות הסיעה בעניני פנים

עם היות קשיה נגד הדלפת מידע מחוץ מישיבות הממשלה, וחבר הסיעה אף הציע הצעה לסדר היום בנושא זה, הצטרפנו לתנגדים להצעת ה־ממשלה להקהיב את הצנזורה על ה־עתונות בנושאים מדיניים. תמכנו ב־הסדר מרצון ובהדק של הסכם הוור־ברות עם העתונאים.

בעניני פנים ראוי להדגיש ולהז־כיר את תביעתה הנבהרצה של הסיעה להקמה מממשלת אחדות לאומית. נושא זה יהיון ממושב ובמסגרת בישיבה סגו־רה של הסיעה וההנהלה מיד לאחר הפסח. יש בסיעה ההולכים להציע זאת בצורה אולטימטיבית, אלא שהוצ־שא מעון בדיקה ובירור מבחינה מע־שית.

ובתחום מדיניות החוץ הבטחון — עם היותנו סיעה קואליציונית מע־לים בגיגי הסיעה לעתים קרובות בעי־יות בתחום זה. כך, למשל, העלתה הסיעה בעיות הקשורות ביחסי ישר־אל—ארה"ב, התהגלמויות בשטחים, גורלם של היהודי לבנון, הצלתם של יהודי סוריה, המצב בלבנון וישראל ונושאים רבים אחרים.

היערכות למושב הקיץ

בסיכום מציין ח"כ מלמד שבחודשי הזרוף בלבד הגישה לסעם סיעת ה־מפד"ל יותר ממאה הצעות להסד ה־יום, מהן שהיכרה דחייתן ומוקן רגי־לות, ו־38 הצעות חוק פרטיות בנוש־אים שונים. באשר לשאילתות — לאחרונה מקפידה הסיעה בהקטנה ה־כמות ובהדגשת האיכות.

בימים הקרובים תתכנס הסיעה ל־היערכות לקראת מושב הקיץ של ה־כנסת השכינית, העלול להיות "חם" במובנים רבים.

חושפים צפונות הכותל הדרומי

(סוף בעמוד 10)

את תושבי ירושלים, שלפי הערכה הירה הגיע מספרם לששים אלף איש.

רוב המימצאים באיזור זה כתיה־סים לתקופת הורדוס. אולם בהפירות נחשף בספר מקוואות טהרה, שמר ביתן מן התקופה הקודמת לבנית ההורודיאנית, שכן הם מצויים כ־תחת למדרגות ולרהבה. א"ו מ־יצ־גים שרידי בתי מגורים פרטים ש־עמדו במקום זה לפני הרחבת הר הבית ע"י הורדוס.

בהמשך החפירות נתגלו שרידי בניינים מתקופות שונות. אולם רק לגבי המימצאים מתקופת בית שני מאבקנו בכל השנים; לאפשר לנו להתהבר, באמצעות הפרידים הללו, אל ראשיתה של ההיסטוריה הישראלית.

ניתן לומר שיש להם ייחוד שלא נמצא דוגמתו בשום מקום אחר ב־עולם.

תפארת ארכיטקטונית

על כך אומר מר בן־דב: "בנין בית־המקדש כיהודה ארכיטקטונית, היה אחד הבניינים הגדולים והמפו־ארים באותה תקופה. לא בכדי נאמר: מי שלא ראה את בנין בית המקדש לא ראה בנין נאה מימיו". צריך לזכור שאל בית־המקדש נהרו, בכ־יחוד בזמן העליה לרגל, מכל הארי צות. שטחה של רחבת הר־הבית, שבה התרכזו עולי הרגל, היה 144 אלף מטר"ר".

ומוסיף מר בן־דב: "עיקר הפאר הו הארכיטקטונית של הר הבית היא בימי הבית השני. אולם אע"פ שעבוון מספר תורבנות ומעשי הרס על קי־רותיו, הרי לאחר החשיפה צריך אפשר לראות ולצפוד על משמעותה של תפארת ארכיטקטונית זו".

במדריגות הדרומים של הר הבית הולכת ונחשפת שכונת המגורים של ה"אריסטוקרטיה" הירושלמית. בחי־פירות נתגלו בתי מידות מפוארים ה"אפיינים ע"י רצפת מהאיקה, ה־דרים מקושטים בטיח צבעוני, כלי הרס מגיב מעולה ועוד. מימצאים אלו כצידים, לדברי מר בן־דב, על אושרים של התושבים שהתגוררו ב־בתים אלו.

כימצא מבהיק נוסף הוא מבנה מיוחד של מקוה פרטי שנמצא בכל בית מגורים. מקוואות אלו כאופיינים ע"י האיזור, שבו היו אצורים מי ה־גשמים, הצינור ההשקה שחיבר את המים הללו עם המים השאובים שבהם השתמשו לטבילה.

תוכנית ההפירות באיזור הכותל הדרומי, שהוא כאשור איזור ההפי־רות העיקרי, עולכת ונשלמת וכבר הוחל בשחזור של אלמבנים מתקו־פת בית שני. דווקה יותר יוצרים התוקרים כגע עם ירושלים המקראית היא עיר דוד.

באיזור החפירות בכותל הדרומי, שהוא כאסור איזור בלתי מיושב, ישנה כוונה ליצור אתר ארכיאולוגי שיהיה פתוח לפני מיידים ומבקרים אשר יוכלו להתרשם מהגילויים ה־מימצאים המעניינים, "מימצאים ד־בים וחשובים כמו כשקלות כלי הרס, כלי אבן, כלים לשימוש ביתי וכו' אצורים במחסני המשלחה ומתכונים ליום בו יוקם מוזיאון מיוחד אשר ישמש למרכז לימוד תולדות ירוש־לים לתקופותיה השונות", אומר מר בן־דב.

הזדמנות היסטורית

אחת הסיבות לקצב האיטי שאיפיין את ביצוע הרובע היהודי היתה קשו־רה בלחץ שהופעלה המשלחת הארכיאולוגית, כדי לאפשר לה לערוך את ההפירות שלא בחיפזון.

"אסור להחמיץ הזדמנות היסטורית כזו, ויש לנהלה בצורה יסודית וב־תום", מטעים מר בן־דב. אסור לנו להתעלם כהערכים התיסטוריים וה־לאומיים הסמויים הקשורים בהשי־פת גנזי העבר, זהו למעשה, תבניה.

עבודה מרשימה באיזור הכותל המערבי

באיזור הכותל המערבי בהנהלת ההפירות על ידי משרד הדתות, הוה מבקר כיום במקום עומד ומשתאה לנוכח העבודה המרשימה שנעשתה במקום. אולם אין ספק שאיזור ה־כותל המערבי מחכה עדיין לפתרון כולל אשר יהלום את האתר הקדוש שבידי יום ביומו מוקרים אותו רב־בות מבקרים.

לצורך זה מינתה הממשלה, כי־זמר, ועדה מיוחדת, היושבת על מדוכה זו, ובפניה מונחה תוכניתו של האדריכל משה ספדי. התוכנית הוצגה כבר בפני גורמים שונים ד־בעלי הציבור הרחב ונשמעו דעות לכאן ולכאן. במקביל, פועלת ליד משרד הדתות ועדה מייעצת לשר ה־דתות בעניין תכנון ועיצוב רחבת הכותל המערבי.

כמובלת על הכול הדעה שהגיע הזמן לגשת לתכנון רחבת הכותל בצורה שהלום את אופיו וייחודו של האתר.

אולם השאלה הגדולה שנותרה ב־דיין ללא תשובה היא, כיצד יש לבצע תוכנית כל מורכבת ובעלת חשיבות במדרגה ראשונה שתסביע את הנב־כה על המקום שעליו נאמר כי "מ־עולם לא זזה שכינה מכנו".

מיבצעי הבוצת הביד לקראת הפסח

במסגרת המיבצעים של תנועת חב"ד לרגל הפסח עובדים כבה כ־חברי התנועה לעשה את ליל הסדר בבתי הסוהר.

כמו כן הגבירו חברי התנועה ה־שנה על פי הוראת הרבי את כיבצע הלוקת כצה שכורה לליל הסדר, במי־סים המבצע הולקי לנעלה מרבע מיליון מצות. בין המקבלים היו גם נשיא המדינה, ראש הממשלה, הרמט־כ"ל, שרים וחברי כנסת, אלפי חיי־לים ואישי ציבור רבים. כן הולקו רבבות מצות בישובי הספר.

עיריית ירושלים — המחלקה לתרבות

עיריית ירושלים מכריזה בזה על

פרס ירושלים לספרות יפה ע"ש ש"י עגנון

לשנת תשל"ו

תנאי הפרס:

1. ניתן להגיש כל ספר בתנאי שהוא:
   א) נכתב בשפה העברית.
   ב) נדפס תוך 3 השנים האחרונות.
   ג) בן הכריכה גליונות דפוס לפחות.
   ד) מהווה ספר שלם או חלק מיצירה בת כרכים אחדים, בתנאי שהכרך המוצע יהווה יחידה שלמה בפני עצמה.
2. לא יוכל לזכות בפרס מחבר שזכה בפרס אחר על הספר המוצע או שזכה בפרס זה על ספר כל שהוא, תוך שלוש שנים שקדמו לפרסום מודעה זו.
3. גובה הפרס נקבע ל־3,000 ל"י ויוענק למחבר בלבד.
4. הספרים המוצעים לפרס, יש להגיש בארבעה עותקים למחלקה לתרבות רח' חיי אדם 2, ירושלים, עד יום שני, ל' ניסן תשל"ו (30.4.76).

עיריית ירושלים — המחלקה לתרבות

עיריית ירושלים מכריזה בזה על

פרס ירושלים לעתונות ע"ש אגרון ז"ל

לשנת תשל"ו

תנאי הפרס:

א. ניתן להגיש מאמר, רשימה, או סדרה של אלה שיש בהם משום מתן בטוי לירושלים של היום, מכלול בעיותיה, או אהבת בה.
ב. המאמר יכול להכתב בכל צורת כתיבה עתונאית בתנאי שהתפרסם באחד העתונים המופיעים בישראל ו/או בשדורי ישראל.
ג. המאמר צריך להתפרסם והשדור צריך להתקיים תוך שלוש שנים שקדמו לפרסום מודעה זו.
ד. גובה הפרס נקבע ל־3,000 ל"י ויוענק למחבר בלבד.
ה. הרשות בידי מערכות עתונים, עתונאים כתבי רדיו וטלויזיה להציע מועמד לפרס זה.

את החומר יש להגיש בארבעה עותקים למחלקה לתרבות רח' חיי אדם 2, ירושלים עד יום שני, ל' ניסן תשל"ו (30.4.76).

אלפי עולי־רגל הגיעו ארצה לחג - הפסח

תושבי ישראל יסובו הערב אל שולחן הסדר ✡ התכונה לחג הגיעה לשיאה ✡ מאות סדרים ציבוריים יערכו בערים הגדולות ✡ בצה"ל הושלם „מבצע פסח"

התכונה לחג הפסח הגיעה ל־שיאה. אלפי תיירים המשיכו לזר־רום ארצה ותנועת הקניות ב־שווקים היתה גם אתמול ערה ונמשכה עד למאוחר בלילה. הע־רב יסובו אל שולחן הסדר המסו־רתי בית ישראל, בתוכם גם עולים חדשים שיעשו השנה, לראשונה, את הפסח בישראל, כבני חורין.

בין האורחים הרבים שבאו ל־ישראל היו גם קבוצות גדולות של יהודים שבאו לצפות כאן את חג הפסח ואת ליל הסדר והתארגנו ב־מיוחד למטרה זו.

נשלמו ההכנות לפסח בתל־אביב—יפו

הרבנות הראשית והמועצה הדתית לתל־אביב—יפו השלימה את ההכנות לקראת חג הפסח, עם סיום מבצע הכשרה עצורה במפעלים ובמוסדות לקראת החג.

מחלקת הכשרות גייסה כח אדם מוגבר של מכשירים ומפקחים כדי לבצע את ההכשרה ועבדה לעתים גם בשלוש משמרות ביממה, כדי להס־פיק להשלים את המלאכה מבעוד מועד.

בכל בתי החולים בתל־אביב—יפו יתקיימו „סדרי פסח", על ידי עורכי סדר מיוחדים שמשגרת למקום המ־מועצה הדתית לתל־אביב—יפו. ה־מועצה הדתית מספקת לבתי החולים גם הגדות ומצה שמורה.

מאז ראשית השבוע עוברים בנמל התעופה בן גוריון קרוב ל־10 אלפים נוסעים כדי יום, תנועה שכמעט ולא ידעה בעבר אלא בימים בחודשים ב־יותר בלבד כיד אחרי מלחמה ששת הימים — אך הפעם בלי שהדוחק כל דוחק או לחץ בנמל בן־גוריון.

סדרים ציבוריים רבים בירושלים

בירושלים הולכות ונשלמות ההכ־נות לקראת חג הפסח.

נמסר על סדרים ציבוריים רבים אשר יערכו ע"י בתי המלון, מוסדות ציבור וארגונים עבור תיירים, עולים חדשים וכתם „צבדי".

המחלקה לשירותי משפחה וקהילה בעיריית ירושלים תקיים השנה שני סדרים מרכזיים במסגרת „כל דכפין ייתי ויכול".

המועצה הדתית נערכה מבעוד מועד והפעילה את כל מחלקותיה לצורך פעולות הקשורות בהכנות לחג.

מחלקת הכשרות הוציאה „מדריך כשרות" הכולל הדרכה בעניני כשרות המזון ודיני פסח.

התכונה לחג בחיפה

כיבש בילין ל"י הוא הקציב מפ־על קמחא דפסחא בחיפה. ב"ד הה־נוה חולקו בעיר כעשרה אלפים חבי־לות עם לנצרכים וכן עזרה כספית, בהן בסתר ל־300 משפחות.

במסיבת עתונאים מסר ישראל לבנון, יו"ר המועצה הדתית בחיפה, כי השנה הועבקה גביית התרומות, כדי לעמוד בצרכים הגוברים ובהא־מרת הכהיים. המועצה הדתית עור־כת סדרי־פסח ציבוריים לבודדים, לנזקקים ולעולים חדשים, באולמי הרצל, בהשתתפות 300 איש, במוע־דון הפנסיונרים ברח' זייד. בהשתת־פות 200 איש וכן במרכזי קליטה בשיתוף עם הסוכנות. מר לבנון מסר על פעולת הסברה מקיפות שנערכו לקראת חג הפסח, וציין את בטאון „ארחות" היוצא לאור מטעם המועצה הדתית, זו השנה השלוש־עשרה.

חסכי כסף עם כסיף!

כסיף נשאר הדג המובחר במחיר הנוח!

כסיף קנית טוב עשית!

לקבלת מתכונים: פני לת.ד 20800 הקריה, ת"א

הופיעו

ספר „דרך החיים" למסכת אבות למהר"ל מפראג
מהדורה מדעית

וספר „מן המעיין" על התורה
מאת הרב חיים פרדס

הפצה ראשית
גיטלה, פילז 4 תל־אביב

הרוגים ופצועים במפולת בית שנהרס ע"י משאית

משאית ההדרדרה אתמול אחרי הצ־הריים ביפו בבית שמש והרסה אותו. כתב עתי"ם מוסר, כי עד עתה הולצו מבין ההריסות 3 הרוגים ו־שני פצועים. כוחות ההצלה גילים בקשיי הילוך עד עתה לא הצליחו לחלץ את נהג המשאית ונישע, שישב על ידו.

כתב עתי"ם מוסר כי סמוך לשעה 5 אחה"צ הגיעה משאית כבדה עמוסה אדמה אל בית ברחוב הנשיא שבבית שמש. המשאית הימרנה ל־אחור, כדי לשפוך את העפר. אך כ־סיבה שאינה ברורה עדיין, הידרדרה אחורנית, פגעה בבית והרסה אותו כיד. אל המקום יצאו כוחות הייך וכן כוחות משטרה המצוידים ב־גרר. אך הם נתקלו בקשיים רבים בעבודות החילוץ, משום שהמשאית עמוסה עדיין ברוב העפר.

בשעת מסירת הידיעה הוחש גרר כבד מת"א לשם סיוע למחלצים. כוחות הייך הציבו זרקורים סביב למקום ואמבולנסים עומדים בכוננות. לפי שעה לא ידוע מה מצבם של האנשים שנקברו מתחת להרי־סות.

„הודיות" — כפר נוער דתי

(לשנה"ל תשל"ז) דרושים:
רווקים, רווקות, זוגות, משפחות

1. לתפקידי חינוך קבוצתי (כתות ט—י"ב)
2. להוראה בבי"ס תיכון

למקצועות: תלמוד • תורה שבע"פ • תנ"ך • אנגלית • ספרות • שרטוט טכני • שרטוט בנין • מכונאות רכב • חינוך גופני.

למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים מאוד • דמי כלכלה, מגורים ועוד.

קיימת אפשרות להמשך לימודים גבוהים.
אפשרות גם בניסה מיידית לתפקיד.

בהצעות נא לפנות ל„הודיות" כפר נוער דתי ד.נ. גליל תחתון.
נא לצרף קורות חיים והמלצות בכתב.

חברת חזקת הבתים בע"מ

נותרה דירת פאר בת 4 חדרים גדולים

בקומה ב' ברח' אבטליון 16, בני־ברק

נוף מרהיב • הסקה מרכזית • בנייה בטיב מעולה • בכל קומה דירה אחת בלבד •

פרטים: טל. 797990 בין השעות 7—5 אחה"צ, או טל. 703007.

הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

הועד הפועל — מחלקת העליה והקליטה

האוטובוסים יצאו ממקומות הריכוז ובמועדים המפורטים דלהלן:

מקום היציאה:	בשעה:
ירושלים — א. נוה יעקב בצריפים ע"י בי"ס ממלכתי	7.00
ב. פרח' עובדיה 32 — הרב ניסנוף	7.00
ג. מדרך בית לחם 45 — עמרם הרוש	7.00
תושבי רב יעקב ממעלה אדומים המקומית יהיה	
אשקלון — מסניף הפועה"מ, רח. צה"ל	7.00
בני ברק — רח' ז'בוטינסקי 36, קרית הרצוג	7.30
אור יהודה — סניף הפועל המזרחי, רח' ההגנה 40 (ע"י ביהכנ"ס אלי הכהן)	8.00
אשדוד — סניף הפוהמ"ז, רח' המעפילים 53	8.00
נתניה — סניף הפוהמ"ז, רח' ויצמן 19	7.30
רעננה — סניף הפוהמ"ז, רח' ברנדיס 18	7.00
רמלה — רח' גבורי ישראל, ע"י ביהכנ"ס הרב י. אבוחצירא	8.00
באר שבע — סניף הפוהמ"ז, רח' יד ושם 24, מול בית העם	7.00
נתיבות — סניף הפוהמ"ז, רח' אבוחצירא 60	7.00
אופקים — סניף הפוהמ"ז, רח' גולומב	7.00
שדרות — מועדון לעולה, שכון נוה אשכול	7.00
בחזרה השליב מסגב יסעו בנתיב בליס ועמק האלה בנחש עציון	
חדרה — בתחנה המרכזית, חדרה	7.00
חיפה — רח' תל אביב 30, ע"י בית הכנסת	6.30
קרית ים — רח' משה שרת, ע"י המועצה המקומית החדשה	6.15
עכו — רח' חטיבת גולני 51	6.00
נהריה — המייסדים 34, סניף הפועל המזרחי	6.00
קרית אתא — קרית יוספטל 62, ע"י ביהכנ"ס לעדה הגרוזינית	6.15
קרית מוצקין — רח' אשכול 16	6.15
צור שלום — רח' ענבת 13, סניף הפועל המזרחי	6.15
כרמיאל — ע"י המועצה הדתית	6.00

הוצאת הקיבוץ הדתי
רח' דובנוב 7 • ת.ד. 40015 • תל־אביב

זה עתה יצאה לאור
המהדורה השלישית של

סדר התפילות ליום העצמאות
כמנהג הקיבוץ הדתי ועוד קהילות

עם הקדמה מאת
הרב שלמה גורן הרב הראשי לישראל

המכירה הראשית אצל „מורשת"
רח' אבן־גבירול 166, טל. 449485 — או ישירות במשרדנו.

קפה ומסעדה „עצמאות" חיפה

דרך העצמאות 63 — טלפון 523829

כשר

בהשגחת הרבנות הראשית חיפה

לכל לקוחותינו וידידינו חג שמח

דעות
בטאון האקדמאים הדתיים
הופיע גליון מ"ה

תוכן:
התפילה היהודית ויחודה — אלי ויזל • יוסף היינימן • אודיטל
ההתפתחות הדיאלקטית של הרעיון־הציוני (מהרב קלישר עד נוש אמונים) — חיים פלס
לבירורה של מידת הבטחון — הרב אהרן ליכטנשטיין
המושג „חסידות" בכתביו של מתנגד — יואב אלשטיין
השואה והתיאולוגיה היהודית — מיכאל ראזנק

מחיר הגליון 4 ל"י — מנוי לשנתיים...

■ כתובת המערכת והמנהלה: רש"א 15 ...

בית־חרושת יצהר

ב"ה

להסיר מכשול

בפסק הגרי"י הלברש שליט"א, הגאב"ד בנחלת־יצחק, מודיעים בזה לציבור כי לשמן תירס אין הכשר לפסח תשל"ו וכן כל בקבוק שעל העטיפה המקורית לא מודפס כשר־לפסח תשל"ו, ורק הדבקה תוויה נוספת „כשר לפסח תשל"ו בקיטניות לפי המינהג" — אסור להשתמש בו לפסח.

הציבור מתבקש להקפיד על האמור בתקודת ההכשר שמן זית מיבולי חו"ל עבר בדיקה כימית ואלקטרונית ואין חשש לתערובת שומן כן החי. ממולא בבקבוקי זכוכית חדשים וכשר למהדרין.

בברכת חג כשר ושמח
בית־חרושת יצהר בע"מ

מנהלת קרית ארבע
ת.ד. 15 — טל. 971505־6

מכרז מס' 9/תשל"ו

מנהל מחלקת חינוך ותרבות

הדרגה: י"ג—י"ד אחיד או לפי דירוג עובדי הוראה.
דרישות המשרה: השכלה תיכונית בתוספת קורסים הם לבו"ים על־תיכוני, דו־שנתי. נסיון של 5—4 שנים מינהלית, רצוי בשטח החינוך. כושר לפקח על עובדים יחסי עבודה תקינים. כושר לארגן, כושר לנהל מו"מ ובע"פ.

טפסים להגשת מועמדות למכרז אפשר לקבל במזכירות הלה עד התאריך ל' ניסן תשל"ו (30.4.76).
תנאי הכרחי — מגורים בקרית ארבע.

משרד הדתות

לרגל ספירת המלאי וחופשת הפסח
יהיה
מחסן הספרים
ברחוב אורבך 3 ביפו
סגור
מיום י"ד ניסן תשל"ו (14.4.76)
ועד יום ב' אייר תשל"ו (2.5.76)

אוניברסיטה בר־אילן

הפקולטה למדע הטבע

המחלקות לפיסיקה לכימיה ולמתמטיקה באוניבר־סיטת בר־אילן מציעות אפשרות של שילוב לימודי במכון הגבוה לתלמוד תורה (ישיבה—כולל)
עם
לימודי פיסיקה כימיה, או מתמטיקה, לקראת תואר בוגר

תכנית הלימודים מחולקת לשניים:
לפני־הצהריים — לימוד תורה.
אחר־הצהריים — לימודים במסגרת אחת המחלקות דלעיל.
משך הלימודים שלוש שנים. תלמידי המכון הגבוה לתלמוד תורה יזכו במילגות מיוחדות.

● מידע ופרטים נוספים אפשר לקבל במזכירות המחלקות לפיסיקה (טל' 718436), לכימיה (טל' 718310) ולמתמטיקה (טל' 718407).

הרבנות הראשית / המועצה הדתית —
בתי הכנסת בקרית אליהו — ח...

כת"ר הרב הראשי
הרה"ג א. י. שאר ישוב כהן שליט"א

יתפלל בליל חג הפסח בבית הכנסת המר... בקרית אליהו
וישא את דברו בפני צבור המתפללים

בראשון לחג בבוקר, יתפלל הרב הרא... בביהכנ"ס של הפועל המזרחי בקרית־אליהו
וישא דברו לפני קריאת התורה.

בליל הסדר יהיה הרב הראשי אורח כבוד... העולים החדשים במרכז הקליטה של השו... היהודית ע"ש אבו חצי בקרית אליהו

עירית אשקלון

מכרז פומבי מס' 25/76

עירית אשקלון מכריזה בזה על קבלת הצעות ... השבל בפארק הלאומי באשקלון.
בדבר פרטים ומסמכי המכרז תמורת סך —.200 ל"י ההחזרה, נא לפנות למדור המכרזים בחדר מס' 208 העיריה.
סיור קבלנים יתקיים ביום: 19.4.1976 בשעה 12.00
המועד האחרון להגשת ההצעות ב־22.4.1976.

אשקלון, 12.4.1976 — אהרון חייבי, ראש ה...

הוצאת מלוא בע"מ
שד' בן־ציון 17, טל. 280333 — תל־אביב

השבוע הופיעו:

ירושלים במצור

דפי־יומן תש"ח
מאת: יונה כהן

סיפורה של ירושלים הנצורה והלוחמת בתש"ח כפי שנכתב בעיצת ההיראיה של סבל וגבורה, כאשר אזרחים כחיילים בעורף ובחזית — אחד היו.

דברי הקדמה: ראש הממשלה יצחק רבין
המחיר: —.44 ל"י

להשיג בחנויות הספרים

הפצה ראשית, ספרי איל בע"מ, שפראג 3 — ת"א
הזמנות באמצעות הדואר ניתן לשלוח ישירות להוצאה ולצרף התמורה.

זר תקליטים וקסטות

המתנה הנפלאה לחגים
תקליטי מקהלות הילדים המפורסמות

* **פרחי ירושלים** — מקהלת הילדים של יגאל צאליק
* **פרחי ציון** — מקהלת הילדים של אלי ליפסקר
* **פרחי טורונטו** — מקהלת הילדים המצויינת מטורונטו
* **פרחי צברים** — מקהלת הילדים של משה (מונה) רוזנבלום
* **קול צהלה** — מיטב המבצעים החסידיים בהופעה פומבית

על תקליטי „ישראל".
להשיג בכל חנויות התקליטים

„ישראדיסק"
חברה ישראלית לתקליטים בע"מ ת"א רח' סמולנסקי 5 טל. 221972

כשר לפסח

מרגרינות

בלו־בנד
גולד בנד
קלורינה
אפיקל

וכן: מיונז תלמה, ממרח סנדביץ' קצפת צמחית
מרקי תלמה: עוף, ירקות, פטריות, דגש, זהב, זך

כשר לפסח — בהשגחת הרבנות הראשית־חיפה

בלו־בנד תלמה
טעמה של איכות

בינג־ליניאל